

DEVLETİN “DEMOKRATİK AÇILIMI” SERMAYENİN KÜRESEL BOYUTTAKİ İHTİYAÇ VE DENGELERİNİN İZDÜŞÜMÜDÜR

**KÜRT SORUNUNDA ÇÖZÜM
SİSTEME ENTEGRASYONDAN DEĞİL
PROGRAMLI MÜCADELEDEN GEÇER!**

DEVİRİMCİ HAREKET'TEN

Umudun yerini umutsuzluğun, mücadelenin yerini yılgınlığın, geleceği inşa etme projelerinin yerini günü kurtarma eğilimlerinin aldığı bir süreçten geçiyoruz. İnsanlığın bugüne kadar biriktirdiği tüm değerleri, kapitalizm koşullarında yaşadığı tüm ilişkilerde her gün işkenceye çekilmekte. Sosyal olandan politik olana kadar tüm ilişkilerde çözülme /tasfiye/çürüme hali yaşanmaktadır. Dokunuşların sıfırın altında hissedildiği bir bencilleşmenin, kendi kabuğuna dönme/ıssızlaşmayla birlikte ilerlediği, iradesizleştirme, tepkisizleştirme, sindirme ikliminin etkisiyle gün gün gelecek düşleri çalınan bir toplumla karşı karşıyayız. Bugün bu noktaya gelmesinde bir yanıla egemenlerin algı yönlendirme ve bilinçleri çelmeleme yöntemlerindeki başarısı etkili olduysa da, diğer yandan toplumun akı/vicdanı olması gereken solun, önüne gelen her gündemde içine düştüğü çıkmaz hali ve akıl tutulması da bu sonucun oluşmasında büyük bir faktördür.

Burjuva ideologları bile, kapitalizmin bugüne kadar yaşadığı en ağır ekonomik krizle karşı karşıya olduğunu ve bu krizden çıkmanın hiç de kolay olmayacağını dile getiriyorlar. İMF Başkanı, "Ekonomi iyiye gidiyor, ancak geri kalmış ülkelerde savaş bile çıkabilir ." diyor. Onlar için iyiye giden halklar için kan ve gözyaşı oluyor. Sermaye krizden çıkabilmek için her yolu deniyor. **Emperyalizm, kriz sürecini aşabilmek için, hiçbir yerel direncin olmadığı, İMF, DB, G-20(G-8)'nin baskısıyla ekonomik, siyasi ve askeri yönden tüm iplerin küresel sermayenin elinde merkezileştiği bir entegre düzen dayatıyor.**

Emperyalizmin tüm talepleri, Türkiye tarafından koşulsuz karşılanıyor. Bölgede ABD'nin doğrudan taşeronluğuna soyunulurken, diğer yandan emperyalizmin ihtiyaç duyduğu tüm düzenleme/anlaşma ve yasalar tek tek gündeme alınıyor ve uygulamaya konuluyor. Küresel sermayenin ihtiyacı olan bu düzenlemeler, reform, açılım vb. gelişkinlik çağrıştıran kavramlarla ambalajlanarak bilinçler bulandırılıyor.

Kriz bahane edilerek en ağır saldırı yasaları birer birer geçiyor. Krizin yükü işçi ve emekçilerin sırtına yıkılıyor. İşsizliğin hiç olmadığı kadar arttığı, en ağır saldırı yasalarının geçtiği, ormanlardan akarsulara, yeraltı kaynaklarından tarım arazilerine, otoyollardan santrallere, ulaşımdan haberleşmeye, sağlıktan eğitime kadar her alanın tekellerin sınırsız talanına açıldığı bir ortamda, eğer yaprak kıpırdamıyorsa, bu durum örgütsel yetersizliğin sonucudur. Halka yol göstermesi gereken devrimciler, kendi pusulalarını şaşırıp programatik olmaktansa kısa vadeli çıkarlar uğruna pragmatik davranarak mücadeleyle dizilen taşları söküyor, bu duruma alkış tutuyorsa, her 8 Martta sistemi değil erkeği hedefe koyarak yoldaş yüreklere sırt çeviriyorsa, her 1 Mayıs'ta işçi ve emekçilerin sorun ve gündemleri dururken 1 Mayıs bir alan tartışmasına sıkıştırıp suni zaferler yaratarak bir kaşık suda fırtına koparıyorsa, bu fırtınasızlık halinin nedenlerini anlamak güç olmayacaktır.

Devrimciliğin büyüteç/mercek altına alındığı bir dönemin devrimcileriyiz. İşimizin zorluğunun hepimiz farkındayız. Umut sürekli bir kuşatma altında. Bugün umudu diri tutmak büyük yükler sırtlanmayı ve ağır bedelleri göze almayı zorunlu kılıyor. Umudu dimdik ayakta tutmak için tüm insani ilişkilerimizde devrimci değerleri sabırla işleyecek bir sanatçı duyarlılığı ve titizliği gerekiyor.

Ayrıca egemen yönlendirmenin ağma düşmemek için ülke gündeminde önümüze konan "açılım", "reform" adı altında işletilen süreçleri marksizmin ışığı altında inceleyip arka planını gün yüzüne çıkarmak zorunluluk halini alıyor. Bu yapılamadığı oranda egemen yönlendirmenin değirmenine su taşıyan bir yedeklenme hali yaşanıyor. Bu sayımızı da böyle bir öngörüyle hazırladık. Günlük haberden ziyade sürece ilişkin perspektif yazılarının bulunduğu dergimizin bu sayısında; kriz sürecinde emperyalizmin yeni yönelimlerinden demokratik açılıma, Irak'taki durumdan İran'daki seçim sonrası sürece, Çin-Uygur meselesinden enerji yollarına, özel istihdam bürolarından sendikal mücadelenin sorunları ve çözüm yollarına kadar birçok konuda derinlikli değerlendirmeler bulabilirsiniz.

Sevgiyle kalın...

İÇİNDEKİLER

GÜNDEM

1-10

Emperyalizm BOP

11-17

Kriz Ekonomi

18-23

Nabucco Projesi

24-27

İşçi Kiralama Yasası

28-31

12 Eylül

32-33

Çin-Uygur Çatışması

34-36

Honduras Darbesi

37-38

İran'da Seçim Sonrası Süreç

39-40

Ya Barbarlık Ya Soyalizm

41-44

Doğru Yerden Öğrenelim

45-51

Üreten Biziz

52-58

Devrimci Hareket Yurtdışı

59-62

Devrimci Kişilik

63-64

Emperyalizme ve Oligarşiye Karşı DEVİRİMCİ HAREKET

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü **Fehmi Kılıç**

Yayın Türü: Yaygın

Adres: K. Mustafa Çelebi Mah. Tel Sok. No:4 K:4 Beyoğlu-İstanbul

Tel/Faks: 0212 249 38 75

Web: <http://www.devrimcihareket.net>

E-posta: devrimcih@yahoo.com

Hesap no: Akbank Taksim Şubesi 0060572-5

Euro Hesap no: Akbank Taksim Şubesi 0028274-9

Ege Temsilciliği: Halil Rıfat Paşa Cad. No:7 Konak/İzmir

Tel: 0 232 445 70 95

Avrupa İrtibat

Almanya (Turkey Information Center) Tel: 0049 176 251 72 451

Belçika Tel: 0032 473 80 65 66

Fransa Tel: 0033 618 93 94 34

Hollanda Tel: 0031 639 61 70 50

İngiltere Tel: 0044 781 63 666 35

İsviçre Tel: 0041 764 73 41 01

Baskı Yeri: Berdan Matbaacılık (Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi C Blok 215-216 Topkapı-İstanbul)

DEVLETİN “DEMOKRATİK AÇILIMI” SERMAYENİN KÜRESEL BOYUTTAKİ İHTİYAÇ VE DENGELERİNİN İZDÜŞÜMÜDÜR

“Kürt Sorununda Demokratik Açılım” adı altında gündeme sokulan, daha sonra tepkileri manipüle etmeye daha uygun olacak biçimde “*Milli Birlik Projesi*” olarak değiştirilen; şiirli, gözyaşlı, “*analar ağlamasın*” söylemli iktidar eliyle işletilen süreç, sanıldığından daha çeşitli ve daha kapsamlı bir toplamın parçasıdır. Diğer bir ifadeyle, tarihinin en ağır krizinden geçmekte olan küresel sermayenin, 20-25 yılı öngörerek tasarladığı, an’ı lehine çevirme ve geleceği tahkim etme projelerinde, Türkiye’ye, gerek coğrafi konumu gerekse işbirliği zorunlulukları çerçevesinde düşen görevler içerisinde, Kürt Sorunu bağlamı olanı, başlıklardan sadece biridir.

Böylesi durumlarda, **sorunun özünü kavrayıp halka gerçekleri açıklamakla yükümlü olan kesimlerin, kavrama ve alternatif geliştirme imkan ve kapasitelerindeki düşüş; yedeklenme ve azla yetinme (sistem içi reformlar,v.b.) eğilimlerindeki yükselme; hem sorunun, onu gündeme sokan bağlamlardan kopuk ele alınmasına, hem de beklentilerin büyütülerek sol’un dahi önemli bir kesimini yedekleyen bir rüzgarın oluşmasına imkan tanımıştır.**

Öncelikle belirtelim ki bu, Türkiye ve AKP projesi değil, kriz içerisindeki emperyalizmin (ağırlıkla ABD’nin) kendi ihtiyaçlarının Türkiye içerisine sarkması ve Türkiye’yi zincirin bir halkası haline getirmesidir. Bu boyut görülmediği sürece, meselenin kavranması da, doğru tavır geliştirebilmek de olası değildir.

Bu süreçte, dünya ölçeğindeki egemen güçlerin hemen her adı-

mında belirleyici neden olarak işlev gören krize dair, bazı anımsatmalar yaparak başlamayı uygun/gerekli görüyoruz.

Uzun ve sürekli bir krizle karşı karşıya kalacak olan ABD’nin, başkanı olarak seçilen/tercih edilen Obama’nın “*krizden çıkılıyor*” söylemlerinin cilasının dökülmeye başladığı bu günlerde, hala Obama’ya inananların ve krizin bir finans krizi olduğunu düşünenlerin sayısı hiç de az değildir.

Kriz dönemlerinde kapitalizmin kendi kendine çökeceği beklentisiyle, edilgen kalmak nasıl marksist bir tavır değilse, sistemin kendi ihtiyacı olan açılımların, bir mücadele baskısı olmadan kendiliğinden halkın en temel sorunlarını çözeceği beklentisi de doğru değildir. Bu ve benzeri yaklaşımların çoğunda, marksist perspektiften, soruna bütünlüklü bakıştan uzaklaşmanın rolü büyüktür. Böyle bir perspektif, kriz söz konusu olduğunda, köklü bir kapitalizm eleştirisini, sınıfsal bakışı; açılım söz konusu olduğunda ise, gündemdeki sorunun varlığına kaynaklık eden temel nedenlerin doğru tespitini gerektirir. **Mevcut çarpık tablonun ve çaresizlik halinin oluşmasında, solda, kültür ve kimlik sorunlarına aşırı vurgu yapıp, sınıf olgusunu geri plana atan eğilimlerin ağırlık kazanmış olmasının rolü büyüktür.**

Yapılan iktisadi değerlendirmelerin bir çeşit magazin havasında geçmesi, neden-sonuç diyalektiği yok sayılarak yorum yapılması, kulaktan dolma bilgilerle hareket edildiğini göstermenin yanında, egemen yönlendirmelerin ne denli etkili olduğunun da göstergesidir.

Egemen ve yaygın söylemin aksine, finans sermayesinin aşırı birikmesi krizin nedeni değil, dışa vuran sonuçlarından biridir. Bugün marksist iktisatçılar arasında kabul gören ortak yaklaşım şudur: “*Karın, faizin ve rantın esas kaynağı işçilerin el konulan emeğinden kazanılan artı değerdir. Ve elde edilen artı değer miktarı da gerçekleşecek kar oranına nihai sınırı koyar. Bu sınırların üstündeki karlar tümüyle spekülatif ve yalnızca kağıt üzerindedir, gerçek hayatta karşılığı bulunmamaktadır. Eğer sermaye bu spekülatif kazançları gerçek hale getirmek için artı değer miktarını yeterince arttıramazsa, doğal olarak gerçeklik kendini dayatacak ve bu çeşit krizler ortaya çıkacaktır.*” Bu aynı zamanda sistemin işleyişinin özü ve krizin kapitalizme neden içkin olduğunun cevabıdır. İşte bu gerçekliğin varlığını koruduğu ve krizin etkisini de sürdürdüğü bu günlerde, krizin istismarı da, içinden çıkma çabaları da, zihinlerin yanıltılarak yönlendirilmesi de eş zamanlı biçimde sürdürülmektedir.

Daha önce yaptığımız değerlendirmelerde, krizin, egemenlerce bir finans krizi olarak gösterilmekte olduğunu ve krizden çıkışın finans sorunlarının çözümlenmesi ile olacağı kanaatinin ise, sermayenin ihtiyaçları çerçevesinde bir yönlendirme olduğunu dile getirmiştik. Gerçekte ise kriz, finans krizi değil, küreselleşen kapitalist ekonominin yaşadığı ve halen çözüm bulamadığı bir tıkanmadır; yapısal bir krizdir.

Krizin bir finans krizi olarak görülmesinin devamında batan bankaların kurtarılması için ABD, İngiltere, v.b. ülkelerde çeşitli oranlarda “paketler” gündeme geldi. Eğer kriz

Gerçekte Türkiye gibi ülkelerin G-20 içindeki rol ve inisiyatifleri, bir konu mankeni olmaktan ibarettir. Gırtlığına kadar borca batmış bir ülkenin alınan kararlarda söz ve etki sahibi olduğu hiç de gerçekçi değildir. Bundan sonra da eski sistem yine yürüyecek, sorunların IMF aracılığıyla aşılması (kredilendirme) telkin edilecek; söz konusu ülkelerin ticaret duvarlarını yükselterek kendi içinde çözüm üretmeleri engellenecektir.

salt finans sektöründe ödeme probleminin ibaret olsaydı, paketler çözüm olabilirdi. Ne var ki "paketler" eşliğinde mevcut birikim büyük tekelere peşkeş çekildiği için sorun daha da karmaşıklaşmıştır. Böylece, "Soruna kaynaklık eden yöntem, çözümün yöntemi olamaz." kuralı çiğnenmiş, kapitalizme yapısal olarak içkin olan akıldışılık başka ve daha büyük bir akıldışılıkla telafi edilmek istenmiştir. Sonuçta hem mevcut kaynaklar (trilyon dolarlar halinde) dev finans kuruluşlarına peşkeş çekilmiş, hem de ABD'nin istediği türde bir finansal sistem için zemin hazırlanmış oldu.

ÇÖZÜM İÇİN ÖNCELİKLE SORUNUN DOĞRU TANIMI GEREKLİDİR

Basında çıkan ve kimi sermayenin ihtiyacı olan, kimi de yanılgıdan kaynaklanan haber ve değerlendirmeler, krizin sadece niteliğine değil, içinden ne zaman ve nasıl çıkılacağına dair de büyük oranda yanlış veya manipülasyon amaçlı bilgiler içeriyor.

"Durgunluk bitti", "Krizden çıkılıyor", "U dönüşü başladı" derken okunan olgular bütünden kopuk parçalar olmakta veya ABD eksenli atılan ve gerçekte en az 20 yıllık bir zaman diliminin planlanmasını içeren adımlar, umut verici bir retorik eşliğinde sunulmuş olmaktadır.

Daha önce yapılan G-20 zirvesinde alınan kararlar, sürecin nasıl işleyeceğine dair, temel önemde veriler ortaya koymuştur. Bu konuda çeşitli değerlendirmeler yapıldı.

"Şimdi, ilkönce, sistemin mali ku-

rumları yenilenecek. IMF'nin, ABD ekonomisi dahil, bütün sistemi regüle eden bir kurum olarak yeniden yapılandırılması gündeme gelecek.

Bu yeni bir para sistemi ve küresel bir merkez bankası uygulaması demek. Ulusal ekonomiler sandığımızdan daha çabuk ortadan kalkacak. Bunun siyasi sonuçlarını görmeye başladık bile.

Küresel kapitalizmin bundan sonraki patronunun G-20 ittifakı olduğunu düşünürsek, IMF, Dünya Bankası gibi kurumlar bu ittifakın düzenleyicisi olarak kurumsallaşacaklar.

Dünya Ticaret Örgütü'nün şimdiye kadar yaptığı düzenlemeler de bu bağlamda yeniden ele alınacak. Küresel düzenlemelerin, ulusal-korunmacılık çerçevesinde değil de, mali alanda spekülatif balonları ve kayıt dışını gidererek, bunları denetim altına almaya yönelik olacağını söyleyebiliriz.

Bu açıdan krizin tam anlamıyla bitmesi, mali alanın yeniden düzenlenmesi, bu düzenlenmeyi sürekli kılacak kurumsal yapıların oluşmaya başlaması ile olacak." (Cemil Ertem, Taraf, 21.08.2009)

Aktardığımız bu örnekte de görüldüğü gibi gelişmelerin bir boyutu doğru okunabilse de bu, eksik kalmakta, eksiklik de yanlış sonuçlar çıkarmayı beraberinde getirmektedir. Buradaki en temel yanılgı kayıt dışı olanın finans piyasalarına çekilerek finansın güçlenmesi sonucu krizden çıkılacağı öngörüsüdür. Tabii bu yaklaşım, krizin çıkış nedenlerinin yanlış değerlendirilmesi ile doğrudan ilintilidir ve sonuçta, dil-

lendirilen yol haritalarına da yansımaktadır.

Sözü edilen regüle etme; kısa bir süre için "iyileşme var", "krizden çıkılıyor" demeye yarayabilir, nefes aldırabilir. Ne var ki regüle edilen ekonomi değildir ve sistem, barındırdığı kriz üretme potansiyelini koruyarak "çözüm" aramaktadır.

Son dönemlerde borsadan olumlu tabloların yansımaları tamamen görece bir durumdur. Batan pek çok bankanın pazardan çekilmesi, büyük bankaların onların gelir kaynaklarını ve pazar alanlarını yutması, borsada kalan büyük bankaların hisse senetlerinin artmasına neden olmaktadır. Bu arada bugüne dek devletler tarafından büyük bankalara aktarılan "kurtarma paraları"nın, ekonomiye dönük olumlu bir etkisinin olmadığı görüldü. Çünkü bankalar bu kaynakları sanayi kesimine kredi olarak aktarmadı, yeniden tahvil almak için kullandı.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi kayıt dışının kayıt altına alınmasına dair son zamanlarda özel bir vurgu söz konusu. Bu konuda örneğin İsviçre bankalarındaki hesapların ortaya çıkarılması, "bir önceki sistemin çeşitli nedenlerle eşitsizliği, kayıt dışını, yüksek faizi, aşırı değerli hakim parayı ve borçlanma sistemini ürettiği" söylemi eşliğinde gerçekleşiyor.

Mevcut finans sistemi üzerinde dünya ölçeğinde bir ortak hegemonya oluşturmak, ilk bakışta olanaksız, abartılı bir tanım gibi gelebilir. Ne var ki bu düş, emperyalizm için yeni değildir. Ve iktisadi sistemi bir bütün halinde kapsamak üzere tasarlanmış bir projedir. Kimi coğrafyalarda sınırlı boyutlardaki parça parça serbest bölgelerden bir bütün halinde dünyanın emperyalist tekellerin "serbest cirit atma bölgesi" haline getirilmesi eğilimi, özellikle Sovyetlerin dağılması sonrasında üzerinde ısrar edilen bir amaç haline gelmiştir.

Bu süreçte merkez bankaları veya ülke ekonomilerine dair kurumlaşma ortadan kalkmayacak; ama şeklen de olsa var olan bağımsızlık, kriz ortamının hazır-

layacağı zorunluluklar eşliğinde, adım adım öylesine aşındırılacak, öylesine dayatmalar söz konusu olacak ki geriye, iktisadi boyuttaki yerel iradenin sadece adı kalacaktır. Bu etkisizleştirip, küresel çapta tekelleşmiş iradenin altına alma sürecinde IMF'nin kredi için dayatacağı koşulların önemli bir rolü olacaktır. Eskiden verilen kredi için devletin hazine güvencesi yeterli görülüyordu. Ama bugün artık hangi gelir kaynaklarıyla bu borcun ödeneceğinin ayrıntısı isteniyor. Ayrıca gösterilen kaynaklara yerinde el koymak üzere düzenlemeler yapılması da amaçlanıyor (Osmanlı'nın Duyun-u Umumiye'sine benzer bir durum). IMF bunu borçların ödenmesinin garantiye alınması ile gerekçeliyor. Türkiye ile IMF arasındaki görüşmelerin uzaması da, IMF'nin "*Gelir İdaresi'ni özerk hale getirin*" biçimindeki dayatması da bu kapsamdadır. Yine, Tayyip Erdoğan'ın "*Akreditasyon noktasında, dünya ülkeleri IMF ile münasebetleri dikkate alıyorlar*" demesinin nedeni budur. Yani özel sektörün yurt dışından alacağı kredi de IMF'nin referansına/oluruna bağlı olacak. İşleyiş dair bu tür kurallar, dolaylı bağlar üzerine oturmuştur. Örneğin gelişmekte olan ülkeler için "bağımsız merkez bankası" ve özelleştirme programı uygulamak kredibilite unsuru olarak kabul ediliyor. Ters durumlarında kredi notu düşürülüyor ve ülke, kredi bulmakta güçlük çekiyor.

Öngörülen ve ayrıntıları yavaş yavaş ortaya çıkan yeni süreçte, IMF'ye çizilen rollerden biri de giderek dünyanın tüm gelir kaynaklarının kontrolünün tek elde toplandığı bir "*Maliye Bakanlığı*" haline dönüşmesidir. Bu uygulamadan amaç, ulus devletlerin egemenliklerinin ve siyasal etkilerinin sınırlandırılması ve kaynaklara yerinde el koyabilme koşullarının oluşturulmasıdır. Tabii bu, bugünden yarına gerçekleşebilecek bir tasarı değildir. Hatta, son G-20 zirvesinde ülkele-

rin IMF içindeki paylarının yeniden düzenlenmesine dair yaşanan anlaşmazlıkların da nedeni budur. Daha önce, bunun tam tersi oluyordu; ilkin ülke ele geçiriliyor, sonra da kaynaklara el konuyordu. Ne var ki Irak ve Afganistan pratiği, bunun pek de uygun/karlı bir yöntem olmadığını ortaya koydu.

Bu arada IMF içinde ülkelerin kotaları ile belirli oranlarda oynansa dahi bu, G-8'den G-20'ye geçişteki sembolik çoğalmadan farklı olmayacaktır. Her iki yapıda da kararları "büyükler" in aldığı/alacağı biliniyor. Ayrıca, G-8'e eklenen 12 ülkenin de diğerleri ile aynı sınıfsal zeminde olduğu, halklarına sömürü ve baskı dışında bir şey vaat etmediği gerçekliği de bu tartışmada gölgelenmiş olmaktadır.

G-20 irade anlamında nasıl aynı G-8 (hatta G-7) ise, IMF de kimi kota oynamaları olsa dahi aynı IMF olacaktır. Yine emperyalist sermayenin tahsildarlığını yapmak, yoksul ve gelişmekte olan ülkelerin kaynaklarının ve emek imkanlarının sömürülmesini kolaylaştırmak/meşrulaştırmak asli görevi olacaktır. Bu, aynı zamanda ABD egemenliği demektir. IMF'de her ülke, kotası ölçüsünde karar süreçlerine katılıyor. Ancak, karar alabilmek için %85 çoğunluk aranıyor. ABD'nin %17 kotası var. Bu, fiili veto yetkisi anlamına geliyor. Avrupa ülkeleri de dünya ekonomisindeki ağırlıklarının çok üzerinde kotaya sahipler.

Bugün artık maliyeti daha az ve sınırsız bir egemenlik amaçlanıyor. İşte tam da bu amaç eşliğinde dünyanın yeniden şekillendirilmesi süreci başlıyor. 1929'da krizin etkilerinin ortaya çıkması, aşılması ve yeniden düzenlemeler 20 yıl sürmüştü. Bu bağlamda bugünkü krizin 1-2 yıl

Öngörülen ve ayrıntıları yavaş yavaş ortaya çıkan yeni süreçte, IMF'ye çizilen rollerden biri de giderek dünyanın tüm gelir kaynaklarının kontrolünün tek elde toplandığı bir "Maliye Bakanlığı" haline dönüşmesidir.

içinde aşılabileceği iddiaları, hiçbir biçimde gerçekliği yansıtmıyor. İddia sahipleri de bunun bilincindedir. Bu nedenle 20 yıllık öngörülenle strateji çiziliyor. Obama (veya kahya rolünde de olsa Davutoğlu) böyle bir ihtiyacın aktörlerindedir. Anımsanacak olursa, 3. **Bunahım Dönemi'nin niteliklerinden biri de emperyalistler arası rekabetin savaşa ihtiyaç kalmadan çözülmesi, entegrasyona gidilmesi, vb. idi. Bugüne kadar ki pratik, bu tespiti doğrulamışsa da, bugün artık bölgesel düzeyde de olsa, zorunlu kalınmadıkça askeri yöntemlere başvurulmaması çelişmelerin "savaşsız" çözülmesi, ama tehdit, baskı ve provokatif imkanların saklı tutulması biçiminde bir süreç geliştirilecek gibi görünüyor.** (Bu çabalarından bir tanesi de "Esnek Müdahale Gücü"dür. ABD, AB ve Kanada tarafından oluşturulan bu gücün, ihtiyaç duyulduğunda dünyanın her tarafında operasyonlar düzenlemek üzere yapılandırıldığı biliniyor.)

Tabii ki dünya dama taşlarından ibaret değildir ve asıl çelişme emperyalistler arasında değil, egemen güçlerle halklar arasındadır. Bu nedenle, anlatmak istediğimiz "diken-siz gül bahçesi" değildir. Sadece, yönetimin/tercihin nitelikleridir. Bu eğilim, Brezinski'nin ifadesinde, daha net biçimde ortaya çıkıyor: "*Irak için 400 milyar dolar harcadık ve bataklığa saplandık; Sovyetler için 293 milyar harcadık ve yıktık.*"

İşte bugün sihirli bir anlam yüklenen açılım kavramı eşliğinde gündeme getirilen Azınlıklar sorunu da (Ruhban okulunun açılması, Ekümenlik meselesi, vb.), Ermenistan sınırının açılması, vb. de bu kapsamda değerlendirilmelidir. Uzun vadede, bu düzenlemelerin tümü ABD'nin çıkarıdır. Aslında bu durum par-

ti olarak AKP'nin de işine yarıyor. Eğer istediği türden bir destek sağlanabilirse, krizin gerçek sonuçlarıyla karşılaşmadan erken seçime gidilebilir. Seçim kaybedilirse, krizden değil de "açılımlar yüzünden" diyecek ve bir çeşit "siyasal özveri" yapmış görünecektir. Gerçi 2011 seçiminin tarihine dair zaten tartışmalı bir durum var. Yani süreç doğallığında bir erken seçime doğru sürükleniyor. Bunun bilincinde olan AKP kurmayları, kamuoyunun anayasa beklentisini de sömürerek sürece hazırlanabilir.

"Benim gördüğüm artık bu dönemde sivil bir anayasa çalışması bu parlamentoda olmaz. Ama ne olur, 2011 seçimi... Herhalde 2011 seçimi olacaksa eğer. Bunda da biliyorsunuz biraz ihtilaflı bir konu var. Bundan sonraki seçim bütün partiler açısından sivil bir anayasa seçimi olur artık." (İçişleri Bakanı Beşir Atalay) Erken seçim olasılığı, aynı zamanda IMF'den gelebilecek kredinin nerelere ve nasıl kullanılacağına da işaretidir.

Ermenistan sınırın açılması, ABD'nin Hazar Havzası kaynaklarına ulaşması açısından büyük önem taşıyor. David Phillips; "Olur da sınır açılmazsa, bunun yaptırımları olur." diyerek bu adıma atfedilen önemin altını tehditkar bir üslupla çizmişti. Bu sürecin, AKP'nin oylarıyla aşılması için gereken yapılmış görünüyor. 6 haftalık ilk süre, taraf-

lara kamuoyunu hazırlamak için tanınan süreydi. Protokol imzalandı ve süreç, çeşitli "açılımların" sonuç vermesi babında ilan edilen takvime (Aralık ayına) doğru işlemeye devam ediyor.

Ekümenlik meselesine gelince; daha öncede söylediğimiz gibi "Obama'nın, Türkiye'ye gelip buradaki Ruhban okulunun açılmasını talep etmesi, ama beklendiği halde Patrik'i ziyaret etmemesi önemliydi. Çünkü Patrik'e ekümenlik statüsü tanınması konusunda ABD'nin bugüne dek çok önemli baskıları vardı. Ama henüz bunun adının bile kullanılması, Patrik'i makamında ziyaret etmesi bile, daha başlangıçta Rusya'nın çok sert tepkisine yol açacağı için ve mevcut iyimser imajı zedeleyebileceği düşüncesiyle bundan vazgeçildi. Sadece bütün din adamlarının temsilcilerinin yapmış olduğu bir toplantıda patrikle görüşüldü. Bütün Hıristiyanların ortak talebi olan Ruhban okulunun açılması konusunda ise sadece "iyi olur" biçiminde bir açıklama yaptı. Ruhban okulunun açılması, sonrasında dinsel temeldeki eğitimi meşrulaştıracağı ve Türkiye'deki siyasi iktidarın yani AKP'nin de politikasıyla örtüşeceği için böyle bir talepte bulundu. Yoksa şu anda en azından uzun dönemde düşmanı sayılabilecek ülkelerle çelişmeleri artıracak, ilişkileri gelecek her türlü tavır alıştan Oba-

ma sakındı. Ve patriği ziyaret etmedi. Ona bir ayrıcalık tanımadı. Bizim diyanet işleri başkanıyla birlikte onu da kabul etti.

Rusya, Patrik'in ekümenlik statüsünü kazanmasına tepkili. Bütün Ortodokslar Moskova patriğine bağlı. Eğer buradaki patrik ekümenlik sıfatı kazanırsa, Yunanistan'daki, Balkanlar'daki Ortodoksların büyük bir kısmı buradaki patriğe bağlanacaklar ve Moskova patriğine sadece Rusya'dakiler bağlanmış olacak. Buradaki patriğin ekümenlik kazanmasını en çok isteyen ABD. Eğer bu sıfat verilirse, Ukrayna, Sırbistan, Romanya, Bulgaristan'daki bütün dini kurumlar buraya bağlanacak. Moskova bu yönüyle yalnız kalacak.

Kemalizm'in ket vurduğu şeylerden birisi de budur. ABD'nin Kemalist hareketle arasının pek iyi olmamasının nedeni, laiklik uğruna Atatürk hilafeti yasaklarken onunla beraber dinsel kurumları da yasaklamıştı. Ve buradaki Fener Rum Patrikhanesi, ekümenlik özelliğini yani Ortodoks aleminin merkezi olma özelliğini kaybetmişti. Şimdi o zamandan beri Moskova Patriği, bütün Ortodoksların ruhani temsilcisi. Yunanistan ve Avrupa'daki Ortodokslar dahil tümü Moskova'ya bağlı. Bu Moskova'ya diğer ülkeler üzerinde bir hareket esnekliği sağlıyor. Dinsel yönden bağımlılık. Hatta iş o kadarla da kalmıyor, çünkü kilise muazzam bir ekonomik kaynağı da elinde tutuyor. Çok geniş arazileri, fabrikaları, işletmeleri elinde bulunduruyor, hatta Rusya'da tekel niteliğinde fabrikaların varlığından bahsediliyor. Hemen hemen bütün dünyada bu özelliklere sahip. ABD'nin istediği Fener Rum Patrikhanesi'nin ekümenlik kazanması, dolayısıyla Amerikan yandaşı olan bütün kiliseler de buraya bağlanmış olacaklar. Rusya, bu gelişmeye şiddetle karşı çıkıyor. ABD, ısrarla Türkiye'den bunu istiyor." (Devrimci Hareket Sayı:28 Sf.5).

Geçtiğimiz aylarda Ortodoks aleminin en güçlü iki din adamı, Fener Rum Patriği Bartholomeos ve Mos-

kova Patriği Kiril İstanbul'da bir araya geldi.

Moskova, Fener Patrikhanesinin "eşitler arasında birinci" olduğunu kabul ediyor ama Bartholomeos'u dünyada 250 milyon Ortodoks'un lideri olarak tanımiyor. Moskova, Fener'i Ortodoks aleminin 15 Otsefal Kilisesinin sadece birisi gibi görüyor.

Ermenistan sınırının açılmasıyla Hazar Havzası kaynaklarına ulaşacak olan ABD, aynı zamanda bu Ekümenlik ve Ruhban okulu meselesini gündeme getirerek bölgede Rusya'nın gücünü zayıflatmaya çalışıyor.

G-20 NEDİR, NE DEĞİLDİR?

Yukarıda yaptığımız alıntıda görüldüğü gibi G-20'yi, küresel kapitalizmin bundan sonraki patronu bir ittifak bir ortak irade olarak değerlendiriyor. Bu, G-8'i G-20'ye çıkaran emperyalist iradenin tam da algılatılmak istediği aralıkta kalan bir değerlendirmedir. Gerçekte ise G-8'in G-20'ye çoğaltılmasının arka planında; büyüklerin karar aldığı, diğerlerinin uyguladığı; bu durumun "sömüren-sömürülen" çağrışımı yaptığı dolayısıyla da G-8'den çıkan kararların geri kalan ülkelerle halklar nezdinde meşruiyet problemi yarattığı biçiminde özetlenebilecek bir değerlendirme yapıyor. İşte bu sürecin bittiği, artık bazı ülkelerin diğerlerini ucuz işgücü ve hammadde kaynağı olarak gördüğü sürece, krizle beraber sonuna gelindiği; aralarında hiçbir çıkar çatışması bulunmayan geniş bir iradenin oluştuğu ve bu iradenin ekonomik veriler üzerinden tartışarak krizi çözecek biçimde bir imaj yaratıldı. Bu toplam içerisinde "etkisiz eleman" diyebileceğimiz ülkeler gibi güçlü ihracat ekonomileri konumundaki ülkeler de var. Böylece hem ülkelerle tek tek uğraşmak yerine onları eteklerinin altına toplamış, hem de kamuoyuna bir "dünya birliği" havası verilmiş oluyor.

"Artık sömürü yok, paylaşım var;

savaş, saldırganlık ve sınıf yok, uzlaşma ve barış var." görüntüsü altında ülke ekonomileri teslim alınıyor. İşte tam da burada, ilerde ayrıntılı biçimde bahsedeceğimiz Türkiye'nin Irak'la başlattığı ve Suriye ile daha sınırlı boyutta da olsa sürdürdüğü, "kabinelerin tek hükümetmiş gibi karar alması" olgusunu anımsatmakta, konunun bütünlüğü açısından yarar görüyoruz.

Gerçekte bilinir ki ekonomileri güçlü olamayan (etkisiz eleman) ülkelerin alınan kararlarda imzaları olsa dahi söz hakları ve sonuçta oluşacak kar/kazanç hanesinde payları olmaz.

Tüm bu gelişmeler yaşanır ve dünya'ya "barış" imajı pompalanırken, son bir yıl içinde ABD'nin (sadece resmi rakamlara göre) silah satışı %50 artmış; yani savaşa yapılan yatırım hız kesmemiştir. Bu süreçte ABD Savunma Bakanı Gates, Afganistan'dan çekilmenin zamanı olmadığını ve savaşmaya geldiğini, 21 bin ABD askerinin daha gönderilmesini de içeren Afganistan stratejisinin "sadece başlangıç olduğunu" söyledi. Bu haberler yapıldığında, NATO'nun insansız savunma uçağı, petrol tankerini vurmuş, 90 kişiyi öldürmüştü.

Obama, Irak'a bakışının Bush'tan farklı olduğunu söylese de yardımcısı Joe Biden, Saddam Hüseyin'i kast ederek "4 Temmuzunun sarayında kutluyoruz. O...çocuğu şimdi mezarında ters dönüyordur." derken, gerçekte Obama ile ne Irak'a ne de genelde halklara bakışın değişmediğini/değişmeyeceğini ortaya koyuyordu.

Krizden ilk çıkan, kendini toparlayan ülkelerin ABD ve Avrupa ülkeleri olacağı biliniyor. Ama G-20 "ehlileştirme kampında", krizin sonuçlarının aynı oranda herkesi ilgilendirdiği ortak kanaati üzerinden, eskisi gibi kimi ülkelerin kendi sınırları içinde ulusal ekonomilerine çö-

züm getirmeleri engelleniyor. Gerçekte Türkiye gibi ülkelerin G-20 içindeki rol ve inisiyatifleri, bir konu mankeni olmaktan ibarettir. Gırtlığına kadar borca batmış bir ülkenin alınan kararlarda söz ve etki sahibi olduğu hiç de gerçekçi değildir. Bundan sonra da eski sistem yine yürüyecek, sorunların IMF aracılığıyla aşılması (kredilendirme) telkin edilecek; söz konusu ülkelerin ticaret duvarlarını yükselterek kendi içinde çözüm üretmeleri engellenecektir.

G-20 TOPLANTISININ EYLÜL AYININ SON HAFTASINA DENK GETİRİLMESİ BİR TESADÜF DEĞİLDİR

Gerek çözüm üretme, gerekse krizin gidişatı açısından iyimser bir hava yayma eğiliminin toplantının tarihi üzerinde etkili olduğunu söyleyebiliriz. Krizin derinleşmesinin sonuna gelindiği, durgunluğun bittiği biçimindeki yönlendirmeler, seçilmiş ekonomik göstergelerle beslenirken, bu kanaati güçlendirici grafikler ortaya koymak için de özel bir çaba harcanmaktadır. Hesaplama yapılırken, zaman dilimi doğru seçilirse, yani krizin başladığı ilk aydan bugüne kadar ki veriler alınrsa, herhangi bir iyileşmenin olmadığı görülür. Ne var ki iktisatta, "baz etkisi" olarak bilinen sapmalar söz konusudur. Örneğin yaz aylarında, bazı sektörlerin hareketlendiği; tarım, vb. nedenlerle nüfusun yer değiştirdiği, fiyatların (sebze, vb.) düştüğü, turizmin canlandığı görülür. Bu

durum, bir iyileşme olarak gösterilmek istendiğinde, ölçü alınacak zaman dilimi ona göre seçilir. İşte bu nedenle, krizin ilk dışa vurduğu yaz aylarının en başından bu yazın sonuna kadar ki süreç seçilerek (sonbaharın etkisi dışta tutularak) bir grafik çizilmiş ve o iyimserlik eşliğinde G-20'ye gidilmiştir.

O iyimser grafiklerden biri de, bazı ürünlerde fazla talebe bağlı olarak fiyatların arttığını göstermektedir. Örneğin demirde, çelikte böyle bir artış söz konusu. Bunun da nedeni Çin'dir. Çin, içinde demiryollarının, boru hatlarının olduğu olağanüstü yatırımlar yapıyor. Bu çerçevedeki talep yükselişi fiyatları da yükseltiyor. Kısacası demir, bakır ve diğer hammadde piyasalarındaki güçlü talebin arkasında Çin ekonomisinin büyüme hızı yatıyor.

İşte gerek seçilmiş özel grafikler, gerekse medya üzerinden yükseltile "ekonomi ve enerji barışı" söylemleri eşliğinde, G-20'ye dönük yapılan güzellmeler; ABD'nin stratejisine destek niteliği taşımaktadır. G-20 kapsamında toplanan ülkelerin aralarında hiçbir çelişme olmadığı, rakip değil dost oldukları; bu zirvenin el ele verilerek dünyanın krizden kurtarılması için kararların alındığı bir zirve olduğu biçiminde bir hava yaratılmak istenmiştir. Aslında Obama'nın Doğu Avrupa'ya yerleştirilmesi düşünülen füze kalkanına dair yaptığı hamle de, yıpranan ba-

rışçı/uzlaşmacı imajını tamire dönük bir manevra olarak da okunabilir. Bu hamlenin BM ve G-20 toplantıları öncesine denk gelmesi de bir tesadüf olmasa gerek. Rusya'nın sürece daha ılımlı girmesini beraberinde getirdi. Bu konudaki beklentilerden biri de hamlenin, Rusya-İran ilişkilerini etkilemesiydi. Gerçi, bölge öylesine sıcak ve hareketli ki, öncelikler ihtiyaca göre yer değiştirebilmektedir. Örneğin füze kalkanından vazgeçip Rusya'dan kimi beklentilere (Ermenistan konusu da dahil) girilirken aynı zamanda Gates'in "İran'ın henüz uzun menzilli füze tehdidi oluşturmadığı yolundaki istihbarat yanlış çıkarsa, planlarımızı değiştirebiliriz." biçimindeki açıklamasıyla açık kapı bırakılmıştır.

Bilindiği gibi İran, Rusya için gerek ekonomik gerekse stratejik açıdan önemlidir. ABD eksenli silah ambargosu altında olan İran, Rusya için önemli bir silah pazarıdır. Rusya'dan askeri-teknik alanda ve nükleer silah alanında ithalat yapılmaktadır. Aynı zamanda Çin ve Kuzey Kore gibi Rusya'nın da orta ve uzun menzilli füze sistemlerini geliştirmeye yardımcı olduğu biliniyor. İran'ın Rusya için ikinci önemi ise stratejiktir. Rusya, İran'ın bölgede ABD karşıtı duruşuna destek verecek bir anlamda Ortadoğu'da tutunma noktası oluşturmuştur.

Bütün bunlara rağmen **Rusya, Obama'yla görüşme sonrasında, İran'a dair duruşunu değiştirmiş**

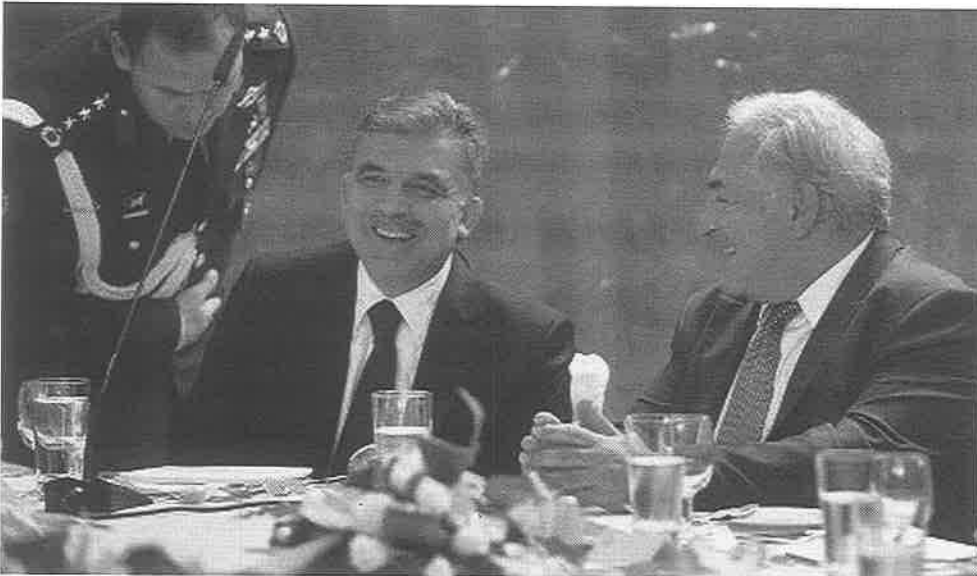
görünüyor. Obama ile görüşmenin ekseninde füze kalkanı vardı. Bu konu Rusya için sanıldığından da büyük öneme sahipti. Sovyetler döneminde ABD ile ileri savaş teknolojileri konusunda girilen rekabette muazzam kaynaklar harcanmış, bu durum çöküşte önemli bir rol oynamıştı. Bu süreçten kalma kadrolar Putin ve Medvedev bu gerçekliğe birebir tanık olmuştu. İşte bugün de belki krizi en hafif atlatacak ülkelerden biri olarak ABD ile "uzay savaşları" bağlamı geniş çaplı bir askeri rekabete girmek işlerine gelmiyor. Bu nedenle, Obama ile görüşmede belirli tavizler karşılığında bu alandaki rekabetin dozu düşürülmüş görünüyor.

ABD için sorun İran ise, Türkiye'nin doğusu füzeler için en uygun coğrafya sayılırdı. Veya Rusya tarafından bir başka seçenek olarak Azerbaycan'ın yüksek tepeleri önerilmişti. Tam da bu döneme denk gelen Türkiye'ye patriot satışı, aslında bu süreçten farklı bir gelişmeydi. Gerçekte Türkiye, ABD'nin bölge jandarmalığını (İran, vb. nedenlerle) yapacaksa zaten silahlanması gerekiyordu. Ama iki süreç fiilen örtüşmüş oldu.

Rusya açısından kaygı verici bir diğer olgu da Çin ile ABD arasındaki ekonomik bütünleşmenin boyutuydu. Bir anlamda Çin ile olan ilişkiler de Rusya ve ABD arasında bir gerilim, mücadele sebebiydi. Çin'den geçip okyanusa açılan boru hattı projesi için Rusya'nın gerekli desteği/krediyi bulamamış olması buna bir örnektir. Obama ile görüşmenin bir boyutu da ekonomik sürece ortak müdahale ile ilintiliydi. Ne var ki bundan ortak bir karar çıkmadığı görülüyor.

IRAK'TAN ÇEKİLME TAKVİMİ İŞLİYOR, İŞLER YOLUNDA GİTMİYOR

Irak'ta olup biteni anlamak açısından, son dönemlerde yapılan eylemler, özel bir öneme sahip. Görünen

o ki, işgal süreci boyunca, yaptıkları eylemlerin seçimi ve zamanlaması ile ABD'nin Irak'taki hesaplarına dair işini güçleştiren BAAS'lı direnişçiler, ABD'nin çekilme egzersizleri yaptığı bu dönemde, varlıklarını/güçlerini hissettirmek istediler. Eylemlerin yeri, zamanı ve olma şekli bir bütün halinde sürece dair mesajlar veriyor.

Yaklaşan seçimler Irak'taki siyasal gelişmelerin seyri ve ABD'nin beklentileri açısından büyük önem taşıyor. Olası bir Şii-İran ittifakını ve Şiiilerin blok halinde seçime katılmalarını önlemek için, Şii gruplara yönelik yoğun bir baskı/saldırı söz konusu. Şiiilerin nüfus yoğunluğunun tek irade halinde sandığa yansması olasılığı, ABD'yi ve siyasal iradeyi tehdit ediyor. Aynı şekilde Kürt potansiyelin de ortak liste oluşturarak seçime girme beklentisi bekleniyor. Bu veriler, Irak'ta Maliki'nin de ABD'nin de işinin zor olduğunu gösteriyor. Irak'ta asıl çatışmaların seçimlerden sonra başlayacağını söylemek abartılı olmaz.

ABD halen, mevcut (kukla) parlamentodan bile istediği petrol yasalarını geçirebilmiş değil. Dayatmalara ve var olan anlaşmaya rağmen temenni ettiği mülkiyet ve kazanç ilişkisini hayata geçirmekte güçlük çekiyor. Dünyanın 3. büyük petrol rezervlerinin sahibi Irak'ın hesap edilenden de öte petrolü olduğu biliniyor. İşte bu petroler, altı yıllık işgalin devamı olarak ve otuz yıl aradan sonra özelleştiriliyor.

Irak Petrol Yasası, Üretim Paylaşma Anlaşması'na dayanıyor. Buna göre yeni rezervlerin mülkiyeti devlete, geliri özel şirketlere ait olacak. Şirketler ise, varil başına hükümetten ücret alacak. Bu tür anlaşmalar genellikle petrol çıkarmanın çok zor ve maliyetli olduğu ülkelerde, yabancı yatırımcıyı teşvik için imzalanıyor. Irak'ta ise böyle bir durum yok. Aksine, belki tesisler ve nakil yöntemleri eski, ama her yerden petrol fişkiriyor. Bu durum, böyle bir anlaşmanın neden tercih edildiğinin de göstergesidir. Ne var ki bu anlaş-

maya rağmen, hükümet ihale aşamasında işi sıkı tutuyor. Temmuz ayı itibarıyla sadece BP konsorsiyumu Basra'daki Rumeyle yatakları için imza atmıştı. TPAO'nun da içinde bulunduğu diğer konsorsiyumlar hükümetle fiyat konusunda anlaşamadı. Hükümet, şirketlere varil başına 2 dolar ödemeyi önerirken, şirketler en az 7-8 dolar talep ediyor. Bunu bir ayak direme olarak okumak gerekiyor. Yoksa, özellikle ABD, işgal için yaptığı harcamaların karşılığını fazlasıyla almak için ne gerekiyorsa yapacaktır.

Tabii bu toplam veriler/nedenler Irak'ta seçimlerden sonra işlerin daha da karmaşıklaşma olasılığına işaret ediyor. Buna bir de "Kuzey Irak Bilmecesi"ni eklemek gerek. O bölgede hala, tüm çabalara rağmen çok bilinmeyenli ve karmaşık bir denklem hükümünü sürdürüyor. Dünyadaki enerji kaynaklarının (petrol+doğalgaz) %2'sine, Irak'taki petrolerin %20'sine sahip olan bu bölgede, mevcut paylaşımının belirsizliğine bir de merkezi Irak yönetimi ile Bölgesel Yönetim arasındaki çelişmeler/anlaşmazlıklar eklenmiş durumda. Gerçi Kuzey Irak yönetimi fiili bir durum yaratarak, petrol şirketleri ile gerek üretim gerekse sevkiyat için anlaşmalar yaptı. Ne var ki, kamuoyuna "merkezi hükümetle aramızda sorun yok" mesajı verilse de belirsizlik ve anlaşmazlıklar varlığını koruyor.

Bütün bu sorunların çözümünde, Irak'taki seçimlere önemli bir rol biçiliyor. Bu arada ABD, bir taraftan çekilme söylemini korurken diğer taraftan örneğin Kuzey Irak yönetiminin güvenliğini almaya eğilimli görünüyor. Tabii "Kuzey" denince akla gelen ilk çelişme dinamiği olan Kerkük'te de sorunlar aşılabilmemiş değil. Kerkük, Türkmenler ve Kürtler için çok önemli. Türkmenler Kerkük'ü başkent olarak görüyor. Talabani'nin ifadesiyle de Kerkük, "Kürtlerin Kudüs'ü". Bunun yanında da bölgede müthiş bir petrol rezervi var. Mevcut çelişme potansiyeli içinde Kürtlerin lehine bir sonucun

çıkması yüksek olan Kerkük referandumunu ABD, geciktirmeye devam ediyor.

İşte tam da bu noktada tüm bu çelişmeler eşliğinde belirli oranlarda çekilse dahi, bölgedeki çıkarlarından, irade ve hegemonyasından vazgeçmeyecek olan ABD'nin ihtiyaçları bağlamında, Irak ve Ortadoğu eksenli geniş bir coğrafyada (BOP anımsanmalı) nasıl bir taşeron/kahyaya ihtiyacı olduğu düşünülürse; "Neden Türkiye, neden açılım ve neden şimdi?" sorularının yanıtını doğru vermek mümkün olur.

DAVUTOĞLU'NUN AJANDASINI YAZAN İRADE TÜRKİYE DEĞİLDİR

Bölgede artan diplomatik trafik; Kıbrıs'tan Ermenistan'a, Irak'tan Rusya'ya, Ruhban Okulu'ndan Kürt Sorunu'na ve azınlıklara dek uzanan geniş kapsamlı açılımlar, Türkiye'nin rolüne dair abartılı tanımların yapılmasını beraberinde getirdi. "Türkiye kendi geleceğini tasarlıyor", "Merkez ülke" gibi vurgularla, sanki atılan adımlar, yapılan ziyaretler, doğrudan Türkiye'nin karar verdiği adımlar gibi yansıtıldı. Gerçekte ise, Davutoğlu'nun ajandasını yazan irade Türkiye değildir.

Davutoğlu, T.Erdoğan'ın baş danışmanı iken, Obama'nın seçilmesinin hemen ardından (daha göreve başlamadan) ABD'ye gitti. Ve çeşitli temaslar sonucu Türkiye'ye döndüğünde "Obama ile Türkiye'nin dış politika tercihleri ve öncelikleri tamamen örtüşmektedir" dedi; milletvekili olmadığı halde, dışişleri bakanı oldu. Bu atamanın/tercihin niteliği, gelişmelerin arka planının kavranmasında bir anahtar rolüne sahiptir.

ABD, Davutoğlu'nun gerek politik açıdan gerekse ilişki ve çelişmeler açısından bölgeye hakim bir kişi olduğunu biliyor. Bölgede ABD çıkarlarının nasıl dengelebileceği konusunda da tecrübeli olan Davutoğlu, ABD'nin doğrudan temsilcisi/bölge kahyası gibi davranıyor. Bu öyle bir rol ki, Da-

vutoğlu, AKP'den de görece özerk bir şekilde, doğrudan ABD'yi ilgilendiren sorunlar için de müdahaleci/arabulucu oluyor. Örneğin son Irak-Suriye sorununda, Türkiye'yi doğrudan ilgilendirmediği halde rol almış, arabuluculuk yapmıştır. Son dönem ABD ile girilen işbirliği ile beraber, Davutoğlu'nun rolünün kapsamı da önemi de arttı. Kanada'lı Marksist Rubin bile, onun "7 ülke 7 seçim" değerlendirmesini sayfasına taşımıştı.

Bilindiği gibi Davutoğlu'nun "Stratejik Derinlik" adlı bir tezi/kıtabı var. Bu teze göre Türkiye Ortadoğu ve Orta Asya'nın yeniden şekillenmesinde katalizör bir güç olacak. Buradaki işlevi, ABD'nin 2.Dünya Savaşı sonrası Avrupa'nın bütünleşme ve yeniden inşasında anahtar rol oynamasına benzetiliyor. Son olarak Davutoğlu, yaptığı bir açıklamada "Eskiden Irak'la devlet-devlet ilişkimiz vardı, şimdi Irak'taki bütün gruplarla ilişkimiz var" dedi. Anımsanacak olursa, bu sürece gelinceye dek gerek Irak'ta gerekse Türkiye'de pek çok toplantı yapıldı.

Türkiye'nin K.İrak'la buzları erimişken, ABD bunun bozulmasını istemiyor. ABD, Kuzey Irak'taki kaynakları Türkiye üzerinden aktaracak. Bölge, su kaynakları ile de zengin. Süreç içinde sınırın büyük ölçüde geçirgenleştirilmesi; siyasal, ticari genişlemeyle, gelişmelerle fiilen ortadan kaldırılması amaçlanıyor. Şu anda bekleyen Belediyeler Birliği, ortak üniversite, kültürel ortak etkinlikler, ticari ve siyasi açılımlar gibi pek çok projeye sınır saydamlaştırılacak.

Tabii bu gelişmelerden Ali Babacan'ın da dediği gibi Türkiye'nin artık "küresel ekonominin kaptan köşkünde olduğu" sonucu çıkmaz. Her dış gezi sonrasında büyük işler başarıldığı imajı verilse de bu gelişmelerin hiçbirini yansıttığı gibi ne merkez ülke ne de "küresel aktör" noktasına taşımıyor.

Suriye ile girilen ilişki, kriz ve Hariri suikastı nedeniyle sıkışan ülkenin bir entegrasyona doğru zorlan-

masını amaçlıyor. Bölgede ABD'nin ihtiyacı olan bu taşeronluk işini İsrail yapamayacağına göre, uygun ülke Türkiye idi. Türkiye'nin, 1 Mart Tezkeresi nedeniyle, bölgede ABD'ye dönük tepkilerin olduğu yerde de olumlu karşılama gibi bir avantajı var.

Irak konusunda Türkiye'ye özel bir misyon yükleniyor. Irak seçimleri öncesinde ve sonrasında kaostan ve saldırıların artacağı düşünülerek Türkiye, arkasında ABD'nin olduğu bir sahnede öne çıkarılıyor. Kabinelerin tek hükümetmiş gibi toplanması dahil, atılan adımların nedeni budur. Abarlıklı rakamlarla anılan ekonomik paketler, ihaleler, vb. ABD adına girilen kahyalık ilişkisini meşru göstermeye dönük ciladan ibarettir. Çünkü Irak için yapılan tüm ihaleler ABD'de büyük şirketler tarafından bağlanıyor ve pazarlanıyor. ABD'li firmalar bu işleri kendileri gidip birebir yapamayacaklarından, taşeron olarak Türk firmalarına verecekler. Bu da asıl pastanın ABD'li firmalara ait olacağı anlamına geliyor. Bu bağlamda Türkiye ekonomisine büyük katkılarının olacağı iddiası abartılıdır.

ABD aynı zamanda stratejik bölgelerde, örneğin Ortadoğu'da Türkiye üzerinden bölgesel bir çekim merkezi oluştururken, "taşeron partner"ine siyasal, ekonomik ve askeri bir rol biçiyor. ABD'nin krizden çıkma ve süreci lehine çevirme projeleri salt kar-zarar hesaplarından ibaret değildir. Örneğin kimi ülke ekonomilerinin önünü kesmek, büyümelerini önlemek de bu kapsamda bir çabadır. Kimi durumlarda örneğin askeri ve siyasal olarak kabul edilmeyecek projeler, iktisadi açıdan cazip hale getirilerek kabul ettirilmektedir. Bu bağlamda Irak'taki yeniden yapılandırma da, "Ermenistan Açılımı" da IMF ve DB toplantılarıyla bir arada değerlendirilmelidir. Türkiye'nin Afganistan'a ek muharip güç göndermeye ikna edilmesi de benzer bir süreçtir.

AÇILIMIN SEBEP OLDUĞU EN BÜYÜK YIKIM TOPLUMSAL MUHALEFETİN SİSTEME YEDEKLENMESİ OLMUŞTUR

Sindirme, kitlelerin yedeklenmesini beraberinde getirir. Sistemin temsilcisi olan Abdullah Gül'ün "Güzel şeyler olacak." söylemine karşılık Öcalan'ın "Bu iş Mustafa Kemal'in cumhuriyeti kurması kadar önemlidir." söylemi arasındaki örtüşme, düşündürücü olduğu kadar da acıdır. Algıları yönlendirmeyi amaçlayan Ahmedî Xani'li, Mem-ü Zin'li bu projeye kayıtsız şartsız destek sunmak en iyi ihtimalle özgüven sorunudur. Kürt halkının hangi taleplerinin karşılanacağını bilinmediği koşullarda ESP, SDP gibi çevrelerin Edirnekapı Şehitliği'nde yaptığı eylemler programsızlığın, devrimci duruştan uzaklaşmanın göstergesi olarak okunmalıdır. Ülke gündeminde bir tartışma açıldığında (anayasa vb.) sol ve devrimci yapılar buna soldan kendi projeleriyle katılırlar. Eğer sistemin projesinden "banâ ne düşer" denirse, yedeklenmiş olunur.

Açılımda da yapılan budur. Demokratik diye bilinen pek çok kurum, aydın ve sanatçı dahil, bu projeyi destekler duruma düşürülmüştür. Karşı çıkanların töhmet altında kalacakları "analar ağlamasın" söylemlili bir süreç işletildi.

Devletin bu yedekleme başarısında sadece 90'larda yaşanan çözümlenin değil, bugün artık solu içerden kemirir boyuta gelen sol liberalizmin yaygınlığının da rolü büyüktür. Öyle ki solun ana damarı diyebileceğimiz devrimci dinamiklere bile bu eğilim sızabilecek çatlaklar bulabilmektedir. Bu durumu Ömer Çelik "Artık böl yönet devri bitmiştir; entegre et yönet devri başlamıştır." diye ifade etmiştir.

Değerlerdeki bu çözülme ve kavrayıştaki bu çarpılma, örneğin solda duran bir sendika yöneticisinin İMF ve DB ile tartışılabileceğini önermesi gibi (Nuh Nebi'den kalma teori yakıştırmaları gibi) bunun çeşitli biçimlerine rastlanır oldu.

AKP, sermaye içi çatışmada "dar-

be karşıtlığı” söylemiyle kimi sol grupları kendisine yedeklemeyi başarmıştı. Bugün de Kürt sorunu konusundaki beklentileri istismar ederek önemli bir kesimi sisteme yedeklemiştir.

ÖDP, EMEP, Halkevleri gibi yapılar, gazetelere ilan vererek AKP’nin uygulamaya soktuğu açılımı sonuna kadar destekleyeceklerini duyurarak fiili bir yedeklenme pozisyonuna düşmüşlerdir.

Türkiye kesiminde sınıflar mücadelesini yükseltebilmek için bu savaşın bitmesi gerektiğini düşünen bu kesimler, sürecin hiç de böyle işlemeyeceğini yakın bir gelecekte görecektir.

Süreç giderek bugüne kadar programatik olarak değil, pragmatik olarak PKK’yi alkışlayanların, eleştiriden kaçınanların düştüğü durumu daha açık biçimde ortaya çıkaracaktır. Önemli olanın, konjonktürel güç değil, nihai hedefle anı doğru ilişkilendiren bir güç olabilmek olduğu görülecektir.

TASFIYENİN ÇÖZÜM GİBİ GÖSTERİLMESİ BİLİNÇLERİN ÇELMELENMESİ EŞLİĞİNDE YÜRÜTÜLÜYOR

Egemen güçlerin devrimci bir dinamiği kontrol altında tutmak için bir takım yöntem ve araçlara başvurması varlık koşullarından birisidir. Bu kontrol bazen zor yöntemleriyle bazen de ehlileştirme ve yedekleme yöntemleriyle sürdürülebilir. Son zamanlarda “Reform”, “Açılım” vb. söylemlerle psikolojik ortam yaratıp, daha sonra gerçekte halk karşıtı bir politikayı tepki almadan, hatta destek alarak hayata geçirmek yaygın bir tarz haline gelmiştir.

Anımsanacak olursa 5 Kasım 2007’de Oval Ofis’te yapılan görüşmede, özellikle Kuzey Irak bağlamı kararlar alınmıştır. Bunlardan biri de PKK’nin silahsızlandırılmasıydı. Takip eden süreçte Erbil’de yapılan Abant Platformu toplantısında bu konu açıklıkla dile getirilmiştir. Özellikle Kuzey Irak’ta, için-

de MİT’in de olduğu bu çalışmanın varlığı artık gizlenmiyor.

Yazının önceki bölümlerinde belirttiğimiz gibi bu yılın sonuna kadar bu işin çözüleceğinden kastedilen PKK’nin bir sorun olmaktan çıkarılmasıdır. **Yani çözülmekte olan Kürt sorunu değil “PKK Sorunu”dur.**

PKK bir paradoks içindedir

Bir program dahilinde nihai hedefe doğru yürümekte olan bir yapının talepleri/hedefleri bellidir. Bu hedeften uzaklaşıldığı oranda öznelilik artar. Taleplerde öznellik malul bir daralma yaşanır. Öznelleşme ağır bastığı dönemlerde nihai hedef yerine an’a vurgu yapmak, soyuttan somuta geçilmiş gibi önemsenir, ama gerçekte ise uzun vadeli perspektifi yitirmek an’a dair perspektifi de bozar. Mücadele ihtiyaçlarının yerini farklı ihtiyaçlar almaya başlar. İşte bugün PKK’yi bir paradoksa sokan gerçek nedenler bunlardır; 25 yıldır ödenen bedellerin karşılığının istenmesi ile tasfiye eğilimi bir paradoks oluşturmaktadır.

Gelenen aşamada ototasfiye ile malul bir programı dahi devletin karşılamaya yanaşmaması PKK’nin bu gerçekliği sebebiyledir. Elbette Kürt gerçeğinin kabul edilmesinde 25 yıllık mücadelenin rolü vardır. Ne var ki yaşanmakta olan durum “kavgada kazanılanın masada tescili” değildir. Bu tür sorunlar son dönemin moda deyi-

miyle “kazan-kazan” yöntemiyle çözülemez. Bu ancak iki egemen arasında uzlaşma için bir modeldir. Karşıt iki sınıf arasındaki mücadelede biri kazanıyorsa, diğeri mutlaka kayba uğruyordur. Egemenlerin de dediği gibi süreç “hazmede hazmede, hazmettire hazmettire” ilerletilmektedir.

Programatik değil pragmatik bir çizgi izleyen PKK’yi devlet tam sahaya markaj uygulayarak inmeye zorlamaktadır. Gelişmelerin bir kez daha gösterdiği gibi ezilenlerin en küçük bir hak talebi ancak mücadele edilerek karşılanabilir.

Emperyalizmi geriletip zayıflatmayan hiçbir gelişmenin demokratik muhtevaya sahip olması beklenebilir. Kürt halkının ulusal kimliğini özgürce geliştirebilmesinin önündeki en büyük engel, mevcut sistemdir. Emperyalizmin zayıflatılmadığı, faşizmin geriletmediği koşullarda özgürleşmeden söz etmek en hafif deyimle saflık sayılmalıdır.

Toplumsal mücadeleler, bir program dahilinde yürütülür. Kaldı ki emperyalist sistemin birikimlerinin ve karşı devrimci yöntemlerinin çeşitlendiği günümüzde, devrimci mücadele programı, uzun erimli ve hedefe kilitlenen bir içeriğe sahip olmalıdır. Yürünecek tüm yolların taşları, varılacak hedefe göre döşenmelidir. Bütün toplumsal dinamikler ortak

hedefte buluşturulmalıdır.

Türkiye’de demokrasi meselesi, devletin faşist karakteri nedeniyle devrim sorunudur. En küçük demokratik bir gelişim için bile ağır bedellerin ödeneceği bilinen bir gerçekliktir. Demokrasinin önündeki sorunlar sıralandığında ilk akla gelen sorunlardan biri de Kürt sorunudur. Kürt Sorunu’nun çözümü ise toplumdaki diğer demokratikleşme programında yer alan sorunlardan bağımsız ele alınamaz. İşçilerin örgütlenme özgürlüğü talebi, tarım kesiminin sorunları, kadın sorunu ya da laiklik sorunu gibi konular tek başına ele alınarak çözüme kavuşturulamaz. Demokrasinin olmamasından kaynaklı tüm bu sorunlar tekil olarak değil, ortak bir programda yan yana getirilerek çözüme kavuşturulabilir. Ortak bir programda yan yana gelecek olan bu toplumsal dinamikler, birbirini çelmelemeyecek, tam tersine birbirini besleyerek güç verecektir. Önemli olan, devrimden çıkarı

olan tüm sınıf ve katmanların ortak faydayı gözetilen bir programda birleştirilmesidir. Aksi takdirde bu sorunlardan bir tanesini başlatıp ilan edip, öncelikle o sorunun çözülmesini talep etmek, süreci tıkayıcı bir rol oynayacaktır. Söz gelimi, “Kadın sorunu öncelikli sorundur, önce bu sorun çözüme kavuşturulmalıdır.” saptamasını ele alırsak; tüm muhalif dinamiklerin desteğini ve onayını almış da olsa, çözüme ulaşma şansına sahip değildir. Çünkü egemen sınıfların gücünü kırması gereken diğer dinamikler atıl kılınmış olur ve söz konusu olan kadın sorunu da bir çözümsüzlük hali yaşar.

Benzer bir durum Kürt Sorunu’nda da yaşanmıştır. **Kürt Sorunu’nun çözümünü öncelikli kabul edip diğer toplumsal dinamiklerle eşgüdümlü bir çabanın ortaklaştırılmaması, tıkanmaya yol açmıştır. Hatta böylesi bir yolun izlenmesi diğer toplumsal muhalefet kesimlerinin sisteme yedeklenmesi-**

ne sebep olmuştur. Kısacası ortak kurtuluş projesinde buluşabilecek kesimler dağınıklığa itilmiş, hatta birbiriyle çelişir duruma düşürülmüştür.

Sistemin anti-demokratik yapısından rahatsız olan tüm kesimlerin taleplerini dikkate alan bütüncül bir programı hayata geçirmek, emekçileri çözüme götüren bir duruşun da ifadesi anlamına gelecektir. Oligarşiden rahatsız olan kesimlerin ortaklaşmaması durumunda, sorunların çözüme kavuşma şansı da yoktur.

Bizler, tüm yakıcılığı ile ortada duran ve çözüm bekleyen Kürt Sorunu’nun bu bakış açısıyla çözüleceğine olan inancımızı koruyoruz. Emperyalizme karşı bağımsızlıktan, faşizme karşı demokrasiden yana olan emekçi halkların devrimci bir yolda buluşarak nihai hedefe yürürken, sloganların birbirini tamamlayan senfonik bir şarkıya dönüşeceğini şimdi den görüyoruz.

BİR ESMER YÜREKLİNİN İÇ SESİ*Biz*

*kanatları kırılmış bir özgürlük için değil
esir ülkemizin tüm kelepçelerini
kırmak için yola çıktık.*

*Öyle çok düştük ki bu yolda**bedenlerimiz nota olsaydı**repertuarı taşırdı halklar korosunun**Ararat’ta Toros’ların çam kokularıyla yıkandık**Sonra gidip Zagros’da kibrit suyuna batırdık bedenimizi**gerekli yerlerde yanmak için**Bunca bedeli**celladımızın sofrasında**artıklarla beslenmek için değil**insanca bir yaşam için ödedik**Bugün kesintiye uğrasa da**Kaf Dağı’nın ardındaki umuda dokunma düşü**Simurg’a ulaşma yolunda Simurg olanlar**bir gün mutlaka**çatlaklarını onarıp umudun**siperlerde bıraktıkları anıları tazeleyerek**kuşandıkları esmer öfkeyle**yoldaş çağrılarının dalgalandığı**bayrağa doğru yürüyeceklerdir.*

EMPERYALİZM BOP KAPSAMINDA SÜRECE YENİ AKTÖRLER HAZIRLIYOR

Emperyalistler kriz sürecinde düşen kar oranlarını arttırmak, krizin yükünü rakiplerine ve yeni-sömürge ülkelere yıkmak için yoğun bir mücadele içindeler. **ABD, enerji yolları üzerinde tam denetim kurarak ne kadar süreceği ve ne tür yıkımlara sebep olacağı kestirilemeyen krizi, bir fırsata çevirmenin yolunu arıyor. Dünya enerji kaynaklarının yaklaşık %80'i Ortadoğu ve Kafkaslar'da bulunuyor.** ABD bu iki bölgenin tam ortasında bulunan Türkiye'yi daha aktif kullanma isteğini saklamıyor ve Türkiye'den tüm isteklerine koşulsuz itaat bekliyor.

ABD, Afganistan ve Irak'ı işgal ederken bu kadar şiddetli bir direnişle karşılaşacağını düşünmüyordu. Hatta Irak'ta çiçeklerle karşılanmayı beklediklerini itiraf etmişlerdi. İşgaller için öne sürdükleri gerekçelerin de sahteliği zaman içinde açığa çıktıkça dünya kamuoyunda tepkiler çığ gibi yükselmeye başlamıştı. İspanya, İngiltere vb. (Madrid ve Londra'da patlamalar) işgalcilerin kendi topraklarında vurulmaya başlaması askerlerini çekmesine yol açmış; böylece ABD git-tikçe yalnızlaşmıştı. Kapitalizmin belki de tarihinin en büyük kriziyle karşı karşıya kalması, sorunu iyice içinden çıkılmaz hale soktu. ABD, istese de bugün Irak'tan çıkamaz. Afganistan'daki işgal Pakistan'ı da içine çekecek biçimde genişletildi. Afganistan'daki savaş bölgeye yayılarak Hindistan, Çin ve Rusya da taraf haline getirilmeye çalışılmakta. Bu bağlamda ABD, Mumbai

saldırısının da etkisiyle Hindistan'ı yedeklemiş gözüküyor. Temmuz ayında Hillary Clinton'un Hindistan ziyareti sırasında iki yeni nükleer santral yapılması ve 25-30 milyar dolarlık silah anlaşmaları imzalanması bu düşüncüyü pekiştiriyor. Öte yandan Rusya'nın baskısıyla Kırgızistan ABD'nin kullandığı Manas Hava Üssü'nü önce kapatma kararı aldı, ardından sadece kargo taşıma amacıyla kullanılabilmesi koşuluyla anlaşmayı yeniledi. Obama, Temmuz ayında Rusya'yı ziyareti sırasında iki ülke ilişkilerinin resetlenmesini (yeni bir başlangıç) istedi. Karşılığında ABD'nin Afganistan'a Rusya üzerinden silah sevkiyatını sağlayan anlaşma imzalandı. Rusya, Afganistan'da Taliban iktidarda iken Kırgızistan, Tacikistan, Özbekistan vb. Orta Asya'da İslami gericiliğin yükselişini unutmmuş değil, ayrıca Kafkaslar'da hala sorunların aşılamadığının farkında. Çin ise ABD tarafından Uygur meselesi ile köşeye sıkıştırılmaya çalışılıyor. Bilindiği gibi Afganistan ve Pakistan'da eğitilen dinci militanlar uzun yıllardır Uygur bölgesinde çeşitli eylemler yapıyordu. Afganistan'da savaşın çapı ve kapsamı genişledikçe sorun yalnızca ABD'nin değil emperyalizmin sorunu haline gelecek ve istense de istenmese de bölgedeki güçler savaşa bir biçimde dahil olacak.

ABD'nin, NATO toplantisında Afganistan'da işlerin iyi gitmediği gerekçesiyle 35 bin kişilik takviye asker talebine soğuk bakıldı. Bu talebin yalnızca 5 bininin karşılanabileceği ortaya çıkınca farklı se-

çenekler devreye sokuldu. **Birincisi**, NATO kapsamında Afganistan'a gönderilen ve daha çok muharip birlik statüsünde olmayan müttefik askerler çatışmalara daha fazla sokulmaya başlandı. Sadece Temmuz ayında 41'i Amerikalı 74 NATO askeri öldürüldü. Kayıplar arttıkça Avrupa'da tartışmalar şiddetlendi. Ayrıca müttefik ülkeler bölgeye daha çok yığınak yapmaya başladı. Örneğin Almanya, savaş uçaklarını bölgeye gönderdiğini açıkladı. **İkincisi**, Pakistan ve Türkiye gibi ABD işbirlikçisi ülkeler savaşın içine daha çok çekilmeye başlandı. Pakistan ordusu Taliban'a karşı cepheye sürülmekle kalmadı, Pakistan toprakları savaş alanına çevrildi. Svat vadisinde Taliban'a karşı başlatılan operasyonlarda 4 milyon insan mülteci durumuna düşürüldü. Katledilen binlerce insanın yanı sıra sağlıksız koşullarda kaderine terk edilen insanların acısının savaşın tüm Pakistan'a yayılmasına yol açacağı da şimdiden söylenebilir.

Afganistan'da direniş ülkenin her yanına yayılmış durumda. Taliban, seçimleri yaptırmayacağını ilan etmesinin ardından 13 Ağustos'ta Kabil'in dış bölgelerindeki kamu binalarını, 15 Ağustos'ta ise aralarında NATO karargahı, ABD Büyükelçiliği ve Karzai'nin devlet sarayının da bulunduğu yerleri vurdu. 20 Ağustos'ta yapılan seçimlerde NATO'ya bağlı 100 bin asker (64 bin müttefik, 36 bin Amerikan) ve 200 bin Afgan polisi ve askerinin tüm baskısına, gözdağına rağmen Hükümet kaynakları katılımın %40-50 arasında olmasını umut et-

tiklerini söylediler. Afganistan'da 20 dolardan seçim kartlarının satın alındığı, aşiret liderlerine toplu oy vermeleri için rüşvet veya gözdağı verildiği, seçmen listelerinin %20'den fazlasını çocukların oluşturduğu, her tarafta sahte seçmen kartları basıldığı vb. çeşitli hile iddiaları, uluslararası basına bile yansdı. Yerel kaynaklardan gelen haberler seçimlere katılımın yüzde 10-20 arasında olduğunu, halkın yüzde 80'inin sandık başına gitmediğini aktarıyor. Türkiye, Kasım ayında Afganistan'daki NATO birliklerinin komutasını devralıyor. Yeni dönemde Afganistan'da Türkiye'nin başı epey ağrıyacak.

EMPERYALİST SATRANÇTA İŞBİRLİKÇİLER HER ZAMAN PİYON OLARAK KULLANILIR

ABD, yeni dönemde işgal ettiği bölgelerde işbirlikçi yönetimleri de fiili olarak savaşın içine çekerek muazzam insan kaynaklarının yanı sıra, coğrafi, kültürel, tarihsel vb. tüm imkanlarını kendi yararına (işgal) seferber etmenin yollarını arıyor. ABD, Somali'yi işgale kalkıştığında sergilenen direniş karşısında apar topar çekilmek zorunda kalmıştı. Ancak Afrika Birliği'nin desteğinde Kenya'yı devreye sokup Somali'yi işgal ettirmiş, ardından istediği yönetimi işbaşına getirmişti. Bugün hala çatışmalar devam ediyor olsa da ateşi maşayla tutmak elin yanmasını engelliyor. ABD'nin uzun süre bu yöntemi sürdürerek hem işgali minimum maliyetle sürdürmesine hem de işbirlikçi kullanarak oluşacak tepkinin imajını zedelemesine engel olabiliyor. Ayrıca Somali'de korsanları bahane ederek de işgale kılıf bulmak kolaylaşıyor. Bu pratik ABD'de Pakistan ve Türkiye'deki işbirlikçi yönetimler aracılığıyla kendi yerine onların savaşırılabilirliği kanaatini pekiştirdi. Pakistan ordusu şu an o işi yapıyor. Irak'ta ise durum daha karmaşık. Türk Ordusu'nun Arapla-

ra karşı işgalci konumuna düşmesi yarardan çok zarar getirir. Direnişin tüm Ortadoğu'ya yayılma olasılığını tetikler. İşgale uğrayanın kerhen de olsa rızası olmadan işgalcinin başarı şansı yoktur. Türkiye bölgede işgalciden daha çok Kürtlerin koruyucusu, hamisi sıfatıyla devreye girecek gibi gözüküyor.

ABD, Türkiye'nin Afganistan ve Irak'ta daha aktif rol alması için son aylarda yoğun görüşme trafiği gerçekleştirdi. Türkiye'nin Cumhurbaşkanı'dan Dışişleri Bakanlığına kadar Pakistan, Afganistan ziyaretleri ve Hamid Karzai ile Asif Ali Zerdari'nin Nisan ayında Türkiye'ye çağrılıp ABD isteği doğrultusunda üçlü zirve yapılması, ardından ikilinin Mayıs ayında ABD ziyaretleri tüm bu sürecin örülmesine hizmet eden gelişmelerdir.

Genel Kurmay Başkanı İlker Başbuğ'un Mayıs ayı sonunda ABD'ye yaptığı ziyaret; süresi, görüşülen kişiler ve açıklanan/açıklanmayan içeriği ile Türkiye'nin BOP projesi kapsamında daha aktif kullanılacağına göstergesidir. Başbuğ, bugüne kadar hiçbir Genelkurmay başkanının kalmadığı kadar uzun kalmış, usul dışına çıkarak planlama aşamalarını da kapsayan çeşitli görüşmeler yapmış ve hiç kimseye gösterilmeyen ilgiyi görmüştür. Başbuğ, ziyareti sırasında ABD Genelkurmay Başkanı Oramiral Mullen, NATO Müttefik Kuvvetleri'nin değişimden sorumlu komutanı Orgeneral James Mattis, Obama'nın Ulusal Güvenlik Danışmanı Jim Jones ve ABD Savunma Bakanı Robert Gates ile görüşmeler yaptı.

Görüşmeden bazı başlıklar yapılan basın toplantısında hiç saklanmaya, gizlemeye gerek duyulmadan açıklandı. TSK'nin Afganistan konusunda ikna olmak, iç kamuoyunu yeni duruma hazırlamak bir yana sanki görev beklermiş gibi birbiri peşine adımlar atmaya başlaması işbirliğindeki derinliğin göstergesidir. Başbuğ daha geri dönmeden, Konya Hava Üssü'nün Afganistan saldırılarında kullanılmak üzere ABD'ye

açılabilirliğini Türkiye'nin Dışişleri sözcüsü doğruladı. Başbuğ, basın toplantısında Türkiye'nin dışında sadece ABD ve İsrail ordusunun elinde bulunduğu söylenen gece görüş sistemlerini uçaklardan söküüp Pakistan'a gönderdiklerini ve ayrıca istemeleri halinde Afganistan ve Pakistan'a her türlü yardımı yapmaktan kaçınılmayacağını dile getiriyordu.

Mullen, İlker, PKK konusunda benim üzerimde çalışıyor. Ben de Pakistan konusunda onun üzerinde çalışıyorum. ...Orgeneral İlker Başbuğ, Pakistan'ın talep etmesi halinde Türkiye'nin askeri eğitim konusunda yardımcı olmaya hazır olduğunu söyledi." Mullen, "Kara-deniz, Irak, Doğu Akdeniz'de arkadaşlığınıza, desteğinize ihtiyacımız var" dedi. (Hürriyet, 03.06.2009)

ABD'nin isteklerinin sadece Afganistan ile sınırlı olmayıp Türkiye'nin BOP kapsamında ihtiyaç duyulan her yere koşurulacağı, TSK'nin de sıcak çatışmalar da dahil taşeron haline getirileceği anlaşılıyor. Mullen'in "arkadaşlık"tan anladığı geniş bir coğrafyada Türkiye'nin Truva atı vazifesi görmesidir.

IRAK'TAN İŞGAL GÜÇLERİ GERÇEKTEN ÇEKİLİYOR MU?

Obama'nın seçim yarışında Afganistan'ı öne çıkarması kamuoyunda başkan olduktan sonra sanki Irak'tan çekileceği kanaatini uyardı. "Afganistan'ın aksine, Irak savaşı hem benim ülkemde hem de dünyada derin fikir ayrılıklarına neden olan, zorunluluk sonucu başlatılmayan bir savaştı. Irak şehirlerindeki muharip kuvvetleri Temmuz ayına ve Irak'taki bütün kuvvetlerimizi 2012 yılına kadar geri çekeceğiz." demesi bu intibayı güçlendirdi. (Obama, Kahire konuşması) ABD gerçekten 2012'ye kadar Irak'tan çekilecek mi?

Irak'ta bu yıl Ocak ayı sonunda yapılan yerel seçimler, sonrasında yaşanabilecek olaylar için ipucu ni-

teligindeydi. Katılımın %54 olarak açıklanması Irak'lıların yarısının seçimleri meşru görmediğinin göstergesidir. Seçim sonuçlarının iki ay sonra açıklanması da bu görüntüyü pekiştiriyor. Ancak mevcut haliyle bile seçimde kullanılan oylara bakıldığında Başbakan Maliki'nin Şiiler arasında oylarını artırdığı, Sünni partilerin de toparlanıp ikinci güç haline geldiği gözüküyor. Türkmen partileri kendilerini en güçlü hissettikleri yerlerde bile silindiler. Kürtler hak iddia ettikleri bölgelerde (Musul vb.) hüsrana uğradı ve Kuzey Irak'a kadar daraldı. İşgal karşıtı güçlerin yükselişe geçtiği görüldü.

ABD'nin Irak'tan tamamen çekileceğine dair beklentiler boşunadır. ABD çekilmeyi değil, kalıcılığını amaçlıyor. Obama'nın çekilmekten kastettiği asker sayısının azaltılmasıdır. O da Irak'ı sevdiği için değil, Afganistan'da işlerin hızla kötüleşmesi sebebiyledir. ABD, yedekler dahil elindeki tüm imkanları seferber ettiği için iki cepheden birini seçip oraya yoğunlaşmak zorunda. Yaşadıkları başarısızlıkları büyüklük yapıyor edasıyla propaganda etmeleri inandırıcılıktan uzaktır. ABD bir yandan çekiliyormuş görüntüsü vermeye dönük takvimler açıklarken diğer yandan bir takım ön koşullar öne sürerek işi yokuşa sürüyor. Sözcük oyunları ile kamuoyunu yönlendiriyor. Yapılmak istenen asker çekmek değil yorulan askerleri değiştirmenin yanı sıra işgalin girdiği yeni sürece uygun askeri birlikler gönderilmesidir. ABD Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral George Casey, bir basın mensubunun Irak ve Afganistan'da asker sayısının ne kadar olması gerektiğine dönük sorusuna "Gerçekçi bir senaryoya ne dersiniz? Kara Kuvvetleri ve Deniz Piyadelerine bağlı 10 birimi, Irak ve Afganistan'da 10 yıl boyunca konuşlandıracağımızı göz önünde bulundurmalıyız" (Radikal gazetesi, 28.05.2009) Aslında tüm bu önlemler sorunu çözmek bir yana,

ABD'yi daha çok bataklığa sürükleyiyor. ABD'nin iki cephede birden yürüttüğü savaşı kazanamamasının sebebi haksız bir savaş yürütmesidir. Ayrıca savaşı sadece silahlardan ibaret görmesi de yenilgiyi pekiştiriyor.

IRAK'TA HALK SAVAŞI YENİ BİR AŞAMAYA SIÇRADI

Irak'ta 2009 başından itibaren direniş görülmemiş düzeyde arttı. Yaklaşık iki-üç yıl önce ABD, Sünni aşiretleri seçimlere girmeleri konusunda ikna etmiş; kurulan Uyum Cephesi mecliste temsil edilmeye başlanmıştı. Direniş, Sünni'lerin yoğun olduğu bölgelerde durağanlaşmış, ülkede adeta bir mola hali yaşanıyor. Meclisin kukla olduğu, sorunların işgale karşı direnişten başka bir yolla düzelenmeyeceği ise kısa süre içinde anlaşıldı. Uyum Cephesi'nin de hızla teşhir olması sonucu halk ondan desteğini çekmeye başlamış, Haziran ayı başında liderleri Ubeydi camide öldürülmüştü. Irak halkının işbirlikçiliğe tahammülünün olmadığı, direnişin bundan sonra da artarak süreceği şimdiden söylenebilir. Eylem biçimlerinden seçilen hedeflere kadar çeşitlilik gösteren direnişte bazen birbirine zıt görüntüler ortaya çıkıyor. Irak'ta bazı eylemler adeta nokta atışı yapılcasına sadece işgalcileri ve işbirlikçileri hedef alır-

ken bazıları neden özensizce halkı gözetmeden yapılıyor? Bir de pazar, çarşı, kutsal mekanlar vb. yerlerde sadece halkı hedefleyen bombalı eylemler söz konusu, bunlar direnişe zarar vermiyor mu? Ya da bu tür eylemleri direnişçilerle anmak doğru mu?

Bu görüntülerin oluşmasında direnişin parçalı özelliğinin yanı sıra, direnen güçlerin siyasal niteliği de önemli bir diğer faktördür. Irak'ta düzenlenen eylem ve patlamaların kaynağını üç gruba ayırmak yanlış olmaz. **Birincisi;** Arap milliyetçiliği temelinde bir araya gelen ve merkezinde eski Baasçı'ların olduğu direniş cephesi geçmişten bugüne devlet geleneğinin de etkisiyle siyasal hedefleri berrak ve hem işgalcilere hem de işbirlikçi kurum ve kişilere yönelik son derece etkili eylemler organize eden bir görüntü sergiliyor. Direnişin motor gücünü büyük oranda onlar oluşturuyor. Eylemlerinin merkezinde işgalcilerden işbirlikçi asker ve polisler, hükümet üyelerinden ajan, provokatörlere değin çeşitli unsurlar yer alıyor. Seçilen hedefler ve yapılan eylemler belirli bir siyasal irade ve plan dahilinde disiplinli bir şekilde koordine ediliyor. Bu grup sivil halka karşı yapılan tüm eylemleri kınadığını ve bu tür eylemlerin işgalcilerin işine yaradığını defalarca açıklamıştır. **İkincisi;** Daha

çok dini ve etnik temelde örgütlenen gruplar siyasal hedeflerinin bulanık olması sonucu işgalcilere ve işbirlikçilere karşı yapılan eylemlerde kimi zaman özensiz davranarak halkın da zarar görmesine yol açıyor. Bu gruplar Haziran ayında güçlerini büyük oranda birleştirerek yeni bir cephe kurdular ve sözcülüğüne Haris ed Dari'yi seçtiler. Irak'ta bunların dışında Irak Hizbullah'ı, Irak Hamas'ı gibi yabancı savaşçılar da var. **Üçüncüsü;** İşgal güçlerince ya da onların desteğiyle yapılan eylemler. İşgalciler ve işbirlikçi yönetim bu tür grup ya da kişileri halkı sindirmek, korkutmak, direnişin meşruiyetini bulan-dırmak, işgal biterse Irak'ın kan gö-lüne döneceğini göstermek gibi pek çok sebeple kullanmaktadır. Irak'ta pazaryerlerinde, işçilerin çalışmak için bekledikleri yerlerde, cami ve türbelerde vb. kısaca halkın yoğun olarak bulunduğu yerlerde özellikle hedef gözetmeksizin yapılan eylemler bunların işidir. Kontra güçlerin Irak'ta direnişçileri işgalcilere ihbar etme, çatışmaya girme, liderlerine suikast düzenlemek gibi pek çok sabıkası vardır. El-Kaide'nin eylemlerinin sadece %5'inin işgalcileri hedeflemesi emperyalizmin hizmetinde olduğunun göstergesidir.

Irak'ta eylemlerin sayısı, kapsamı ve etki gücünde yaşanan artış savaşın genişleyeceğinin göstergesidir. İşgalin henüz başında BM binasının bombalanıp (2004) BM özel temsilcisiyle birlikte çalışanlarını hedef alan büyük eylemin yıldönümü olan 19 Ağustos'ta Bağdat'ta gerçekleştirilen eylemler Halk Savaşının daha üst bir aşamaya sıçradığının ilanıdır. İçlerinde Dışişleri ve Maliye vb. Bakanlıklar, Parlamento, BM, Türkiye Büyükelçiliği'nin de olduğu "Yeşil bölge" diye tarif edilen ve çok iyi korunduğu iddia edilen bölgenin hedeflendiği görüldü. Ayrıca aynı anda Irak Televizyonunun büroları, askeri kışla da saldırıların hedefi oldu. Eylemler-

de bomba yüklü araçlar, füzeler, havan topları vb. kullanılması bir başka dikkat çeken nokta. Bu çapta bir eylem için aylarca hazırlığı yapılan bir istihbarat bilgisi gerekir. Saldırının aynı anda değişik noktalardan ve değişik silahlarla yapılması için geniş bir askeri hazırlığa ve çok sayıda gerillaya ihtiyaç vardır. Füzeler ve havan topları (obüs) gibi kamufle edilmesi mümkün olmayan silahlar sadece gerillaya halk desteğinin en üst noktası olan mücadelenin ileri aşamalarında devreye sokulabilir. Tüm bunlar, eylemlerin askeri anlamda son derece gelişkin bir irade tarafından yönlendirildiğinin göstergesidir. **Bir askeri eylemin başarısı planlama, uygulama ve geri çekilme organizasyonunun eşgüdümlü yürütülmesiyle ölçülür. Siyasal sonuçlarına baktığımızda ise işbirlikçilerin (Şii, Sünni, Arap, Türkmen vb) ayırım gözetilmeksizin tüm kurumlarıyla (Hükümet, parlamento, TV, Kışla vb.) hedef alındığı görülüyor. BM binasının da hedef alınması emperyalizme/ işgalcilere verilen bir gözdağıdır. Bu açıdan da eylem son derece başarılıdır. Hükümet yetkililerinin açıklamalarının yanı sıra eylemlerin üst düzey siyasal öngörüsü ve askeri başarısı göz önüne alındığında geçmişten kalan devlet geleneği sayesinde üst düzey politika üretebilme kabiliyeti olan Baas'ın yaptığı anlaşılıyor.**

Direnişin bu boyuta geleceğinden tedirginlik duyan ABD Bağdat Hükümeti'nden habersiz Mart ve Mayıs aylarında iki kez Sünni direnişçilerle Ankara'da görüşmeler yaptı. Önceki yıllarda da bu tür görüşmeler olduğu basına yansımıştı ancak hiç bu kadar tepki uyandırmamıştı. Bağdat Hükümeti sessiz kalmayacağını göstermek için Ağustos ayında İran rejimine karşı "savaştan" Halkın Mücahitleri'nin kampına baskın yapmış, çıkan çatışmalarda 7 kişi ölmüş, 300 kişi de yaralanmıştı. ABD'nin özellikle İran'a karşı kullandığı bir örgüt niye cezalandırıldı? ABD'nin direniş-

çilerle görüşmesine bir tepki olarak değerlendirilebilir. ABD'nin Irak'ta başarısız olması, İran'ın Bağdat hükümeti üzerindeki etkisini daha fazla artırmasına yol açıyor. ABD çekildikçe boşluğu İran dolduracak. Şii mezhebinden gelmesinin de yardımıyla zayıf durumdaki hükümeti destekleyip kendi politikalarının hayata geçirilmesini sağlayacak. Bağdat hükümeti ABD veya İran'ın desteği olmadan ayakta duramaz.

İşgal güçleri 30 Haziran'dan itibaren kent merkezlerinin güvenliğini Bağdat Hükümeti'ne bıraktıklarını açıkladılar. Çatışmaların şiddeti bu tarihten itibaren daha da arttı. Aslında çatışmalardaki artışın birbirine zıt iki sebebi olduğunu belirtmek gerekiyor. ABD'nin çekiliyor görüntüsü sayesinde direniş güçleri elde ettikleri psikolojik üstünlüğün yardımıyla eylem grafiğini yükseltiyor. Ayrıca çekilmenin yaşandığı bölgelerde direnişçiler hızla bu boşluğu dolduruyor. Buna karşıt olarak işgal güçleri çekildikleri yerlerde şiddet eylemlerini gerekçe göstererek işgale son verilmesinin kaosa yol açacağını kanıtlamaya çalışıyor. Gerçekten de Kürt yönetiminin hak iddia ettiği, kontrolü elinde bulundurduğu bölgelerde (Tel-Afer, Kerkük, Musul vb.) bombalı eylemlerin sayısı ve hedefine daha çok sivil halkı koyması sebebiyle düşündürücüdür. Kürt yönetiminin etkin olduğu bölgelerde bu tip şaibeli eylemlerin Arap ve Türkmen'leri baskı ve şiddet yoluyla sindirmek, göçe zorlamak için kullanılıyor olma olasılığı gözden uzak tutulmamalıdır. Bağdat Hükümeti'nin peşmerge güçlerinin bağımsız örgütlenmelerine son verme biçimindeki baskılarına karşı Kürt yönetimi, artan şiddet olaylarını gerekçe gösterip bu isteğe yanaşmamıştır. Kuzey Irak yönetimi patlayan bombaları kendi bağımsız örgütlenmesine "meşru" zemin yaratmak için kullanmaktadır. Musul'un kontrolünü elinde bulunduran peşmerge güçleri, Sünni Blok adına seçilmiş Musul Valisi Esil Nuceyfi'nin adeta adım atması-

nı engelliyor. Kuzey Irak yönetimi Irak ordusunun Musul'a girmesini gerekirse şiddet kullanarak engelleyeceklerini açıkladı. Irak'ta değişen güç dengeleri çerçevesinde seçimlerden Şii ve Sünni'lerin güçlenerek çıkması, ülkenin diğer kısımlarındaki hakimiyetlerini de arttırmaya, buralara Irak Ordusunu yerleştirmeye çalışmaları bağımsız bir devlet gibi hareket etme eğilimi gösteren Kuzey Irak Kürt Yönetimi'ni sıkıştırıyor. Kürt yönetimi sınırlı bir coğrafyaya sıkışmamak için, ABD sayesinde işgal ettikleri ve ekonomik olarak can damarı sayılabilecek Musul, Kerkük vb. bölgelerin Bağdat Hükümeti'nin denetimine geçmesini istemiyor. Yaşanan iktidar mücadelesinin orta yolu yok. Şii Arap'lar güneyde yoğun olduklarını, iktidarı da ellerinde bulundurduklarını düşünüyor ancak ekonomik zenginliklerden (petrol, doğalgaz, gümrük vb.) yeterince faydalanamıyorlar. Sünniler ise ne güneydeki ne de kuzeydeki petrol gelirlerinden faydalanabiliyor. Kuzey Irak Kürt Yönetimi ise sanki ayrı ülke gibi kendi enerji anlaşmalarını istediği şirketlerle yapıyor, gümrükleri istediği gibi kontrol ediyor. Kısaca birinin yararına olan diğerlerinin zararına yol açıyor. Güç mücadelesinde eğer Kürtler kendi başlarına kalırsa Saddam döneminde yaşadıklarının kat kat fazlasıyla karşılaşabileceklerini görüyor. İşgal sürecinde Amerikan üniforması ve tanklarıyla gönüllü rol alan peşmerge görüntüleri hala Arapların hafızasındaki sıcaklığını koruyor. İşgalden bu yana oynadıkları rolle 1,5 milyon Irak'lın ölümünde onların da azımsanamayacak payı olduğu düşünülüyor.

BOP'UN KALBI KÜRDİSTANDIR

BOP'un (Büyük Ortadoğu Projesi) kalbi Kürdistan'dır. BOP Ortadoğu'nun emperyalist çıkarlar çerçevesinde yeniden biçimlendirilmesidir. Büyük Kürdistan'ı oluşturmak da parçalayıp yönetmek de

mümkündür. Bir dönem için herhangi birinin tercih edilmesi diğer olasılıkları tamamen dışlamaz. Emperyalizm açısından Büyük Kürdistan aynı zamanda ikinci İsrail'dir.

Obama'nın başkan seçilmesiyle birlikte BOP'un rafa kaldırılacağını düşünmek bir yanılgıdır. Aksine yeni dönemde taşların yeniden dizilmesine, birbirini düşman gören güçlerin adeta güç birliği yapmasına tanık olacağız. Obama'nın Türkiye ziyareti sonrası yaşanan gelişmeler ziyaretin turistik amaçlı olmadığını aksine çok amaçlı ve uzun erimli süreci işaret etmektedir. Birbirini boğazlayan güçlerin bu kadar kısa sürede el ele tutuşturulması, koro halinde işbirliğinden, ortak çıkardan bahsetmesi ancak onları harekete geçiren gücün ihtiyaçlarıyla açıklanabilir.

"Kürt Açılımı" ABD'nin içine düştüğü zor dönemde Türkiye kaynaklarının daha fazla kullanılması ve Irak'taki savaşa Türkiye'yi daha fazla çekme isteğidir. Irak'ta direnişin yükselme grafiği, şiddetin hızla kuzeye doğru kayması Kürt işbirlikçilerini zora sokacak. Son iki üç aydır başta Bağdat, Kerkük, Telafer ve Musul olmak üzere bombalama eylemleri artmış durumda. Direnişin işgalcilerin çekildiği bölgelerde direnişin ilk hedefleri işbirlikçiler oluyor. ABD sıkıştığı durumda uzun süredir Şii- Sünni çatışması yaratarak bir taraftan işgali sürdürürken diğer taraftan direnişi zayıflatmaya çalışıyor. Çatışmaların Kürtlerin denetimindeki bölgelere de sıçramasına Arap-Kürt çatışması da eklendiğinde Irak'ta iç savaş yayılacak. ABD için zaman daraldı. Irak'ta 30 Ocak 2010'da genel seçimler var. ABD'nin, tüm hilelere rağmen istemediği bir sonuç çıkarsa başı daha çok ağrıyacak. İran'ın bölgedeki ağırlığı gittikçe artarken takvime göre 2010 yılının Eylül ayından itibaren işgal güçleri askeri operasyonlara katılmayacak. Bu durumda cılız Bağdat Hükümeti'nin ayakta durması imkansız gözüküyor. Oba-

ma, takvime uysa (ki uyma şansı da niyeti de yok) direniş güçlenecek, uymasa imajı (kalırsa) daha büyük yara alacak. Bu durumda işgale en sadık güç olan Kürtler ne yapacak? Irak Ordusu'nun Kürt bölgelerine de kendi birliklerini yerleştirmek istemesi durumunda çatışma kaçınılmaz olacak. İşgalden bu yana kontrol ettikleri ekonomik gücün ellerinden alınmasına baş mı eğecekler? Ya da onu korumak için çatışmayı göze alabilecekler mi? Hem direnişçilerle hem de Bağdat hükümetiyle başa çıkmaları imkansız gözüküyor. ABD'nin de açıktan destek vermesi imkansız. ABD'nin karar verip uygulamakta pek fazla zamanı da yok. Peki ne olacak?

İşbirlikçi kürt önderliğinin işgalde oynadığı rol Irak'la bütünleşmesini engelliyor. Halkların hafızası ne zulmü ne de zalimi unuttur. Öyle ya da böyle zulümde rol almış aktörler halkın öfkesinden kurtulamaz. İşgalden bu yana ölen 1,5 milyon Irak'lın hesabını birilerinin vermesi gerekiyor. Arap işbirlikçiler ortaya çıkmak için en azından işgalin tamamlanmasını beklemişti. Ancak işbirlikçi Kürt önderliği'nin işgal güçleri Bağdat'a, Musul'a vb. girerken Amerikan silahlarıyla donanmış bir halde işgalde bil fiil rol alması tekrar birleşme olasılığını tümten ortadan kaldırmış oluyordu. Kürtlerin geleceğini ABD'nin bölge çıkarlarına endeksleyen KDP-YNK için bağımsızlık uzak gözüküyor. Kürtler, her yönden sıkıştırıldığını görüyor. ABD'nin açıktan desteklemesi riskli ve zor olduğu için bölgede rol alan başka büyük bir güce yedeklenmesi, korunması gerekiyor. Kuzey Irak yönetimi Araplarla yaşayacağı her sorunda Türkiye'ye daha da fazla yaklaşmak zorunda kalacak. Irak'ta ABD'nin çekilme takvimi belirsizliklerle dolu. Peki böyle bir rolü kim oynayacak? Bir yandan İran'ın yükselişini dengelerken diğer yandan makul bir gerekçeyle bölgedeki savaşa bir şekilde dahil olup otorite boşluğunu dolduracak

güç kim olabilir? Hem ABD'nin bölge çıkarlarına hanel getirmeyecek hem de istenilen zaman ve yerde verilen görevi yerine getirebilecek bir güç?

Türkiye bu konuda biçilmiş kafa! NATO aracılığıyla on yıllardır ABD'yle her alanda işbirlikçilik yapması avantajdır. Cumhuriyet tarihinde hiçbir hükümet bu derece ABD politikalarına angaje olmamıştı. Hükümet üyelerinin adeta ABD'nin Ortadoğu konsolosluğu gibi çalışması, nerede ihtiyaç varsa orada diplomatik veya gayri resmi geziler organize edilmesi bu konuda piştiğini/ olgunlaştığını gösteriyor. Obama'nın neredeyse ilk yurtdışı gezisini Türkiye'ye yapması ile ilişkilerin daha da derinleştiği görülüyor. Bush döneminden beri Gül ve Erdoğan'ın ABD'nin bölge politikaları çerçevesinde nerede ihtiyaç varsa oraya resmi ziyaret yaptığı biliniyor. Dışişleri Bakanlığı'na, dış politikalara yön verdiği bilinen Ahmet Davutoğlu'nun getirilmesiyle trafik iyice yoğunlaşmış durumda. Davutoğlu'nun dış gezileri o kadar yoğun ki adeta Türkiye'ye gelemiyor.

TSK'nın kuruluşundan bu yana kendini iç savaşa göre konumlandırması, bu yönde nizami, gayrinizami tüm örgütlenmeleri tamamlamış olması bir diğer avantaj. En önemlisi de TSK'nın 25-30 yıldır PKK ile girilen savaşta gerilla mücadelesine karşı kontr-gerilla yöntemlerini uygulama konusunda dünyanın en tecrübeli ordusuna sahip olmasıdır. Peki tüm "olumlu" yanlarına rağmen Türkiye bugüne kadar niyetten öte fiili olarak bölgede niye aktif şekilde rol almadı?

Kürtlerin çok büyük kısmı (yaklaşık 15-20 milyon) Türkiye'de bulunuyor. Kürt halkı yok sayılmış, bir ulus olduğu kabul edilmemiş, her başkaldırısı kanla, şiddetle bastırılmıştır. PKK'yle mücadele sürecinde ise 35-40 bin kişinin ölümü, 17 bin faili "meçhul" söz konusu. Cumhuriyet kurulduğundan bu yana Kürt Sorunu egemenler için en

temel sorun, adeta varlık, yokluk meselesi, devletin kırmızı çizgisidir.

Kürt sorunu sürdükçe Türkiye, İran ve Suriye'ye daha çok yaklaşıyor. Hatırlarsak Öcalan'ı Suriye'den çıkarmak için savaş bile göze alınıyordu. Bu durum ABD'nin bölge politikaları için sorun teşkil ediyor. Türkiye'nin bir şekilde sorunu ertelemesi ABD'nin özellikle İran'a karşı Kürt kartını daha açıktan oynamasına imkan verecek bir noktaya çekilmesi gerekiyordu. Peki Türkiye egemenlerinin evet noktasına gelmesi için tek başına ABD'nin bölge politikalarında payanda olmak yeterli mi? Kendilerine kırıntı düzeyinde de olsa bazı tavizler, imtiyazlar, karlı yatırımlar vaat edilmesi gerekmez mi?

Kuzey Irak enerji anlamında zengin rezervlere sahip. Petrol yüzeye yakın olduğu için çıkarma maliyeti 2 dolara kadar düşüyor. Bir yıl önce petrolün varil fiyatının 170\$'a kadar çıktığı düşünülürse uluslararası petrol tekellerinin birbiriyle yarışmasının sebebi daha iyi anlaşılır. 1 Haziran'da Taq Taq ve Takwe sahalarında ortaklığı bulunan Genel Enerji (Çukurova grubu) tarafından Kürt petrolü Ceyhan'a pompalanmaya başlandı. 2012 yılı sonunda Ceyhan'a günde 1 milyon varil petrol pompalanabileceği söyleniyor. Irak'ın işgal öncesi günlük üretimi 2,5 milyon varildi. Bu rakam Irak'ın tüm üretiminin %40'ından fazlasına tekabül ediyor. Ayrıca, Türkiye'nin günlük üretiminin 42 bin varil olduğu düşünüldüğünde rakamın büyüklüğü daha iyi anlaşılabilir. Sadece bu iki kuyu bile tekellerin iştahının kabarmasına yol açıyor. Bağdat yönetimi iktidarını kuzeye kadar yayarak tam denetim kurup bu muazzam geliri güvenceye almak istiyor. Öte yandan Kürt yönetimi ise gevşek bir federasyonla (devlet kurma) gelirin tamamını kontrol etmek istiyor. Kürt yönetimi, Arap-Kürt çatışmasında petrol ve doğalgazın kontrolünü kaybetmemek için uluslararası

sı tekeller ve özellikle Türkiye ile geliri paylaşarak garantiye almayı, ekonomilerin kaynaşmasıyla sıkışmışlığı aşmayı planlıyor. Kürtlerin ihracat için Türkiye'den başka çıkışı yok. Kürtler için Türkiye adeta can simidi gibi. Çünkü ihraç edilebilecek ham petrolün tek çıkış yolu Kerkük-Yumurtalık boru hattıyla Ceyhan'a taşınmasıdır. Ham petrolün bir rafineride işlenmeden kullanılması mümkün değil. Sadece bu işlem için bile Türkiye zorunlu bir tercihtir. Doğalgaz'ın ise Nabucco projesine bağlanarak AB'ye taşınması düşünülüyor. Tek başına enerji alanı bile Türkiye egemenlerinin iştahının kabarmasına yetiyor.

Kuzey Irak baştan sona yeniden inşa ediliyor, her yer şantiye halinde. Kapitalizmin gelişmediği bölgede adeta iğneden ipliğe her şeye ihtiyaç var. Kürdistan Bölgesel Yönetimi, inşaat ihalelerinin yüzde 90'ını Türk şirketlerine veriyor. 1200 civarında inşaat firması bölgede bulunuyor. Şu anda 5 milyar dolar civarında olan ticaret hacminin 2-3 yıl içinde 25 milyar doları bulması hedefleniyor. Bölgenin potansiyeli düşünüldüğünde TÜSİAD'ın "Kürt Açılımı" için pervane olması daha kolay anlaşılır. TÜSİAD heyetinin apar-topar DTP'yi ziyaretini bu çerçevede değerlendirmek yerinde olur.

Türkiye egemenleri açısından bakıldığında Kürdistan'ın hem kuzeyi hem de güneyi kapitalizm için adeta bakir topraklardır. Pek fazla rakibin olmadığı, kar marjlarının inanılmaz boyutlarda seyrettiği bölge, işbirlikçi yöneticilerin de yardımıyla tekeller için adeta dikensiz gül bahçesi görünümündedir.

TC'NİN KURULUŞUNUN HARCINI OLUŞTURAN "MİSAK'I MİLLİ" ANLAYIŞI DEĞİŞİYOR MU?

ABD'nin çekilme takvimini aslında işgali daha geniş coğrafyaya yayma çabası olarak okumak gerekir. ABD'nin Türkiye Büyükelçisi

Jeffrey'in röportajından ne gibi hizmetler istendiğine dair çarpıcı bilgilere ulaşabiliyoruz. Irak'tan çekilme sırasında Türkiye'den liman ve üs taleplerinin olduğu medyada yoğun şekilde işlendi.

"Jeffrey: Sürekli irtibat halindeyiz, somut bir planla ortaya çıkmadık henüz. Ülkede çok fazla teçhizat var. Önümüzdeki yıl bunların bir kısmı Irak'ta kalacak, bir kısmı Afganistan'a nakledilecek, bir kısmı geri götürülecek. Özellikle geri çekilirken Türkiye ile bazı anlaşmalarımız söz konusu. Burada Türkiye ile paylaştığımız alanlar var o bölge içinde ve ne gibi olasılıklar söz konusu olacak, tabii ki konuyu daha iyi bir şekilde ele alacağız. Özellikle büyük teçhizatlar açısından." (ABD Büyükelçisinin NTV'de Raporajı, 19-06-2009)

ABD ile gerek NATO gerekse de ikili anlaşmalar gereği TBMM'ye gerek kalmadan her türlü işbirliği hayata geçirilebilir ancak istenen şey halkın psikolojik olarak hazırlanmasıdır. Türkiye'de ABD karşıtlığının %90'dan fazla olduğu gerçeği halkın hazırlanmadan, işbirliğine ikna edici kılıf bulunmadan atılacak adımların etki gücünün ve sonuçlarının kestirilememesine neden olmaktadır. Bu düzeyde bir işbirliğinin, ABD karşıtlığı temelinde anti-emperyalist bir mücadeleye dönüşme ihtimali hiç de azımsanmayacak boyutlardadır. En azından böyle bir potansiyeli içinde taşıyor.

ABD'nin bölgeye tamamen yerleşmesi için çeşitli senaryolar üretiliyor. Önce ortaya bir düşünce ya da pratik adım atılıyor, toplumda ne gibi sonuçlar yaratacağı verilen tepkilerin neticesinde çeşitli biçimlerle ölçülüp değerlendiriliyor, bir sonraki adım ona göre seçiliyor. Suriye sınırındaki mayınlı arazinin temizlenmesi olayını ele alalım. Mayınlar 1959 yılında NATO aracılığıyla yerleştirilmiş. Genel Kurmay kendisinin yapamayacağını ileri sürerek NATO'ya havale etmeye çalıştı, AKP ise daha ileri giderek arazinin temizlenmesi kar-

şılığında 44 yıllığına işletim hakkını uluslararası tekellere devretmek amacıyla yasa hazırladı. Anayasa Mahkemesi, temizleyen firmayla kiralayan firmanın aynı olmaması gerektiğini söyleyip yasa'yı kısmen iptal etti. Mayınlı arazide büyük miktarda petrol bulunduğu iddiaları basına yansıdı. Ardından TPAO (Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı) tarafından günlük 2500 varil petrol çıkarılmaya başlandı. Petrol olup olmaması bir yana mayın temizleme meselesi gerekçe edilerek NATO'nun bölgeye sessiz sedasız yerleştirilmeye çalışıldığı anlaşılıyor. AKP'nin daha ileri giderek mayın temizleme konusunda uzman uluslararası 5-6 tekele (ABD, İngiltere ve İsrail) bu araziye peşkeş çekmeye çalıştığı görülüyor. Emperyalizmin amacının mayınlı arazinin temizlenmesi gerekçesiyle (Hatay, G. Antep, Ş. Urfa, Mardin, Şırnak) hem Suriye sınırına hem de Kürt coğrafyasına yerleşmek olduğu anlaşılıyor.

Kuzey Irak'ta 25 Temmuz'da seçimler yapıldı. Hem meclis hem de bölgesel yönetim başkanının belirlendiği seçimlerde "sürpriz" sayılan sonuçlar çıktı. Seçim sonuçları öncelikle KDP-YNK ittifakının yıpranması ile yerine başka alternatiflerin çıkarılmaya çalışıldığının göstergesidir. Ayrıca bu sonuçlarla KDP-YNK ittifakına her konuda daha fazla baskı yapılabilecek. Dikkat çeken bir başka nokta ise Talabani'den ayrılan Noşirvan Mustafa'nın Değişim (Goran) Listesi büyük bir başarı yakaladı. Fetullah tarafından desteklediği söylenen değişim grubunun ABD'nin yeni yıldızı olma olasılığı yüksek.

Genel Kurmay Başkanı'nın ABD'ye ziyareti ardından TSK'nin Kürdistan'a girme, bölgede jandarmalık yapma görevini yerine getirme konusunda ikna edildiği gözüküyor. TSK'nin böyle bir görevi hangi pazarlıklar sonucu kabul ettiği süreç içinde daha iyi anlaşılacak. Birbiriyle çatışmalı iki sermaye gücünün bir araya getirilip aynı araba-

ya koşulması ABD'nin egemenler üzerinde muazzam bir etki gücü olduğunu gösteriyor.

Türkiye'nin Kuzey Irak macerası yeni değil. Hatırlanacak olursa Körfez Savaşı (1991) sırasında Turgut Özal 1 koyup 3 alacağız diyerek ABD uçakları tarafından Irak'ın bombalanmasına ve askeri operasyonlara onay vermişti. Musul, Kerkük ve Süleymaniye'nin "Misak'ı Milli" sınırları içinde olduğu ABD'nin Türkiye'ye onay verdiği sıkça basına malzeme edilmiş, işgal için psikolojik ortam hazırlanmaya çalışılmıştı. Körfez Savaşı sonrası zayıflayan Saddam'a 36. paralel yasağı konulmasıyla Kuzey Irak adeta ABD tarafından bağımsızlaştırılmıştı. O süreci çok iyi değerlendiren PKK de bölgeye yerleşerek mücadele çizgisini daha ileri noktalara taşımıştı. TC'nin böylesine kötü hatıralarla dolu Kuzey Irak konusunda tekrar kamuoyunu yeni bir maceraya hazırlaması 1 koyup 3 alma basitliğini aşacak boyutta politikaları zorunlu kılıyor. TSK aynı hataya düşmemek için PKK'nin tasfiyesini istiyor. Ayrıca TSK'nin Kuzey Irak'ta tutunabilmesi için cephe gerisinin güvenceye alınması gerekiyor. TSK açısından Kürtlerle sorununu çözmekle kalmayıp bu gücü arkasına almak işlerin daha kolay yürütülmesi için bir zemin hazırlığı gibi görülüyor. Bu süreçte emperyalizm bölgede Kürtlerle çatışan bir Türkiye yerine Kürtlerin koruyucusu rolüne soyunan bir Türkiye tercihini öne çıkarıyor.

Ortadoğu ve Türkiye halkları demiri tersine büküp emperyalizmi kovarak, barışın ve kardeşliğin en güzel renklerinin uyum içinde yaşadığı özgür bir geleceği hep beraber kurabilir. Halklar birbirlerinin acılarına sırt çevirmek yerine, doğru önderliklerle birbirlerinin yaralarını sarmaya başladıklarında zulmün sahipleri halk denizinde boğulacaktır.

23 AĞUSTOS 2009
DEVİRİMCİ HAREKET

KRİZ SÜRECİNDE EMPERYALİST ÜLKELER ARASINDAKİ ÇELİŞMELER YENİ UZLAŞMALARI ZORUNLU KILIYOR

İçinde Nobel almış pek çok akademisyenin de olduğu ekonomistlerin krizin kaynağından niteliğine ve ne zaman sona ereceğine kadar yaptıkları açıklamalar tam bir akıl tutulmasının, şaşkınlığın yaşandığının göstergesidir. Bilinçli yönlendirmelerin de etkisiyle oluşan bilgi kirliliği kafaların daha fazla karışmasına yol açıyor. Başlangıçta krizin kaynağı olarak Mortgage kredileri gösterilmiş ancak dev finans şirketlerinin ve bankaların batmasıyla bu kez krizin kaynağı olarak finans sistemi gösterilmeye çalışılmıştır.

Krizin süresine ve ne zaman biteceğine (hatta bittiğine) dönük ekonomistlerin yaptıkları tartışmalar 'V', 'W', 'U' vb. harfler üzerinden sığ bir şekilde sürdürülüyor. Küreselleşme, tekelleşmenin daha üst boyuta sıçramasının yanında yeni-sömürge ülke pazarlarının işbirlikçilere dahi gerek duymaksızın sömürülmesini sağladı. Türkiye örneğinde görüldüğü gibi Merkez Bankası, Para Piyasa Kurulu, BDDK vb. kurumlar özerkleştirilme altında IMF, DB gibi emperyalist kuruluşların doğrudan denetimine sokulması dayatılıyor. Krizin ABD'de başlamasına rağmen yeni-sömürge ülke ekonomilerinin iflas etmesinin arkasında küreselleşme gerçeği yatar. Emperyalist ülkeler toparlandığında bile yeni-sömürge ülkelerdeki kriz sürer. Türkiye'nin krizi erken atlatacağına dair açıklamalar ya cahilliğin ya da bilinçli bir

yönlendirmenin ürünüdür.

Reel sosyalizmin çözülmesiyle birlikte rahatlayan emperyalizm, liberal ekonomi adı altında kendi ülkelerinde sosyal hakları hedefe koyarken yeni-sömürge ülke pazarlarının yağmalanmasının önündeki tüm engellerin kaldırılmasını istiyorlardı. Tahkim, MAI, DTÖ vb. üzerinden ilgili ülkelerin yasaları devre dışı bırakılıyor, gümrük duvarları, KİT'ler vb. çağdışı uygulamalar denilerek her ülkenin kapitalist sisteme tam entegrasyonu dayatılıyordu. Karşı durmaya çalışan ülkeler totaliter, çağdışı ilan edilip ya turuncu devrimlerle ya da doğrudan işgal yöntemleriyle sisteme dahil ediliyordu. Küreselleşmenin etkisiyle artık ulus devletin tarih olduğunu, başta ekonomi olmak üzere güvenlik dışında her alandan elini çekmesi gerektiği söyleniyordu. Emperyalistler için işlerin yolunda gittiği, pazarların derinlemesine sömürsünün arttığı koşullarda liberalizm aldatmacası sürdürüldü. Krizin etkisiyle işlerin artık eskisi gibi gitmediği, iç pazarı korumanın hayati önem arz ettiği koşullarda liberal işleyiş esnetilmeye, devletin müdahalesi yeniden gerekli görülmeye başlandı. Sadece ABD'de trilyonlarca dolar, batık banka ve şirketleri kurtarmak için seferber edildi. Gümrük duvarlarının yükseltilmesi ve kota uygulamaları sonucu DTÖ'ye şikayet sayısı artmaya başladı. Yakın zamanda ABD'nin Çin'den ithal edilen lastiklere kısıt-

lama getirmesine tepki olarak Çin de tavuk ithalatını askıya aldı ve konuyu DTÖ'ye taşıdı.

Emperyalizm, yeni-sömürge ülkelerde borçlandırma, borsa, tahvil vb. yollardan parasını çalıştırarak vurgunlar yapar. Kendi ülkelerinde %1-2 faiz oranıyla yetinmektense %15-20 üzerinden tatlı karlar sağlar. Ekonominin iyi gittiği dönemlerde risk göze alınarak sermaye ihracı yaygınlaşır. 2007 yılında dünyada 1,2 trilyon dolarlık sermaye yatırımı yapılmıştır. Krizin patlak verdiği dönemlerde ise sermaye daha güvenli limanlara çekilir. 2009 yılında ise sermaye ihracı 300 milyar dolara (4 katı) düştü. Türkiye'ye 2008 yılının ilk yedi ayında 22,5 milyar dolar yabancı sermaye giriş yapmışken 2009 yılında 8,8 milyar dolar çıkış olmuştur. Sonuç olarak 2009 yılında toplam 31,3 milyar dolarlık yabancı sermaye kaçmıştır. **Kriz anlarında sermaye karın en yüksek olduğu yerleri değil, en güvenli olduğu yerleri tercih ediyor.**

KRİZİN KAYNAĞI EKSİK TÜKETİMDİR

Kapitalizmin özü artı-değer üzerinden elde edilen kardır. Tekeller için önemli olan minimum maliyetle üretilen metanın maksimum karla satılmasıdır. İşçilik maliyetinin çok ucuz olduğu Çin, Hindistan, Güney Kore vb. ülkelerde üretilen metalar yıllardır alım gücünün görece yüksek olduğu (ABD, İngiltere vb.) yerlerde satılıyordu. Bir de

bu duruma işçi ücretlerinin çok düşük (aylık 50-60 dolar) olduğu ülkelerde alım gücünün sınırlı olmasının yanında emperyalist ülkelerde de üretim sürecinin dışarıya taşınmasıyla yaşanan işsizlik eklenince süreç işlememeye, eksik tüketim sistemi krize sürüklemeye başladı. **Para sermayenin meta sermayeye dönüştüğü yerle meta sermayenin paraya dönüştüğü yerin farklı olması içinde bulunduğumuz krizin kaynağını oluşturuyor.**

Krizin geleceği yıllar öncesinden belliydi. ABD süreci geciktirmek için ithal edilemeyen bir ürün olarak konut sektörüne yönelmiş; Mortgage adıyla devreye sokulan bu yöntemle Amerikan toplumunun tüketim alışkanlıkları değiştirilmeye, ileriye dönük (30-40 yıllık) gelirleri ipotek altına alınmaya çalışılmıştı.

ABD'de 1980'lerle birlikte bütçe açıkları borçlanma yoluyla kapatılmaya çalışıldı. Dolar, tahvil, borsa vb. yollarla başlangıçta Japonya, Almanya gibi ülkeler ABD'deki tüketim ekonomisini finanse ederken; 2000 sonrası Çin, Rusya, Hindistan vb. öne çıkmıştır. ABD'ye borç veren ülkeler ise Amerikan pazarına girebilmek için bu yolu seçiyordu. Finans sektörünün altın yıllarını yaşamasının arkasında 1929 krizi sonrasında bankalara getirilen bazı sınırlamaların kaldırılması etkili olmuştur. Glass-Steagall yasası ile bankaların faaliyet alanlarına sınırlamalar konulmuştu. Bu yasanın kalkması ticaret bankalarının yatırım bankaları olarak da faaliyet göstermesinin önünü açtı. 1999 yılında ise Clinton, türev piyasaların denetimini kaldırdı. O yıllarda milyar dolarlarla ifade edilen türev piyasalar 2008'de 30-35 trilyon dolara ulaştı.

ABD'de batan bankacılık sistemi değil bazı bankalardır. Finans sektöründe tekelleşme daha üst bir aşamaya sıçramıştır. Krizden bu yana ABD'de Lehman Brothers, Merrill Lynch, Goldman Sachs ve Morgan Stanley'in de ara-

larında bulunduğu 80'e yakın banka battı, ancak Bank of Amerika ve JP Morgan Chase gibi bankalarsa batık bankaları yağmalayarak servetlerine servet kattılar. Sadece batan Lehman Brothers'ın varlıklarının toplamının 630 milyar dolar olduğu düşünülünce vurgunun büyüklüğü daha iyi anlaşılır. Amerikan hükümetinin bankaları kurtarmak adı altında aktardığı trilyonlarca dolar da krizin nasıl bir fırsata çevrildiğinin bir başka göstergesidir.

Krizin asıl yaşandığı alan reel sektördür. ABD ekonomisinin lokomotiflerinden sayılan otomotiv sektörü çöktü. General Motors 173 milyar dolar borç açıklayarak iflas koruma yasasına başvurdu. Chrysler, Fiat'a satıldı. Ford iflastan döndü. Otomotiv sektörü dünyanın her yerinde dibe vurdu.

Dayanıklı tüketim mallarının satışlarının adeta durma noktasına gelmesi demir-çelik üretimini de görülmemiş düzeyde azalttı. ABD'de çelik üretimi yılın ilk altı ayında %43,5 azalırken; demir üretimi %47 azaldı. Özellikle yaz döneminde ekonomiyi canlandırmak için vergi kolaylığı ve teşviklerle bir miktar hareketlilik yaşansa da kısa bir süre sonra tekrar durağan seyre geri dönüldü. Türkiye'de ise yaz döneminde ÖTV ve KDV'nin piyasa canlandırmak için kaldırıldığına, ancak beklentilerin boş çıktığına tanık olduk. Sonbaharla birlikte %30'luk devlet desteğinin kalkmasıyla ekonomideki küçülme had safhaya ulaşacaktır.

ABD, DOLARIN REZERV PARA ÖZELLİĞİNDEN YARARLANIYOR

Doların rezerv para olarak işlem görmesi bugüne kadar ABD ekonomisinin finansmanında çok işe yaramıştı. Kriz sürecinde de FED (ABD Merkez Bankası) adeta 24 saat para basarak hem bütçe açıklarını kapatmaya hem de paraya ihtiyaç duyan piyasayı rahatlatmaya çalışıyor. Dünya piyasalarında yaklaşık 150 trilyon dolarlık bir hacim mevcut-

ken krizin başlangıcından beri 21 trilyon dolarlık karşılıksız paranın piyasaya sürüldüğü söyleniyor. ABD, dışarıdan devlet tahvili vb. yollarla aldığı borçları da karşılıksız para basarak ödüyor. Elinde dolar ve tahvil bulduran ülkeler (Çin, Almanya, Japonya, Rusya vb.) bu tablodan son derece rahatsız. Bu ülkeler doların rezerv para özelliğini tartışmaya açmaya, yeni bir yol bulmaya çalışıyor. Rusya bundan sonra tüm ticaretini ruble ve ilgili ülkelerin para birimi üzerinden yapacağını açıkladı. Çin, İran vb. ülkeler de benzer bir yol deniyor. OPEC üyesi ülkelerle Rusya, Çin, Fransa ve Japonya'nın ortak bir para sepeti üzerinden petrol fiyatlarının belirlenmesine dönük toplantılar yaptıkları söyleniyor. Doların artık güven vermemesi değişik yatırım araçlarına yönelimi artırıyor. Bir varil petrolün üretim maliyeti 15 dolar civarındadır. Petrolün varili 2008'in yaz döneminde 170 dolara kadar çıkmış, krizle birlikte 40 dolara gerilemişti. Ancak doların güven vermemesi üzerine tekrar 80 doların üzerinde bir seviyeyi tutturmuştur. Petrol şirketlerinin kağıtları yatırım için cazip gözükten araçlardan biri durumunda. Dolardan kaçanların sığınacağı limanların başında altın geliyor. Altın, tarihinin en parlak dönemlerinden birini geçiriyor. Hiçbir para biriminin ya da yatırım aracının güven vermediği, dalgalı bir seyir izlediği kriz dönemlerinde altın en güvenli yatırım aracı olarak görülüyor. Merkez Bankalarının yanı sıra, yastık altı denilen bireysel tercihler de eklenince altın, dolar karşısında yükselişe geçti.

ABD'nin karşılıksız para basması ne gibi sonuçlara yol açar? ABD, batan banka ve şirketleri kurtarmak, ekonomisini canlandırmak ve vadesi gelen borçlarını ödemek için karşılıksız para basıyor. Bu yöntemin kısa bir süre sonra hiper enflasyona yol açacağı gözüküyor. ABD'nin iç piyasayı hareketlendirmek için böyle bir yol tutmasının diğer ülkeleri (elinde dolar bulduran) rahatsız

etmesinin sebebi doların rezerv para olma özelliğidir. Herhangi bir ülke karşılıksız para bastığında, mal ve hizmetlerin fiyatı da aynı oranda artar. Ancak söz konusu dolar olunca dünyanın herhangi bir yerinde elinde dolar bulunan kişi veya kuruluşlar da bu değer düşmesinden etkilenir. Dolar bu yıl mart ayından bu yana euro karşısında %16 değer kaybetmiştir. Japon Yen'i vb. için de aynı durum söz konusu. Çin'in 1 trilyon doların üzerinde ABD tahvil bulundurduğu biliniyor. Buna diğer ülkeler de eklendiğinde sıkıntı daha da büyüyor. Çin, 2008'de elindeki tahvil oranını %50 arttırmışken doların değer yitirmesinin en çok kendisini vuracağını görerek bu yılın ilk yarısında sadece %7 oranında arttırmış durumda. ABD'nin karşılıksız para basmasının amaçlarından biri de diğer para birimleri karşısında doların değerinin düşmesinin ithalatı zorlaştırırken ihracatın artmasını sağlamasıdır. ABD, geçen yıl 2,1 trilyon dolarlık ithalat ile dünyada açık ara liderken 1,3 trilyon dolarlık ihracatla üçüncü sıradaydı. Hiçbir ekonominin kaldıramayacağı oranda dış ticaret açığını aynı tempoyla sürdürmek imkansızdır.

İŞÇİ SINIFI İÇİN KRİZ DAHA YENİ BAŞLIYOR

Normal bir ekonomik işleyişte, işsiz sayısı ve oranı yaşanmış/geçmiş bir dönem hakkında bilgi verir. Ancak kriz dönemlerinde işsizlik, gelecek için öncü gös-

terge olarak işler. Kriz sürecinde artan işsiz sayısı, tüketimin düşeceğini dolayısıyla durgunluğun, çöküşün daha da artacağını gösterir. Artan işsizlik; alınan kredilerin geri ödenememesine yol açar. Ayrıca temel tüketim maddeleri dışındaki tüm ihtiyaçlar ertelenir. Böylece ekonomi resesyona girer. Dünyada işsizlik görülmemiş düzeyde artmış durumda. Japonya bir yıl içinde 3,6 milyon (%40 artmış) kişiyle tarihinin en büyük işsiz sayısına ulaşmış durumda. ABD'de ise son iki yılda 15 milyonu (%50) geçen işsiz sayısı enflasyon 60 yıl aradan sonra %2 gerilemiştir. AB'de 22 milyonu geçen işsizlik sonucu tarihinde ilk kez enflasyonun eksiye düştüğü görüldü. Aslında açıklanan işsizlik oranları gerçeği tam anlamıyla yansıtmamaktadır. Part-time çalışma, haftada birkaç günlük çalışma gibi uygulamalar gerçek sonuçları gizlemektedir. Avrupa'da işçi kiralama, taşeronlaştırılma vb. yöntemlerle adeta işçi pazarı kurularak vahşi kapitalizm denen 1800'lü yılları aratmayacak görüntüler yaşanmaya başlıyor.

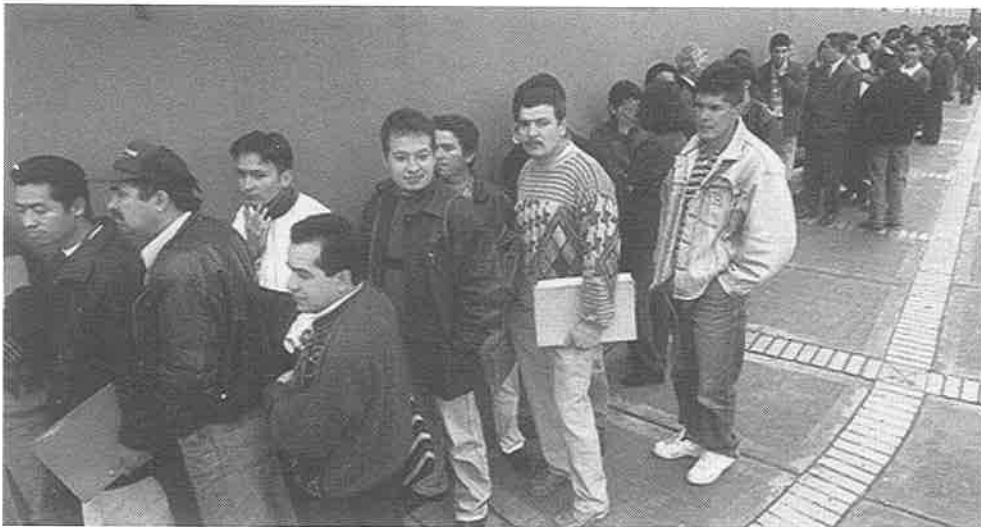
Sanayinin çökmesi, firmaların batmasına ya da üretimlerini durdurmasına yol açtı. Sürece büyük oranda hazırlıksız (örgütsüz) yakalanan işçi sınıfı milyonlar halinde kapının önüne konulurken, kayda değer bir mücadele henüz ufukta gözüküyor. Kriz adeta fırsat gibi görülerek trilyonlarca dolar finans sektörüne aktarıldı. Elde olan sınırlı kaynaklar tüketildiği gibi kar-

şılıksız para basma yoluyla da bu süreç desteklendi. 2010 yılıyla birlikte hiper enflasyon yaşanma tehlikesi var. Böyle bir durumda mal ve hizmetlerin değeri hızla artarken işçi ücretleri artmayacağı gibi yeni işten çıkarma dalgasıyla karşılaşılacak. Önümüzdeki yıl tüm dünyada işsizliğin görülmemiş boyutlara tırmanacağını şimdiden söyleyebiliriz. ABD ve AB'de resmi rakamlarla bile işsizlik çift haneli rakamlara çıkacak.

Türkiye'de hiçbir dönem gerçek işsizliğin bulunmasına dönük çalışma ya da hesaplama yapılmamıştır. Köylü, ev kadını, mevsimlik işçi vb. işsiz sayılmaz. O yüzden ülkemizde sağlıklı bir araştırma resmi kurumlarca yapılamaz. Türkiye'de açıklanan işsizlik rakamları buzdağının yalnızca görünen kısmıdır. Ancak resmi veriler bile durumun ne kadar vahim olduğunu yeterince açıklıyor. İş-Kur'un istatistiklerinde işsizlik 2009'un ilk yedi ayında %102 oranında artış göstermiştir.

Sonbaharla birlikte işsizliğin ve sefaletin zirveye çıkacağını söyleyebiliriz. Yaz döneminde turizm, mevsimlik işçilik ve inşaat gibi sektörlerin etkisiyle yaşanan gizli işsizliğin yerini süratle açık işsizliğe bırakacağını şimdiden teyit eden rakamlar açıklanıyor. Eylül ayında İş-Kur'a yapılan işsizlik başvurusu 2008'de 41 bin iken bu yıl 118 bini (%188) geçti.

Kriz halkın hızla yoksullaşması ve mülksüzleşmesine yol açar. Halkın böyle bir sürece tepkisiz kalmayacağı, bir şekilde sesini çıkaracağı döneme girilir. Toplumda hızla radikalleşme eğilimleri artar. Doğru bir önderlikle devrimci düşünceler hızla yayılır. Ancak önderliğin olmadığı ya da çok cılız olduğu koşullarda, tepkiler sistem yerine yabancı düşmanlığına, ırkçılığa vb. yönlendirilir. Sağ ve faşist partiler yükselişe geçerek tepkileri manipüle etmeye başlar. Bu yıl Haziran ayı başında yapılan Avrupa Parlamentosu seçimlerinde sağ ve ırkçı par-

tilerin yükselişi şaşkınlık yarattı. 27 Eylül'de yapılan Almanya seçimlerinde de sağ ve ırkçı partiler oy patlaması yaşarken, sosyal demokratlar tarihi bir yenilgi aldılar. Dünyada uzun yıllardır sağ ve sosyal demokrat partiler arasındaki ayrım çizgisinin (sosyal politikalar) hızla yok olması artık seçmenlerde sandığa gitmeme ya da aslı dururken taklidine oy vermeme eğilimlerinin güçlenmesine yol açtı. Dünya'da işsizliğin de etkisiyle toplumda oluşacak radikalleşme eğilimlerine eğer sol cevap veremezse (önderlik) doğacak boşluğu emperyalizm, militaristleşme yoluyla dolduracaktır.

KRİZİ ATLATMANIN YOLLARINDAN BİRİ DE SAVAŞLARDIR

Kriz koşullarında daralan pazar alanlarının yeniden düzenlenmesi için emperyalist ülkeler arasında mücadele artar. Emperyalistler karşı karşıya geldikleri yerlerde kendileri savaşmak yerine taşeron kullanırlar. ABD'nin 130'dan fazla ülkede askeri üslere sahip olması rakiplerine karşı elini daha güçlü kılıyor. Darbe, operasyon, işgal vb. yöntemler eşliğinde bölgesel savaşların artacağını şimdiden söyleyebiliriz. IMF ve DB başkanları kürsüden açıkça bu tür savaşların olacağını açıkladılar.

Krizin etkisiyle dünyada militaristleşmenin yükseleceğini söylemiştik. Savaş hazırlıklarının arttığını, silah satışlarında görülen patlamadan anlıyoruz. 2008, krizin başladığı yıl olmasına rağmen dünyada silah satışları bir önceki yıla göre %50 oranında artarak 55,2 milyar doları buldu. ABD'nin toplam silah ihracatındaki payı ise %68,4'e (37,8 milyar dolar) çıkmıştır.

KRİZİN BİTTİĞİNE DÖNÜK AÇIKLAMALAR KAMUOYUNU YÖNLENDİRME AMAÇLIDIR

Burjuva iktisatçıların yanı sıra siyasetçiler de artık krizin sonuna geldiğini koro halinde söylemeye

başladılar. Obama'dan IMF ve DB başkanlarına, G8'den G20'ye kadar her kişi ve kuruluş aynı tekerlemeyi tekrarlıyor. FED Başkan Bernanke "ABD ekonomisindeki gerilemenin sona erdiğini" açıkladı. (Dünya Gazetesi, 03.09.2009) Krizin bitmediğinin herkes farkında ancak piyasayı rahatlatmanın yanı sıra, geniş halk yığınlarının olası tepkilerini aşağıya çekmek için kendilerinin dahi inanmadığı açıklamalar yapıyorlar. Ekim ayı ortasında, İngiliz Hükümeti 16 milyar sterlin değerinde devlet varlıklarının satılacağını açıkladı. Manş Denizi altından geçen demiryolu, köprüler, tesisler, tüneller ve belediyelerin ellerindeki varlıklar dahil haraç mezat satılacak. İngiliz ekonomisi GSYH'sının %12'si kadarlık (220 milyar sterlin) bütçe açığına ulaştı. İngiltere tarihinin en uzun süren (1,5 yıl) durgunluğuyla karşı karşıya. Kapitalizmin krizden çıkması bir yana krizin daha yeni başladığı, özellikle işçi sınıfını bundan sonra daha da şiddetli vuracağı açıkça söylenebilir.

TÜRKİYE EKONOMİSİ YENİ SÖMÜRGE ÜLKE GERÇEKLİĞİNDEN BAĞIMSIZ DEĞİLDİR

Dünya'da krizin ilk şokları yaşanmaya başladığında hükmet "teğet geçeceğini" söylüyordu. Zaman içinde anlaşıldı ki gerçekten de hü-

kümet olmanın ayrıcalıklarını iyi değerlendiren AKP, yandaş sermaye gruplarını gözetererek krize karşı efsunlarken, toplumun geri kalan kesimi krizi iliklerine kadar hissetti. AKP "krizin bir fırsat" olduğunu açıklarken kastettiği kendi yandaşlarından başkası değildi. 2001 krizinde toplum bir gecede yoksullaşmıştı. Bugün ise kriz, 2001'i de aşan boyutlarıyla yaşandığı halde krizin sonuçları zamana yayılmak isteniyor. Böylelikle halkın tepkisi yapay gündemlerle soğutulmaya ve farklı kanallara akıtılmaya çalışılıyor.

Yaşanan sefaletin, açlığın sistem tarafından başarı gibi gösterilmesi yeni değildir. Hemen her gün medyada çeşitli örneklere rastlanır. "Enflasyon TÜFE'de yıllık %5,9 ile Temmuz 1970'den bu yana en düşük seviyeye indi" (Sabah Gazetesi, 04.08.2009) Topluma kırk yıldır ilk defa enflasyon canavarı yeniliyor, Türkiye ilerliyor mesajı verilmek isteniyor. Fakat tüm dünyada deflasyon yaşandığı bilindiğinde tek başına enflasyonun düşmesinin başarı değil, büyük bir başarısızlık olduğu kolayca gözükür. AB tarihinde ilk defa negatif enflasyonu (fiyatların düşmesi) yaşıyor. ABD ve Japonya'da ekonominin küçülmesi sürüyor. Kimse temel ihtiyaçları dışında neredeyse tüketmiyor.

Ekonomiler felç olmuş durumda. İşte size Türkiye'nin kırk yıl sonra gelen başarısı!

"Merkez Bankası, Kasım ayından bu yana üst üste onuncu kez faizleri indirmiş oldu... Eylül 2008'den bu yana en hızlı ve en fazla faiz indiren merkez bankası oldu. On ayda faizleri toplam dokuz puan indiren..." (Habertürk, 19.08.2009) İşte size bir başka başarı öyküsü daha! Türkiye faiz indirim sayısı ve oranında dünya birincisi. Herkes faizlerin yüksek olduğundan şikayet etmiyor muydu? İşte Merkez Bankası bunu başardı! Şaka bir yana burada da ekonominin daraldığı, kimse'nin tüketmediği bir ortamda faizler düşürülerek bir canlanma yaratılmaya çalışıldığını görüyoruz. Dünyada ekonomilerin tekrar canlandırılması ve tüketimin teşvik edilmesi için merkez bankaları, faiz oranlarını görülmemiş düzeyde düşürüyor. "İngiltere'de faiz hadleri 315 yılın en düşük seviyesi olan %1,5'a çekildi. Şubat ayında ise %1'e düşürüldü" (BBC, 07.09.2009)

BANKALAR İÇİN KRİZ FIRSATTIR

Daha önceki yazılarımızda tüm dünyadaki mal ve hizmetleri yedi kez satın alabilecek büyüklükte finans köpüğü oluştuğunu belirtmiştik. Türev piyasalarda sanal olarak defalarca el değiştiren (döviz, faiz, altın vb.) kağıtlar gerçek değerinin üzerinde çok sayıda işleme tabi tutulur. Vadesi geldiğinde karşılığı ödenmeyen bu tür kağıtlar domino taşı gibi yıkılarak o sarmala giren herkesi etkiler. Aşırı karlar elde etmek için büyük riskler alan finans kuruluşları ve bankalar batarken sermayesi güçlü olanlar ise doğacak boşluğu doldurarak pazar payını büyütür.

Kriz dönemleri, bankalar için yeni fırsatların doğduğu, kar marjlarının tavan yaptığı dönemlerdir. Türkiye'de de sanayinin üçte bir oranında daraldığı koşullarda bankalar karlılık rekorları kırıyor. **2009'un ikinci çeyreğinde banka-**

ların net karı %33 oranında artmıştır. Kullanılan krediler ve kredi kartları için tüketici, bankaların 'insafına' terkedilmiştir. Geri ödenemeyen krediler sonucunda ise astronomik faizler devreye giriyor. Faizlerin düşmesi sonucu bankalar tarafından kullanılan 70 milyar TL'lik kredi kartlarının 12 milyar TL'si (%17) takibe düştü ve takibe alınan kişi sayısı %63 oranında arttı. Ayrıca ihtiyaç kredisi kullanılanların takibe düşme oranı ise geçen yıla göre %112 artarken KOBİ'lerde ise %68'e ulaştı. Ekonomideki küçülmenin göstergelerinden biri ise karşılıksız çeklerdir. Merkez Bankası verilerine göre 2008 yılının ilk dokuz ayında 1 milyon civarında karşılıksız çek kesilmişken bu yıl bu rakam 1,5 milyona (%50) yükselmiştir. Bu durum piyasalarda güven diye bir şeyin kalmadığının göstergelerinden biridir.

Ekonomi bakanı Babacan'ın açıklaması halkın zekasıyla alay etmenin bir başka örneğidir. "OECD ülkelerinde bankacılık sektörüne müdahale etmek zorunda kalmayan tek ülke Türkiye'dir... Tek bir bankaya tek bir kuruluşluk kamu kaynağı aktarmadık ve garanti sistemimizde de en ufak bir değişiklik yapmadık... Muhtemelen en dibi gördük." (Referans Gazetesi, 24.09.2009) 2001 krizinden bu yana neredeyse yerli sayılabilecek banka kalmadığı gibi hisse senedi vb. yollarla bankacılık sektörünün %70'ten fazlası zaten emperyalist tekellerin elinde. Babacan, bankalara kaynak aktarmaktan bahsederken acaba FORTIS'i mi, ING'yi mi, yoksa HSBC'yi mi kastediyor?

AKP'NİN AŞİL TOPUĞU EKONOMİDİR

TCMB'nin başkanının IMF-DB toplantısında ödül aldığı basına yansıdı. IMF ve DB'nin, bir kurumu övdüğünde hatta en başarılı merkez bankası seçtiğinde buna sevinmek değil, nerede yanlış yaptık diye düşünmek gerekir. 2009'un ilk sekiz ayında bütçe %30'un üze-

rinde açık verdi. Yılın ilk yarısında yabancı sermaye girişi beş kat azalarak 5 milyar dolara kadar gerilemiştir. Seçim yatırımları, yandaş sermayenin korunması derken bütçe açığı yılın ilk yarısında tam on üç kat arttı. Hükümetin kurulduğu 2002'den 2008 sonuna kadar dış borç stoku %114 artarak 207 milyar doları geçti. Bir ülkenin ekonomisinin büyüklüğü GSYH'daki (bir yıl içinde üretilen mal ve hizmetler toplamı) değişimle ölçülür. Türkiye 2009'un ilk çeyreğinde %14,3 küçülmüş ardından ikinci çeyrekte de %7 oranında küçülmüştür. Dolar bazında ise iki çeyrekteki toplam küçülme %35'tir. Yani 2008 yılının ilk altı ayında 369 milyar dolardan bu yıl aynı dönemde 272 milyar dolara düşmüştür.

TÜRKİYE EGEMENLERİNİN DIŞ POLİTİKADAKİ MANEVRALARININ SEBEPLERİNDEN BİRİ DE EKONOMİDİR

AKP'ye kriz sürecinde emperyalizmin yaptığı suni teneffüs geçici olarak işe yaramıştı. Yılın ilk çeyreğinde kaynağı "açıklanamayan" 15 milyar dolar civarında bir rakam bütçenin gelir hanesine kaydedilmiş ve bütçe açığı az gösterilmişti. Ancak bu durumun sürekli böyle gitmeyeceği, yeni kaynakların yaratılması gerekliliği acil olarak kendini dayatıyor.

Emperyalizmin Ortadoğu ve Kafkaslardaki politikalarına payanda olan Türkiye egemenlerinin bunu bir fırsata çevirip kriz döneminde bir parça soluk alabilmenin hesaplarını yaptıkları gözüküyor. Krizin faturasını en ağır biçimde ödeyen ve ödemeye devam eden ülkelerin başında Türkiye'nin olduğu, çeşitli emperyalist kuruluşların yetkili ağızlarından defalarca açıklandı. Türkiye egemenlerinin kaybedecekleri bir saniyeleri bile yok. Acilen kaynak bulunması, yeni olanaklar yaratılması gerekiyor. İç kaynaklar, zamlar, özelleştirmeler vb. yoluyla son haddine kadar kullanıldığı için

krizin sonuçları bir parça ertelenebildi. Ancak egemenler açısından bugüne kadar tüketilmemiş yeni kaynaklar yaratmak bir zorunluluk halini alıyor. Yeni kaynak nereden ve nasıl yaratılacak?

Bugün ‘Demokratik Açılım’ adıyla anılan bu süreci ekonomi cephesinden de değerlendirmek, asıl amaç bu olmasa da kriz sürecinin ihtiyaçlarına dönük bir politikanın hayata geçirildiğini söylemek abartılı olmaz.

“Kürt Açılımı” adıyla başlatılan süreç krizin derinden etkilediği Kürdistan coğrafyasında mevcut yoksulluğun açlığa dönüştüğü bir döneme rastlıyor. PKK’nin daha geniş halk kesimlerine ulaşma olasılığının arttığı bir dönemde çatışmaların derinleşmesi yerine ‘barış’ söylemleriyle sisteme yedeklenmesi amaçlanıyor. Kapitalizm açısından savaşın bitmesiyle bakir Kürdistan coğrafyası orta vadede pazara açılacaktır. Asıl önemli nokta ise Kürtlerin hamisi rolüyle Kuzey Irak’a girmeye hazırlanan Türkiye egemenlerinin, ABD’nin bölgesel politikalarına payanda olmasının dışında bu süreci ekonomik anlamda bir fırsata çevirmenin yollarını da aramasıdır. Irak’la 4-5 milyar dolar civarında seyreden ticaretin çok kısa bir sürede 40-50 milyar dolara çıkarılması hedefleniyor. Ekim ortasında sekiz bakanla birlikte Bağdat’a giden Tayyip Erdoğan, 48 anlaşmanın imzalandığını açıkladı.

Türk dış politikasında “komşularla sıfır sorun” adı altında değişiklikler görülüyor. Suriye ile Ekim ayı içinde vizenin kaldırılması konusunda protokol imzalandı. Resmi ağızlardan 5 milyar dolar civarındaki ticaret hacminin 20 milyar dolara ulaşmasının hedeflendiği açıklandı.

Nabucco Projesi’nin Hazar ayağının Ermenistan Sorunu çözülmeden hayata geçirilemeyeceği ortaya çıkınca, Obama’nın ziyareti ardından yaşanan hızlı trafik sonucu Ekim ayı içinde İsviçre’de karşılıklı imzaların atılmasıyla yeni bir aşamaya gelindi. Ermenistan’ın önemi

ekonomik ağırlığından öte, stratejik konumu itibarıyla Hazar enerji kaynaklarına ulaşmak için en uygun güzergah olmasıdır.

Putin’in Ağustos ayında Türkiye ziyareti sırasında, Rusya ile başta enerji alanında milyarlarca dolarlık anlaşmalar imzalandı.

Hükümetin, Ekim ayı sonunda İran’a yaptığı ziyaretin amaçlarından birisi de Nabucco projesine gaz tedarik edecek ülkelerin belirsizliğini gidermekti. İran, doğalgaz rezervi bakımından Rusya’nın ardından ikinci sıradadır ve tek başına bile Nabucco’ya yeterli gazı sağlayabilir. Erdoğan’ın ziyaret sırasında İsrail’e yüklenmesi İran’a yaranma, şirin gözükme taktiğidir. ABD’nin bilgisi ve izni olmadan bu tür açıklamaların yapılamayacağı bilirse arkasında ne gibi hesapların yattığı daha iyi anlaşılır. İki ülke arasında PKK’nin tasfiyesi dışında çeşitli ekonomik anlaşmalar da imzalandı.

Türkiye egemenleri bir yandan emperyalizmin BOP çerçevesinde bölgede kendisine yüklediği Truva atı rolünü en iyi biçimde oynamaya çalışırken, krizin yakıcı etkilerini hafifletmek için kendi ihtiyaçlarını gözetecek çerçevede komşu ülkelerle ekonomik temelli anlaşmaları da hayata geçiriyor.

KRİZ ANLARI KARAR ANLARIDIR

Kriz süreçlerinde egemenlerin hiçbir ideolojik aygıtı istenen başarıyı sağlayamaz. Halkın yaşayarak gördüklerini değiştirme şansları yoktur.

Fabrika’da çalışan işçi, maaşını aylardır alamadığında, yanında çalışan arkadaşlarının toplu halde işten çıkarıldığına tanık olduğunda ve hatta artık çalışacak bir işi kalmadığında, ekonominin iyiye gittiğine dair hiçbir açıklamanın onun gözünde bir değeri yoktur.

Ev kadını pazara gidecek para bulamadığında, elektrik, su, doğalgaz faturaları ödenemediği için kışın ortasında herşeyden yoksun kaldığında hiçbir dezenformasyon işe

yaramaz.

Köylü, ürünü elinde kaldığında, yaptığı masrafın elde ettiği mahsulün çok üzerinde olduğunu gördüğünde, toprağı ipotek, traktörü haciz edildiğinde ve organlarından başka satacak şeyi kalmadığında ekonominin iyi gittiğine dair hiçbir yalan haberin artık bir değeri yoktur.

Yoksulluğu, açlığı iliklerine kadar hisseden Kürt halkının emeksermaye çatışmasının görülmemiş düzeyde arttığı kriz dönemlerinde sıkıntıları katlanarak artıyor. Kürt halkı bugüne kadar emperyalizmin uzattığı sahte zeytin dalını tutmaya çalışan her ulusal mücadelenin zehirlendiğini, sorunun çözümünün işçi, köylü, kadın, esnaf vb. halkın tüm kesimlerinin ortak mücadelesiyle başarıya ulaşabileceğini görecek.

Herhangi bir toplum kesiminin sadece kendi sorununu öne çıkarıp diğer bileşenlerin sorunlarını ikinci plana atması, mücadelenin etki gücünü zayıflattığı gibi gerçek bir çözümden de uzaklaştırır. Halkın farklı kesimlerinin taleplerini, onları karşı karşıya getirmeden ortak bir amaç etrafında uzlaştıran bütünlüklü bir demokratik programa ihtiyaç vardır. Böyle bir program etrafında bir araya getirilen toplum kesimleri doğru bir önderlikle demokratik devrim hedefine kararlı adımlarla yürüyecektir.

Notlar

Enflasyon: Fiyatların genel seviyesindeki değişimdir.

Deflasyon: Genel fiyat düzeyleri düşerken ulusal gelir, üretim ve istihdamın da düşmesidir.

Resesyon: Ekonomik büyümenin belirli bir süre negatif ya da yavaş olmasıdır.

GSMH: Bir ülkede bir yıl süresince üretilen her türlü mal ve hizmetin toplam değeridir.

Türev Piyasa: İlerideki bir tarihte teslimatı yapılmak üzere herhangi bir malın veya finansal aracın bugünden alım satımının yapılmasıdır.

TÜRKİYE'NİN ENERJİ KONUSUNDA ATTIĞI İMZALAR TAŞERONLUK YÜKÜNÜ DAHA DA ARTTIRACAKTIR

Kapitalizmin ilk evrelerinde enerji elde etmek için kömür ve su kullanıyordu. 20. yüzyılda petrol de yoğun biçimde kullanılmaya başlandı. Kapitalizmden tekeller çağı olarak tanımlanan emperyalizme geçilmesiyle petrole olan talep arttı. Petrolün maliyetinin düşük, taşınmasının kolay olması ve sadece belli coğrafyalarda bulunması da tekellerin tercihinde etkili oldu. ABD'nin kendisinin de petrol üretici olmasının yanında, İngiltere'yle işbirliği sonucu Ortadoğu'daki petrol yatakları tekellerin denetimine geçti. Emperyalistler arası rekabette petrol her zaman silah olarak kullanılmıştır. Kriz süreçlerinde fiyatlar aşırı yükseltilerek petrole bağımlı ekonomilerin krizin yükünü daha fazla yüklenmesi sağlanmıştır. 1974 krizi ardından petrole bağımlılığı azaltacak alternatif enerji kaynaklarına doğalgaz da dahil oldu. Doğalgazın yaygınlaşmasında maliyet de önemli bir tercih sebebidir. Petrole göre daha temiz olmasının yanında gaz özelliğinden dolayı taşıma da bir diğer avantajıdır.

Dünyada tüketilen enerjinin % 36'sı petrolden, % 28'i kömürden, % 24'ü doğal gazdan sağlanıyor. Enerji, kapitalist sistemin can damarıdır. Dünyada petrol ve doğalgaz kaynaklarının %80'inin Ortadoğu ve Hazar Havzası'nda bulunması Türkiye'ye olan ilgiyi arttırıyor. Obama'nın Türkiye ziyaretinin Nabucco'nun imzalanmasının hemen öncesine denk gelmesi bir tesadüf değildir. Hatırlanacağı gibi Obama, Ermenistan ile sorunla-

rın hızla çözülmesini istemişti. ABD kamuoyuna; "ben bu sorunun üzerine gidiyorum" mesajı vermesinin sebebi, Ermenistan'ı da Nabucco'ya dahil ederek kuzeyden İran'ı, güneyden Rusya'yı kuşatmak istemesidir. **Türkiye-Ermenistan-Azerbaycan aracılığıyla hem Rusya ile İran arasındaki köprü koparılacak hem de Hazar Havzası'na ulaşılabilecekti.** Boru hatlarının döşenmesi ilgili ülkeleri sadece enerji alanında değil diğer alanlarda da işbirliğine açık hale getirir. BTC (Bakü-Tiflis-Ceyhan Boru Hattı) ile girilen ilişkiler sonucu Soros darbesi yaptırılarak ABD'nin güdümüne sokulan Gürcistan, Rusya ile savaştırılmıştır. Rusya buradan çıkardığı derslerle Ermeni-Azeri görüşmelerini kendi denetimine alarak mevcut durumun korunmasını şimdilik sağlayabilmiştir.

NABUCCO PROJESİ NEDİR

Nabucco, AB'nin enerjide Rusya'ya olan bağımlılığının azaltılması amacıyla gündeme getirilmiş bir projedir. Nabucco Projesi, 13 Temmuz 2009 tarihinde gazın geçiş güzergahını oluşturan ülkelerin (Irak, Gürcistan, Türkiye, Bulgaristan, Romanya, Macaristan, Avusturya) yanı sıra AB ve ABD temsilcilerinin katılımıyla Ankara'da imzalandı.

Nabucco'nun içeriği ile ilgili bazı ayrıntılar şöyle:

Projenin inşasına 2011'de başlanıp, 2014 yılında bitirilmesi planlanıyor.

Hattan yılda 31 milyar metreküp doğalgaz taşınacak.

Hattın uzunluğu, 3.300 km olacak. 2.000 km'lik kısmı (%60) Türkiye'den geçecek.

8-9 milyar Euro civarında bir maliyet hesaplanıyor. Katılımcı her ülkeye yaklaşık 400 milyon Euro'luk katkı sağlayacak. Nabucco'nun 25 yıllık işletim süresi boyunca Türkiye'ye 4,2 milyar dolar (yıllık 170 milyon dolar) gelir getirmesi bekleniyor. Nabucco Projesi'nden Türkiye'nin ekonomik anlamda kar değil zarar edeceği şimdiden söylenemez. Boru hatlarının bakımı, güvenliği vb. masraflar bahsedilen gelirin hiçbir anlamının olmadığını gösteriyor.

İmza töreninde Erdoğan'ın, "Nabucco rüya değil, başarılı olacak" demesine rağmen gazın nerelerden ve ne kadar bulunacağı belirsiz durumdadır. Şimdilik atılan imzaların niyet beyanından öte bir değeri yok. 2011 yılına kadar herhangi bir gelişme sağlanamazsa proje ölü doğabilir. Önümüzdeki dönemde atılacak adımlar projenin geleceğini belirleyecek.

Ayrıca söz konusu para olduğunda, çevrecilik maskesinin de kolaylıkla çıkarıldığına tanık oluyoruz. Projeye gaz sağlayacak muhtemel ülkeler arasında Mısır, Katar, BAE (Birleşik Arap Emirlikleri), Irak, İran, Türkmenistan ve Azerbaycan'ın adı geçiyor. Nabucco Projesi'nin güzergahı diye basına dağıtılan haritaların Azerbaycan ve Türkmenistan'dan başlatılmasının bir gerçekliği yok. Bu konuda çeşitli engeller var. Rus devlet şirketi Gazprom, 2008 yılında Türkmenistan

ve Kazakistan ile çeşitli anlaşmalar yaparak önlem aldı. Ayrıca Çin de Türkmenistan'la 2009 Haziran ayında imzaladığı anlaşma ile bu olasılığı devre dışı bıraktı. Türkiye'nin Ermenistan açılımı sırasında yaşanan gerilimin de etkisiyle Gazprom, Şah Deniz-II için Azerbaycan'la anlaşma imzaladı. Görüldüğü kadarıyla Kafkaslar'dan Nabucco projesine gaz sağlamak pek mümkün değil. İran 27 trilyon metreküp rezerviyle doğalgaz konusunda Rusya'nın ardından (50 trilyon metreküp) dünyada ikinci sırada. Tek başına bile bahsedilen rakamı karşılayabilir, ancak ABD'nin karşı çıkması sonucu şimdilik onun da projede yer alması mümkün gözüküyor.

Geriyeye Ortadoğu kalıyor. Mısır, doğalgaz verme konusunda istekli gözüküyor. Ancak Mısır'ın verebileceği miktar çok az. Mısır'ın önemi verebileceği gaz miktarının ötesinde, Suriye'ye kadar tamamlanmış hattın Kuzey Afrika'ya kadar uzatıldığında, asıl oralarda büyük miktardaki kaynaklara ulaşılabilecek olmasıdır. Nabucco ortaklarından Avusturya'nın OMV şirketi ile Macaristan'ın MOL şirketinin, BAE (Birleşik Arap Emirlikleri) şirketleri ile doğalgazın taşınması için anlaşma yaptıkları söyleniyor. Aynı şirketlerin Kuzey Irak'tan gaz sağlanabilmesi için Mayıs ayında ciddi yatırımlar (8 milyar dolar) yaptıkları biliniyor. Ayrıca Katar gazının da projeye dahil edilmesi için çalışmalar sürüyor. Katar, 25 trilyon metreküp rezerviyle dünyada üçüncü sıradadır. 17 Ağustos'ta Katar Emiri'nin Türkiye ziyaretinde bu konu gündeme gelmiş, başlangıç için 4 milyar metreküplük bir görüşme yapılmıştı.

Nabucco projesi gösterildiğinin aksine tedarikçi olarak Kafkasya'yı değil Ortadoğu'yu hedeflemektedir. Ancak projenin hayata geçmesi özellikle Irak'ta süren direnişin geleceğine bağlı. Eğer direniş bugün ki şiddetiyle ya da artarak devam ederse, o bölgede hiçbir boru hattının güvenliğinden

den bahsedilemez. Milyarlarca doların çöpe atılmaması için direnişin mutlaka kontrol altına alınması gerekiyor. Öte yandan, Kuzey Irak hem tedarikçi hem de boru hatlarının geçiş güzergahı olacağı için oranın da istikrara ihtiyacı var. Bağdat Hükümeti'nin bölgeyi merkeze bağlama isteğinin dışında, direnişin şiddeti arttığında Kürt yönetiminin de tek başına baş edebilmesi pek mümkün gözüküyor. Nabucco'nun hayata geçebilmesinin önkoşullarından biri de Türkiye'nin bölgede yeni bir aktör olarak devreye girmesidir. **Emperyalizm, BOP projesi kapsamında Türkiye'ye; bir taraftan Kuzey Irak'ta Kürtlerin korunması diğer taraftan Nabucco'nun ölü doğmaması için aktif bir pozisyon almasını dayatıyor.**

EMPERYALİSTLER ARASI MÜCADELEDE NABUCCO PROJESİ'NİN ÖNEMİ

Nabucco Projesi neden bu yıl gündeme geldi? Gürcistan ile bir yıl önce savaşmasının ardından Rusya'nın, 2009 Ocak ayında Ukrayna'yla yaşadığı sorun neticesinde Avrupa'ya giden gazın kesilmesi, AB'de büyük rahatsızlık yarattı. Rusya doğalgaz ihracatının %90'ını Avrupa'ya yapıyor. Kullandığı güzergahların %75'i Ukrayna üzerinden geçiyor. Gürcistan ve Ukrayna'da yaptırılan Soros darbelerinin etkisiyle iki ülke tüm politikalarını ABD'nin ihtiyaçları çerçevesinde belirliyor. ABD, Rusya'nın enerji alanında Avrupa üzerindeki tekeline kırmak için harekete geçti. **Rusya uzun yıllardır enerji konusunda güvenli güzergah olması iddiasıyla Avrupa'nın en önemli tedarikçisiydi. Hatta bu özelliğini kullanarak uzun vadeli anlaşmalar yapıyordu.** AB'nin hızla Rusya'ya yaklaşması, ABD'nin harekete geçip Gürcistan ve Ukrayna kartını devreye sokmasına yol açtı. Böylece Rusya'nın güvenilirliğinin sorgulanması, AB'yi yeni arayışlara itti. Nabucco Projesi'nin imza töreni için Türkiye'ye gelenlerin hemen hepsi gazı talep eden ülkelerdi. Ne-

reden ve nasıl gaz sağlanacağı henüz belli değilken imza atmak için bu kadar acele edilmesi, Rusya dışında farklı alternatif arayışlarının göstergesidir.

Nabucco projesi kapsamında yaşanabilecek sorunlardan dolayı oluşabilecek riskleri AB kendi sırtından atmıştır. AB'nin her yıl gaz ihtiyacı artıyor. 2020 yılına kadar %15 daha (60 milyar metreküp) artacağı hesaplanıyor. Nabucco'nun devreye girmesi (30 milyar metreküp) en başta bu talebin karşılanmasına yarayacak. Riskler büyük oranda, başta Türkiye olmak üzere diğer ülkelere yıkılmış durumda. AB enerji komisyonu üyesi Andris Piebalgs'ın "*Türkler şartlarımızı kabul etti. Sorun kalmadı.*" (The Guardian, 11 Mayıs 2009) biçiminde yaptığı açıklamadan da anlaşılacağı gibi Türkiye'nin bu projede enerji merkezi iddiasının içinin boş olduğu görülüyor.

AB, Nabucco Projesi'ni neden bu kadar istekle destekliyor? AB ülkeleri, enerji ihtiyacının yaklaşık %25'ini Rusya üzerinden karşılıyor. Rusya, herhangi bir gerekçeyle (savaş, soğuk, arıza vb.) vanaları kapattığında Avrupa adeta donuyor. Rusya'nın enerji tekeli zaman zaman siyasal sebeplerle kullanması, AB'nin elini kolunu bağlıyor. Gürcistan savaşında AB'nin uzlaşmacı tavır takınarak arabulucu rolüne soyunmasının (ABD'den farklı bir tutum takınması) altında enerji bağımlılığı önemli bir etkidir.

Türkiye'nin enerji kaynaklarına yakınlığının yanında ABD ile işbirlikçilik temelinde kurduğu ilişkiler onu bu projede öne çıkarıyor. Nabucco Projesi'nde Türkiye'nin bu kadar kıymete bindirilmesi, AB üyelerinin imza için gelmesi, sadece coğrafi özelliklerle açıklanamaz. ABD'nin bu projedeki rolünü anlamadan bu ilgiyi doğru değerlendirmek mümkün değildir. Nabucco sadece bir doğalgaz projesi değildir.

ABD'nin bu projedeki konumu nedir? **Nabucco'nun her aşamasında ABD, adeta garantör rolü**

oynuyor. Güzergahın henüz netleşmemesine rağmen, Kafkaslar, Orta-doğu ve Avrupa'da pek çok ülkenin boru hatları yoluyla birbirine bağlanması hedeflenmektedir. Projede adı geçen ülkelerin siyasal entegrasyonu hedeflenmektedir.

ABD'nin milyarlarca dolarlık bir projede bu kadar ısrar etmesinin arkasındaki siyasal hedefler nelerdir? Tek başına boru hatlarının güvenliği nasıl sağlanacak sorusu bile ABD'nin oynayacağı rol hakkında ipucu verebilir. Mevcut boru hatlarının güvenliği, genellikle özel güvenlik şirketleriyle anlaşarak yerine getiriliyor. ABD'nin Irak'ta kullandığı Blackwater gibi özel şirketlerin adam öldürme, kaçırma, işkence, tecavüz gibi geniş bir alanda "hizmet" verdiği düşünülürse, yapılmak istenen daha iyi anlaşılır. Nabucco Projesi çerçevesinde Türkiye'den geçen boru hatlarının güvenliğini bu tür şirketlere verilebilecek olması, tehlikenin boyutu hakkında ipuçları veriyor.

Nabucco etrafında bir araya getirilen ülkeler ekonomik olarak birbirine daha çok bağımlı hale gelecek. Çeşitli ülkelerden sağlanan gazın Türkiye'de toplanarak Avrupa'ya aktarılması Türkiye'nin önemini arttırıyor. **Avrupa, Rusya bağımlılığından kurtulmak isterken ABD'nin garantörlüğündeki Nabucco projesiyle farklı bir bağımlılık ilişkisine girebilir.**

RUSYA ENERJİ KONUSUNDAKİ HAKİMİYETİNİ SÜRDÜRME PEŞİNDE

NATO'nun, Avrupa'nın doğusuna ve güneyine yayılma stratejisi sonucu, mevcut boru hatlarının güvenliği tehlikeye girdi. Rusya'nın enerji konusunda güvenilirliğini ABD, işbirlikçileri yoluyla (Gürcistan, Ukrayna vb) boşa çıkarmaya başladı. **Rusya'nın, hem Nabucco'ya karşı hem de güvenilirlik iddiasının devamı için yeni güzergahlar ortaya çıkarması gerekiyordu.** Rusya, AB'nin parçalı yapısından yararlanarak, İtalya gibi bir partnerle

atağa geçip sadece Güney Akım Projesi'ni başlatmakla kalmayıp, Kuzey Afrika'da da ortak projeler geliştirerek işbirliğini artırdı.

15.05.2009 tarihinde ise Güney Akım Projesi'nin geçiş güzergahında olan ülkelerle (Rusya, Yunanistan, Bulgaristan, İtalya ve Sırbistan) bihlikte imzalar atıldı. Proje, Karadeniz'in altından geçip Bulgaristan'a ulaşarak iki kola ayrılıyor. İlki, Yunanistan üzerinden İtalya'ya uzatılacaktır. İkinci hat ise Sırbistan, Macaristan yolunu takip ederek Avusturya'da son bulacak.

Güney Akım Projesi'nin içeriğini incelersek;

-Gazprom, projenin 8,6 milyar Euro'ya mal olacağını açıkladı.

-Proje ile yıllık 63 milyar metreküp doğalgazın pompalanması amaçlanıyor.

-Toplam hat uzunluğu 1.200 km olan projenin 900 km'lik bölümü Karadeniz'in altından geçecek.

-Rus devlet şirketi Gazprom ile İtalyan ENİ firması projeye yüze 50-50 ortak.

-Proje'ye 2010 yılında başlanacak. İlk ayağı 2011 yılında, ikincisi ise 2012 yılında tamamlanacak.

Rusya bu hat için çalışmalarını 2008 yılından itibaren hızlandırdı. Türkmenistan, Kazakistan, Özbekistan ve Azerbaycan ile imzalanan anlaşmalar sonucu gaz temini konusunda rahat. İlginç bir nokta da Gazprom şirketinin danışmanlık ve lobi faaliyetlerini eski Alman Başbakanı Gerhard Schröder'in yapıyor olması. Rusya enerji konusundaki üstünlüğünü sürdürme kararlılığını, yaptığı hamlelerle gösteriyor. Bir yıl içinde Hazar Havzası'ndaki ülkelerle anlaşmalar yaparak, Güney Akım dışında, Kuzey Akım, Mavi Akım-II gibi yeni boru hattı projeleriyle geri adım atmayacağını işaretlerini vermiştir.

BURJUVA SİYASETTE KALICI DOSTLUKLAR YOKTUR KARŞILIKLI ÇIKAR VARDIR

Gelişmeleri bir bütünün parçaları olarak değerlendirmeyip, anlık ke-

sitlerden sonuçlar çıkarmaya çalışıldığında birbirine zıt tespitler ortaya çıkar. **Emperyalistler hiçbir zaman tek bir projeye ortaya çıkmaz.** Nabucco'nun imzalanmasından iki ay sonra Putin, Türkiye'ye bir ziyaret gerçekleştirerek Güney Akım'ın Karadeniz'den geçerken, Türk karasularını kullanmasını da içeren çeşitli anlaşmalara imza atıldı.

Putin'in ziyareti gösterdi ki Rusya, Türkiye'yle çatışmak yerine kendi projelerine payanda yapmayı tercih etti. 6 Ağustos'ta toplamda 20 anlaşma (8'i şirketler arasında) imzalandı. Enerji Bakanı'nın açıklamalarından iki ülke arasında 40 milyar dolar civarında olan ticaret hacminin, yeni anlaşmalar sonucu 100 milyar dolara ulaşması bekleniyor. Ekonomik ve stratejik açıdan önemli olan bu ziyaretin ayrıntılarını incelemek faydalı olacaktır.

Birincisi; Bilindiği gibi Türkiye, Batı Hattı güzergahından (Bulgaristan üzerinden) günlük 18 milyon metreküp doğalgaz alıyor. Anlaşma 2011 yılında sona eriyordu ve atılan imzalarla 2020 yılına kadar uzatıldı.

İkincisi; Mavi Akım projesiyle Türkiye 48 milyon metreküp doğalgazı, Karadeniz'in altından Samsun'a ulaşan boru hattı yoluyla Rusya'dan alıyordu. Yeni anlaşma ile (Mavi Akım2) mevcut boru hattına ilave yapılarak Suriye, Lübnan, Ürdün üzerinden İsrail'e ulaştırılacak. İsrail üzerinden de Akabe Körfezi ve Kızıldeniz üzerinden dünya pazarlarına açılma imkanı doğacak.

Üçüncüsü; Mersin Akkuyu'da 4500 megavat gücünde bir nükleer santral kurulması işi, Rus-Türk ortak konsorsiyumuna (Park Teknik- Ciner grubu) adeta ihalesiz bir şekilde verilmişti. Ancak üretilecek elektriğin birim fiyatının teklifte fahiş fiyatları (21,16 cent) bulması, kamuoyunda tepki çekmişti. Bu ziyarette Rus tarafı fiyatı 15,6 cente çekti, ancak dünya standardının (3 cent) çok üzerinde olması, imza aşamasına gelirse de hala pürüzlerin bulunduğunu gösteriyor. Nükle-

er santralin maliyeti 7-8 milyar doları bulacak. Anlaşma imzalanırsa Türkiye, 15 yıl boyunca toplam 50 milyar dolar civarında bir rakam ödeyecek. Ayrıca, nükleer santralin doğaya vereceği zarar ayrı bir yazı konusudur.

Dördüncüsü; Güney Akım projesinin Karadeniz'in altından geçerken Türk karasularını kullanmasına izin verilen protokol imzalandı. Nabucco projesiyle, Güney Akım'ın rakip olduğu söyleniyor. Peki, Türkiye bu projeye neden yeşil ışık yak-tı? Güney Akım'a "evet" denmesinin arkasında, Rus ve Türkiye'den AKP'ye yakın çeşitli firmalar arasında imzalanan anlaşmalar var.

Çalık Grubu; 2006 yılında İtalyan ENİ şirketiyle birlikte Samsun-Ceyhan Petrol Boru Hattı projesinin lisansını almıştı. Çalık Holding'in ihalesiz bir şekilde lisans almasında, genel müdürlüğünü yapan Başbakan'ın damadı Berat Albayrak'ın rolü herkesçe bilinmektedir. Hatırlanacağı gibi, Sabah ve ATV'nin satışında devlet bankalarından cömertçe krediler verilerek adeta Çalık grubuna armağan edilmişti. Ayrıca Çalık Holding, Rus Gazprom ve Rosneft ile petrol, doğal gaz, elektrik ve inşaat sektörlerinde işbirliği yapacak.

Kazancı Holding; Aksa ile Rus Gasprom arasında 23 ilde doğalgaz dağıtım ihalelerine ortak girme konusunda anlaşmaya varıldı. Ankara ve İstanbul'da doğalgazın özelleştirilmesi ihalesine beraber girilecek. Ayrıca Ceyhan'da LNG (rafineri) tesisi kurulacak.

TÜRKİYE EGEMENLERİNİN ENERJİ MERKEZİ OLMA İDDİALARI TAMAMEN HAYAL ÜRÜNÜDÜR

Türkiye'nin jeostratejik açıdan Ortadoğu ve Hazar enerji kaynaklarının Avrupa'ya taşınmasında köprü olması, emperyalistlerin ilgisini ve iştahını kabartıyor. ABD, Türkiye'yi Müslüman özelliğiyle Ortadoğu'da, Türk özelliğiyle ise Kafkaslar'da ileri karakol olarak kullanmak istiyor. AKP hükümeti-

Nabucco projesi gösterildiğinin aksine tedarikçi olarak Kafkasya'yı değil Ortadoğu'yu hedeflemektedir. Ancak projenin hayata geçmesi özellikle Irak'ta süren direnişin geleceğine bağlı. Eğer direniş bugün ki şiddetiyle ya da artarak devam ederse o bölgede hiçbir boru hattının güvenliğinden bahsedilemez. Milyarlarca doların çöpe atılmaması için direnişin mutlaka kontrol altına alınması gerekiyor. Öte yandan Kuzey Irak hem tedarikçi hem de boru hatlarının geçiş güzergahı olacağı için oranın da istikrara ihtiyacı var. Bağdat Hükümet'inin bölgeyi merkeze bağlama isteğinin dışında direnişin şiddeti arttığında Kürt yönetiminin tek başına baş edebilmesi pek mümkün gözüküyor. Nabucco'nun hayata geçebilmesinin önkoşullarından biri de Türkiye'nin bölgede yeni bir aktör olarak devreye girmesidir. Emperyalizm, BOP projesi kapsamında Türkiye'ye; bir taraftan Kuzey Irak'ta Kürtlerin korunması diğer taraftan Nabucco'nun ölü doğmaması için aktif bir pozisyon almasını dayatıyor.

nin de bu konuda son derece istekli oluşu, adeta konsolosluk gibi çalışması ABD'nin bölgede daha cüretkar adımlar atmasının önünü açıyor. ABD'nin zorlandığı anlarda, Türkiye devreye girip sorunun çözülmesinde aktif rol alıyor. Manas Askeri Üssü'nün kapatılması kararı alındığında Özbekistan'a giden Abdullah Gül, kararın iptal edilmesinde etkili oldu.

Ortadoğu ve Kafkaslar'da bin yıllık devlet gelenekleri olan Rusya ve İran gibi aktörler, siyaset yapma konusunda da derin tecrübelerle sahiptir. Nabucco'da atılan imzaların mürekkebi bile kurumadan Rusya devreye girip süreci farklı bir mecraaya sürüklemiştir. Nabucco projesiyle Rusya ve Türkiye'nin arasının açılacağı düşünülürken, Putin'in zi-

yareti milyarlarca dolarlık yeni anlaşmaların imzalanmasıyla sonuçlandı. Kafkaslar ve Ortadoğu'da siyasal dengeler çok hızlı değiştiği için durağanlığa yer yoktur. Zeminin son derece kaygan olmasına, bir de Türk dış politikasının omurgasızlığı eklendiğinde bir iki ay içinde birbirine zıt pek çok protokolün imzalandığı görülür. Türkiye egemenleri enerji merkezi olma hayaliyle adeta önlerine uzatılan her kağıda imza atar duruma gelmiştir. Ekonomik ve siyasal olarak emperyalizme bağımlı ülkeler, emperyalist güçler arasındaki mücadelede basamak olurlar. Emperyalistler, fiili olarak karşı karşıya gelmek yerine taşeron kullanmayı tercih ederler. Türkiye'nin enerji savaşında ki rolü de taşeronluktur.

İŞÇİ KİRALAMA YASASI YÜRÜTÜLEN KAPSAMLI SALDIRILARIN SON HALKASIDIR

Sınıflar mücadelesinin tarihsel gelişim seyri incelendiğinde, işçi sınıfının kazanımlarının inişli-çıkışlı bir grafik oluşturduğuna tanık olunur. İşçi sınıfının ekonomik mücadele aracı olan sendikaların başarıları, politik mücadeleye ivme katmışsa da esas olarak siyasal gelişmelerin tayin edici bir rolü vardır. Siyasal öznenin, başta işçi sınıfı olmak üzere, toplumun tamamında gelecek tasarımını inandırıcı hale getirdiği dönemlerde sendikalar güçlenmiş ve yeni başarılarla imza atmıştır. Ters durumlarında ise sendikal mücadele mevzi kaybetmiş, etki gücünü yitirmiştir. Sendikalar ve devrimci yapılar arasında karşılıklı bir beslenme söz konusudur. Ancak, asıl belirleyen pozisyonundaki siyasal örgüt olmaksızın sendikaların başarı şansı yoktur. Bugün emek örgütlerinin içinde bulunduğu durumu anlamamızın temel yöntemi, siyasal süreci doğru kavramaktan geçmektedir. Mücadelede geriye düşme nedenlerini açıklayabilmek için son yirmi yılda yaşanan gelişmelere kısaca bakmakta yarar olduğunu düşünüyoruz.

Sovyetler Birliği'nin çöküşüyle birlikte emperyalist saldırganlık küresel bir boyut kazandı. Emperyalizm, yalnızca yeni pazarlar kazanmakla kalmamış, sosyalizm baskılanmasıyla vermiş olduğu "sosyal devlet" tavizinden de kurtulma şansını yakaladı. Eğitim, sağlık, belediye hizmetleri gibi halkın temel ihtiyaçlarının; yine halk-

tan toplanan vergilerle ücretsiz karşılanması anlamına gelen "sosyal devlet", 90'lı yıllardan sonra aşamalı olarak tasfiye edilmeye başlandı. Emekçiler eskiden ücretsiz ulaştığı kimi hizmetlere bütçesinden para ayırmak zorunda kaldılar. Bu durum, emekçilerin harcamalarının artmasına yani daha da yoksullaşmasına yol açtı.

Reel sosyalizmin çözülüşü yalnızca "sosyal devlet" uygulamasını ortadan kaldırmamış, bununla birlikte emperyalist tekellere esnek üretim şansını da verdi. Emperyalist tekeller, tüm dünyada serbestçe üretim yapıp, ürünlerini de istediği yerde pazarlayabilmek için yeni düzenlemelere ihtiyaç duydu. Bu çerçevede IMF, DTÖ ve BM aracılığı ile bütün ülkelerde hukuksal düzenlemeler yaptırıldı. (Daha önce bu tür üretimi yapabilmek için "serbest bölge" uygulamasına geçilmişti) Yapılan hukuksal düzenlemeler, gümrük duvarlarının kaldırılmasını yani sermayenin serbest dolaşımını sağladı. Böylelikle emperyalist tekeller, emeğin ucuz olduğu yerlerde üretimi gerçekleştirip ürünün pahalı olduğu yerde satılması şeklindeki avantajlara kavuştu. **Üretimin istenilen yere (ülkeye) kaydırılması, sendikal örgütlülük üzerinde yeni ve çok kapsamlı bir saldırının da habercisi oldu.** Ücret ve hak talebinde bulunan sendikalar, sık sık "verilene razı olunmadığında fabrikanın kapatılacağı" tehdidi ile karşılaştı. Örneğin Almanya'daki bir fabrika

kapatılıp, aynı üretime (hem de çok kısa bir süre içinde) Türkiye gibi emeğin ve diğer girdilerin ucuz olduğu bir ülkede geçilebiliyor. Sendikalar çoğu zaman işsiz kalmama adına baskıya boyun eğerek, % 0 zamlara imza atmak zorunda kaldı. Aslında sendikaların verdiği tavizler de bir başlangıçtı. Çünkü ücret kayıplarının yanında sosyal haklar da budanmaya başlandı. Ancak bu kayıpların içinde tarihsel bir öneme sahip olanı var ki işte bu, yaşadığımız sürecin belirleyeni haline geldi. İş güvenliğinin yavaş yavaş ortadan kaldırılması, patronları daha güçlü kılarken işçileri de hızlı bir şekilde örgütsüzlüğe itti.

İşçi sınıfının örgütlülük düzeyi ile sermayenin saldırıları arasında ters bir orantı vardır. Uluslar arası tekellerin elde ettiği avantajlar sendikaları zayıflatmış; zayıflayan sendikalar, sermayeyi yeni saldırılar için cesaretlendirmiştir. Kendini güçlü hisseden egemen sınıflar, üretim içindeki işçi maliyetini düşürecek her yolu denemektedir.

EGEMEN SINIFLARIN SON SALDIRISI: İŞSİZLİK SİGORTASI FONU

11 Ağustos 2009'da TBMM, tatileni yarıda keserek toplandı. Bilindiği gibi işçi kiralama yasası olarak adlandırılan yasa, Cumhurbaşkanı tarafından kısmen veto edilerek tekrar görüşülmek üzere Meclise gönderilmişti. Özel İstihdam Büroları ile ilgili bölümü sonra görüşülmek üzere rafa kaldırıldı. Ancak en az işçi kiralama yasası

kadar önemli olan, İşsizlik Sigortası Fonunun talan edilmesi anlamına gelen bölüm, yarım saat içinde onaylandı. Cumhurbaşkanı tarafından da onaylanan yasa yürürlüğe girdi. Yürürlüğe giren bu yasayla devlet, fondaki biriken paranın büyük bir bölümüne el koyuyor. 2011 yılına kadar sürecek bu gasp, fonun içini boşaltmayı amaçlamaktadır. İşten çıkartılan işçilerin hakkı olan paralar, devlet eliyle sermayeye peşkeş çekilmektedir. Daha önce de yarı zamanlı çalışma uygulamasının kaynağı buradan ayrılmıştı. Türkiye’de resmi işsiz sayısının 3,6 milyon olduğu söyleniyor. Ekonomik kriz koşullarında bu sayının artacağına da kesin gözüyle bakılmaktadır. Bu koşullarda yapılması gereken, fona devlet bütçesinden katkı sağlamak iken tersinin yapılması, devletin emek düşmanı karakteriyle ilgilidir. Toplam ödenen para miktarı ise 2,5 milyar lira. Oysa fonda biriken para miktarı tam 42 milyar lira. Bunun nedeni çok açık. İşsizlik ödeneğine ulaşmak hiç de kolay olmuyor. Örneğin şartlardan birisi, son üç yılda 600 gün prim yatırmak. Diğer şartları saymaya sanırız gerek yok. Üstelik işsizlik ödeneğine ulaşanların aldığı aylık para ise sadece 280 lira civarında. İşsiz kalan işçilerin fonda birikmiş 42 milyar lirası var ama ulaşamıyor. Çünkü bu para bizzat devlet tarafından gasp edilmektedir.

İşsizlik Sigortası Fonu ile ilgili sıkıntılar bu kadarla sınırlı da değil. Asıl sorun, İşsizlik Sigortası’nın bir fona dönüştürülmesinde yatmaktadır. Çünkü gelecekte bu fon, egemen sınıflar tarafından çok daha kapsamlı saldırılar amacıyla kullanılabilir. Sermaye çevreleri “kıdem tazminatı” uygulamasından kurtulmak için bu fona göz dikmiş durumda. “Aslında geçmişten beri uygulanmakta olan ihbar tazminatı en uygun işsizlik sigortası aracıdır. İşveren işten çıkaracağı işçiye iş araması için kıdemine göre uy-

gun bir süre verecek veya aynı süreye ait ücretini peşin ödeyecektir. Bu düzenlemede ilk hedef, işten çıkarılacak kişiyi, daha çalışırken iş aramaya yöneltmektir. Burada, çalışırken iş bulmanın kolaylığı da gözetilmiş olmaktadır.

Şimdi, ihbar tazminatının yanına bir de işsizlik sigortası yardımını koyarsanız o zaman kıdem tazminatının farklı bir biçimde düzenlenmesi gereği kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.” (İşveren Dergisi Eylül 2007) Görüldüğü üzere asıl sorun işçilere ait olan kurumun fona dönüştürülmesidir. Bundan sonrası bu fonun kullanımı ile ilgili ek düzenlemelere kalıyor.

SALDIRININ DİĞER BOYUTU: ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI

Kamuoyunda işçi kiralama yasası olarak anılan Özel İstihdam Büroları, ileride tekrar görüşülme üzere şimdilik rafa kaldırıldı. Özel İstihdam Büroları, uygulama ve kapsam bakımından şaşırtıcı bir içeriğe sahip değildir. Her şeyden önce aynı isim altında faaliyet yürüten 162 tane büro zaten vardır. 2004 yılından beri çalışan bu Özel İstihdam Büroları, bu güne kadar 166 bin işçiyi patronlara kiraladı. Yalnızca 2009 yılında 16.500 işçi kiralandı. Bu bürolara başvuruların yaş aralığı ise 25-29’dur. Ve büyük bölümü üniversite mezunlarından oluşmaktadır.

Fiilen uygulamada olan Özel İstihdam Büroları, aslında taşeronluğun biraz daha genişletilmiş halinden başka bir şey değildir.

Sözü edilen işçi kiralama yasası birden ortaya çıkmış bir konu değildir. 2003 yılında yürürlüğe giren 4857 sayılı iş kanununun 2. maddesinde, asıl işveren-alt işveren (taşeron) ilişkisi düzenlenmişti. Ancak bu yasa maddesi, asıl iş dışındaki yan işlerin taşeronla verilmesini hükme bağlamıştı. Şimdi yapılmakta olan bu sınırlamanın kaldırılması anlamına gelmektedir.

Şu ana kadar daha çok temizlik, güvenlik, yemek vs. alanlarda faaliyet gösteren taşeronluk sistemi, asli iş alanlarına da kaydırılarak güvencesiz çalışma yaygınlaştırılıyor. İşveren cephesi uzun zamandan beri işçi kiralama yasasını açık açık dile getirmekteydi. TİSK tarafından çıkartılan ‘İşveren’ Dergisi’nin Eylül 2007 sayısında, Ferit Erkekli sermayenin isteklerini şu şekilde dile getirmişti: “Yasalarla kaçak çalışma ile mücadele edilebileceğine inanılmaktadır. Bu mümkün değildir. Bu ancak esnek bir düzenleme sistemi ile mümkündür.”[13]

‘Özel istihdam bürolarının aktif istihdam politikalarının gerçekleştirilmesi ve çalışma hayatına esneklik konusunda daha fazla katkı sağlayabilmeleri için “mesleki anlamda geçici iş ilişkisi” kurulması konusunda faaliyet göstermeleri sağlanmalıdır. Bunun için de öncelikle Uluslararası Çalışma Örgütü’nün (ILO) 181 sayılı Özel İstihdam Büroları Sözleşmesi’nin çıkarılacak bir kanunla kabulü ve iç hukukumuzda da buna uygun düzenlemelerin yapılması gerekmektedir.’

“Mesleki anlamda geçici iş ilişkisi; nitelikli olmayan, uzun süreli işsiz, yaşlı veya başka sosyal sorumluluklarla birlikte çalışma yaşamında yer almak isteyen problemlili grupların çalışma yaşamına katılımlarında bir araç olarak değerlendirilmektedir.”

Yukarıdaki alıntı, sermayenin talepleri ile AKP tarafından kaleme alınan yasanın tam bir uyum içerisinde olduğunu göstermesi açısından önemlidir. Ancak bu durum AKP’nin tercihlerini de aşan bir kapsama sahiptir. Küresel sermayenin ihtiyaçlarının da küreselleşmesiyle, tüm ülkelerdeki çalışma şartları da uyumlu hale getirildi. Avrupa’nın 1997 yılından beri tartıştığı ve daha çok göçmen nüfusun sömürsü üzerinden yürütülen Özel İstihdam Büroları, ilk olarak 90’lı yılların başında Norveç’te iş yasasına girdi. Kimi ülkeler fiilen yaşa-

Sınıflar mücadelesinin tarihsel gelişim seyri incelendiğinde, işçi sınıfının kazanımlarının inişli-çıkışlı bir grafik oluşturduğuna tanık olunur. İşçi sınıfının ekonomik mücadele aracı olan sendikaların başarıları, politik mücadeleye ivme katmışsa da esas olarak siyasal gelişmelerin tayin edici bir rolü vardır. Siyasal öznenin, başta işçi sınıfı olmak üzere, toplumun tamamında gelecek tasarısını inandırıcı hale getirdiği dönemlerde sendikalar güçlenmiş ve yeni başarılarla imza atmıştır. Ters durumlarında ise sendikal mücadele mevzi kaybetmiş, etki gücünü yitirmiştir. Sendikalar ve devrimci yapılar arasında karşılıklı bir beslenme söz konusudur. Ancak, asıl belirleyen pozisyonundaki siyasal örgüt olmaksızın sendikaların başarı şansı yoktur. Bugün emek örgütlerinin içinde bulunduğu durumu anlamanın temel yöntemi, siyasal süreci doğru kavramaktan geçmektedir. Mücadelede geriye düşme nedenlerini açıklayabilmek için son yirmi yılda yaşanan gelişmelere kısaca bakmakta yarar olduğunu düşünüyoruz.

nan sürece uygun yasal düzenleme yaptı. Yasal çerçeve çizilmeyen çok sayıda ülkede ise işçi kiralama uygulaması daha çok genç nüfus emeğinin sömürüsüne dayanıyor. Uluslar arası Çalışma Örgütü (ILO) ise 1997'de Özel İstihdam Sözleşmesi hazırlayarak imzaya açtı. Sözleşme ile kiralanan işçilerin haklarının korunması! amaçlanmıştır. Ancak dünya çapında bu sözleşmeyi 21 ülke kabul etti. AB ülkeleri içinde yalnızca 11 ülke ILO'nun sözleşmesini kabul etmiştir. 2008 sonunda Avrupa Birliği Parlamentosu konuyla ilgili bir direktif yayınladı. Direktifte 'çalışanların haklarına saygı' şartıyla uygulamanın AB çalışma hayatı normlarından 'istisna' olarak tutulabileceği hükme bağlandı. Avrupa genelinde ÖİB işçiliği, hızlı bir şekilde yaygınlaşırken sendikalılık oran-

larının da giderek düştüğü gözlenmektedir.

KÖLELİK YASASI TÜM EMEKÇİLERE DAYATILIYOR!

İşçi kiralama yasasının bir benzeri de kamu emekçileri için hazırlanıyor. Uzun zamandan beri üzerinde çalışılan Kamu Personel Sistemi değişiyor. Devlet Personel Başkanlığı, memurun "esnek çalışmasını", yani ihtiyaç duyulan yer ve zamanda görev yapmasını öngören bir model üzerinde çalışıyor. Kamu personel sisteminde köklü değişikliklerin en önemlisi, kamu personelinin farklı kuruluşlarda görevlendirilmesine olanak tanıyan esnek çalışma modeli öngörüyor olmasındır.

Aslında kamu emekçileri içerisinde fiili olarak uzun zamandır

uygulanmakta olanlar, şimdi yasal çerçeve içine alınmaktadır. Sözleşmeli personel ve norm kadro uygulamaları söz konusu yasanın ön hazırlığı anlamına geliyordu. Sözleşmeli personel uygulaması farklı çalışma şartları yaratmış ve güvensizliği beraberinde getirmiştir. Norm kadro uygulaması ise memurları ihtiyaç duyulan farklı iş yerlerinde çalıştırma amaçlı düzenlenmişti. Örneğin bir hastanede çalışan hemşirelerin sayısı ihtiyaçtan fazla ise kıdemi en düşük olan hemşire, il sınırları içerisinde her hangi bir sağlık kuruluşuna gönderilebilmektedir. Ayrıca 'kısmi zamanlı iş sözleşmesi' eğitim alanında uzun zamandır uygulanmaktadır. Öğretmen ihtiyacı, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından bilinçli bir şekilde karşılanmayarak, 'öğretmen kiralamanın' yolunu açmıştı. Ülkede şu an 200 binin üzerindeki öğretmen ihtiyacı, ücretli öğretmenler alınarak karşılanıyor. Ücretli öğretmenlerin yeterlilik taşıyıp taşımadığına bakılmaksızın çalıştırılması devlete mali açıdan kazanç sağlıyor. Tatillerde ücret ödemesi yapılmamakta, sağlık haklarından yoksun, emeklilik kesintisi çok düşük ve hepsinden önemlisi istendiği an işine son verilebilmektedir. (Ücretli öğretmen, kadrolu öğretmenin yarı ücretine çalışmaktadır) Tam bir kölelik dayatması olan 'kısmi zamanlı çalışma sözleşmesi', Yeni Personel Rejimi Yasası ile kamu emekçilerinin tamamına uygulanacak şekilde düzenlenmektedir.

Görüldüğü gibi çalışma yaşamına dair saldırılar, emperyalist-kapitalist sistemde yapısal bir nitelik taşımaktadır. O halde bu saldırılara karşı mücadelenin merkezine sıkça yapıldığı gibi hükümetler değil, onu da kapsayan sistemin bizzat kendisi konulmalıdır. Aksi takdirde kazanılmış haklara dönük saldırılar hız kesmeden devam edecektir.

Bütün kazanılmış haklar gasp edilirken sendikalardan hiç ses çık-

mamakta ve yaşanan sürece seyirci kalınmaktadır. DİSK, konuyla ilgili olarak Cumhurbaşkanı'na şikayeti bir yöntem olarak benimsemiş ve taleplerini içeren bir dilekçe vermiştir. Dilekçenin içeriğinde ise ILO sözleşmesinin 188 numaralı tavsiye kararlarına vurgu yapılmıştır. Asıl görevi işçi sınıfının potansiyelini açığa çıkartarak, hak gasplarına karşı direnişi örgütlemek olan sendikalar; bunun yerine devletle görüşerek sonuç almaya yönelmiş durumdadır. Yüz yılı aşkın bir sürede bedeller ödenerek elde edilen kazanımlar, birer birer yok edilirken DİSK ve KESK'te yaprak kıpırdamamaktadır. Mücadeleyi yalnızca 1 Mayıs'a sıkıştıran ve yılın geri kalan bölümünde sessizliği tercih edenlerin Taksim'i kazanma konusundaki samimiyetleri ayrıca bir değerlendirme konusudur. Bugün mevcut sendikal zeminde bir taraftan belirsizlikler ve işlev zorlanması yaşanmakta, diğer taraftan mevcutların hemen yanı başında gerici, iktidar beslemesi sendikalar geliştirilip büyütülmektedir. Bu durum, aradaki nitelik farkını ortaya koymayı acil bir ihtiyaç haline getirmiştir.

Bugüne dek sendikaların hedefinde kısa vadeli somut kazanımlar daha ön plandaydı. Bugün daha zor da olsa, uzun vadeli ve sistemin bir bütün halinde değişimini önüne koyan çalışmalara omuz vermek durumundadır. Tabii bu durum, mücadele yöntem ve araçlarından hedef kitleye kadar, pek çok olgu üzerinde değiştirici etki yapacaktır. Bu değişimin bir çırpıda başarılması mümkün değilse de, sorunu belirleyip çözüme yönelmek önemli bir ön adım olacaktır.

Hemen belirtmek gerekir ki sendikaların süreci devrimci bir tarzda sorgulayarak kitlesini buna inandırması ve bunun gereği bir mücadeleye hazırlaması, ülke genelinde sürece müdahale edebilen devrimci bir hareketin (siyasal yapının) varlığını gerektirir. Bu siyasal yapının

başarı şansı örgütlenme düzeyinden çok perspektifine bağlıdır.

Günümüzde emekçilerin çalışma yaşamına dair ciddi sıkıntılar vardır. Emekçilerin iş güvenliğinin yok edilmesi, örgütlü yaşamı da fazlasıyla zayıflatmıştır. Kısmi zamanlı çalışma, geçici işçilik, kiralık işçilik veya taşeronluk gibi uygulamaların hayat bulduğu ortamlarda; işçiler sendikaya üye olmaktan çekinmektedir. Çünkü sendikal çalışmaya katılanlar kolayca işten atılmaktadır. Bu nedenle, işyerinde örgütlenmekten uzak duran emekçilerle hayatın başka alanlarında buluşmak gerekiyor. Eskiden işyerinde örgütlenen işçi, mahallesinde de devrimci mücadeleye omuz vermekteydi. Bugün ise işyerinde sendikalaşamayan emekçiler, mahallede örgütlenemez. Yani mahalleden fabrikalar kuşatılabilir. Politik düzlemde örgütlenen emekçiler sendikal mücadeleyi de yükseltecektir. Hatta ücret sendikacılığını da aşan devrimci sendikal bir duruş yakalanabilir. İşçi sınıfının örgütlenme sorununa çareler üretilemediği zaman kayıplar artarak devam edecektir.

Yalnızca 2000 yılından bugüne, işçi sınıfı ve emekçilere yönelik saldırılar alt alta sıralandığında kayıpların ürkütücü boyutlarda

Yalnızca 2000 yılından bugüne, işçi sınıfı ve emekçilere yönelik saldırılar alt alta sıralandığında kayıpların ürkütücü boyutlarda olduğu görülecektir. Sıklıkla dile getirildiği gibi, çalışma yaşamında adeta 19. yüzyıl koşullarına geri dönmüştür. Tarihsel süreç incelendiğinde görülecektir ki örgütlenme hakkının engellendiği, yaşama şartlarının kölelik seviyesine indirildiği dönemlerde; işçi sınıfı yaratıcı potansiyelini harekete geçirerek, militan kitle mücadeleleri sergilemiştir. Tarihsel dönemeçler bıçağın kemiğe dayandığı süreçlerde yaşanır. Bu nedenle yapılabilecek şeyler tükenmiş, çözüm yolları tıkanmış değildir.

olduğu görülecektir. Sıklıkla dile getirildiği gibi, çalışma yaşamında adeta 19. yüzyıl koşullarına geri dönmüştür. Tarihsel süreç incelendiğinde görülecektir ki örgütlenme hakkının engellendiği, yaşama şartlarının kölelik seviyesine indirildiği dönemlerde; işçi sınıfı yaratıcı potansiyelini harekete geçirerek, militan kitle mücadeleleri sergilemiştir. Tarihsel dönemeçler bıçağın kemiğe dayandığı süreçlerde yaşanır. Bu nedenle yapılabilecek şeyler tükenmiş, çözüm yolları tıkanmış değildir.

Yazımızın girişinde sosyalizm koşullarından söz etmiştik. Sosyalizmin varlık koşullarında, emperyalizmin geri adımlar attığını ve denge kurmaya çalıştığını belirtmiştik. Bu gün kırıntılara rıza göstermemek gerektiği gerçeği bir yana, kısmi kazanımlar için bile halk iktidarının varlığı bir zorunluluktur. Emperyalizmin karşısına halkların iktidarı inşa edilmedikçe, sosyal devletin nimetlerine bile kavuşmak bir hayalden öteye geçemez.

Sınıflar mücadelesi tarihi göstermiştir ki baskı ve zorun olduğu yerde mutlaka direnenler de olmuştur.

12 EYLÜL FAŞİZMİNE KARŞI DİRENMEK HALKIN İKTİDAR MÜCADELESİNDEN AYRI DÜŞÜNÜLEMEZ

Darbe dönemleri, faşizmin kendi yasalarına dahi tahammül edemediği ve tüm araçlarıyla halka karşı saldırıya geçtiği dönemlerdir. **Türkiye gibi yeni-sömürge ülkelerde faşizm, oligarşinin en başından itibaren dışa bağımlı olmasından ve kapitalizmin çarpık gelişmesinden kaynaklı kurumsal bir biçimde varlık gösterir.** Günlük yaşamın en küçük hücrelerine dahi kendi varlığını aşılama isteyen egemen sınıflar, baskı ve sömürü aracı olan devleti de tepeden tırnağa faşist bir karakterde örgütlemiştir. Bu bağlamda faşizm, Türkiye’de **zaman zaman ortaya çıkan değil; süreklilik arz eden bir olgudur.**

Seçimler ve meclis gibi kurumlar ise bizimki gibi ülkelerde faşizmin varlığını maskeleyen ote hiçbir işlevi olmayan göstermelik yapılanmalardır. Egemenler, kendi saldırı yasalarını rahatça uygulayabildikleri ve sömürü çarkını sorunsuzca döndürebildikleri oranda darbeye ihtiyaç duymazlar. Diğer bir ifadeyle darbeler, emperyalizmin ve onun işbirlikçilerinin politikaları, hayat içerisinde uygulanamaz duruma geldiği oranda gündeme gelir. Bu kural, bugüne kadar Türkiye’de egemenlerce tertiplenen tüm askeri cuntalar için geçerlidir. 27 Mayıs’ın da, 12 Mart’ın da ve son olarak 12 Eylül’ün de ortak amacı kapitalizmin önünü biraz daha açmak ve emperyalizme bağımlılığı daha da artırmak olmuştur. Özellikle 12 Eylül bu anlamda bir kırılma noktasıdır.

12 Eylül, faşizmin en açık biçimidir. 12 Eylül emperyalizmin ihtiyacı olan ekonomi politikalarının hayata geçirilmesi için tüm halkın tutsak alınmasıdır. Gümrük duvarlarından tarımdaki desteklerin kaldırılmasına, özelleştirme uygulamalarının önünün açılmasından emperyalist tekellerin serbest dolaşımının sağlanmasına dek, kapsamlı bir saldırı paketi olan 24 Ocak Kararları’nın o günün koşullarında darbe yapılmadan uygulanabilme koşulu yoktu. Devrimci yapılanmaların ulaştığı nitelik ve halk muhalefeti karşısında 24 Ocak Kararları’nı normal yollarla hayata geçiremeyen emperyalist tekeller ve onun Türkiye’li işbirlikçileri 12 Eylül 1980’de açık faşist diktatörlüğü hayata geçirdiler.

12 Eylül, salt ekonomik bir müdahale olarak algılanmamalıdır. Darbe beraberinde sosyal, kültürel, siyasal vb. birçok yapıyı bütünüyle değiştirmiştir. Toplumsal yaşamda bencilliğin ve köşe dönmeçiliğin yeşermesi, kişisel kurtuluşun her türlü değer önüne geçmesi, popüler ve yoz kültürün moda haline gelmesi, eğitimin dinci, faşist bir yapıda tekrar örgütlenmesi bu sürecin bileşenleridir. Bugün, hepimizin toplumsal çürüme olarak değerlendirdiği birçok şey, büyük oranda 12 Eylül’den kaynaklanmaktadır.

12 Eylül, toplumun tepeden tırnağa egemenlerin ihtiyaçları çerçevesinde yeniden şekillendirilmesi ve halkla beraber yaratılan değerlerin taşıyıcısı konumundaki devrimcilerin zindanlarda, işken-

cehanelerde, okullarda, sokak ortalarında katledilmesidir. Darbe ile başlayan süreçte öncelikli hedef olarak devrimci, yurtsever ve örgütlü güçlerin seçilmesinin amacı ise uzun dönemde oluşabilecek direniş potansiyelini ortadan kaldırmaktır. TÖB-DER ve DİSK gibi o dönemin atmosferinde ciddi güçleri olan emek örgütleri kapatılmış ve tüm maddi varlıklarına da el konulmuştur.

12 Eylül’le birlikte topluma empoze edilen çözülme, çürüme ve hiçleşme halinin baş sorumlusu emperyalizmle işbirliği içerisindeki egemenlerse de, diğer bir sorumlusu da; darbeyle başlayan süreçte örgütsüzlüğü, parçalanmayı ve sisteme rücu etmeyi sol içerisinde dayatan kesimlerdir. Dikkat edilirse 12 Mart’ta faşizm özellikle devrimci önderleri yok etme yöntemini uygulamış ve o sürecin sonunda Mahir Çayan, İbrahim Kaypakkaya ve Deniz Gezmiş gibi önderler çeşitli biçimlerde katledilmişti. Onların katledilmesi ise daha büyük bir sahiplenmeyi ve toparlanmayı getirmişti. 12 Eylül’de ise cunta, devrimci hareketlerin önderliklerini katletme yönteminden çok yerellerde ve halkın içindeki direngen unsurları yok etmeyi tercih etmiştir. Önderlik konumu taşıyan unsurları ise hapishanelerde, zaman içerisinde sistem içine kanalize etmeye çalışmış ve büyük oranda başarılı da olmuştur.

Bugün kimi sol kesimlerde, devrimcilerin on yıllara yayılan bir mücadele pratiği sonunda ya-

rattıkları değerleri 'eskimiş' ve 'demode' olarak adlandıran, örgütsel yaşamın yerine bireyciliğin labirentlerini ören, mücadele içerisinde ölümsüzleşen yoldaşlarımızı anmayı 'şehit edebiyatı yapmak' olarak değerlendirenlerin olması, cuntanın söz konusu kesimler üzerindeki başarısı sebebiyledir. Anarşizm, troçkizm ve feminizmin öncelikle bu zeminde filizlenmesi ve devrimciliğin yerine ikame edilmesi bu anlamda şaşırtıcı değildir. 8 Mart'ı feminist grupların, 12 Eylül'ün yıl dönümlerini 78'lilerin inisiyatifine terk etmek, iktidar alternatifleriyle yürüyen politik öznelere devre dışı bırakılma çabaları faşizmin sol içerisindeki bozucu çabalarının sonucu olarak okunmalıdır. Bilinmelidir ki devrimcilik cinsiyetçilikle veya kuşakla açıklanamayacak denli kapsamlı bir iştir. Devrimcilik, tutarlılık ve kesintisizlik isteyen, yaşamın bütününe içerilmesi gereken bir duruştur. Bugün, salt darbecileri yargılama talebi ile gündeme gelen ve faşizme karşı bütünsel mücadeleyi dışta bırakan çalışmalar, devrimciliğin kavranışındaki sığıltan kaynaklıdır. Bu noktada şehit düşen yoldaşlarımıza verdiğimiz sözleri tutmanın da birilerinden hesap sormanın da ön koşulu devrimci mücadelenin gereklerini bütün yönleriyle yerine getirmektir.

Bugün gittikçe derinleşen kriz, ard arda hayata geçirilen saldırı yasaları ve uygulamaları 12 Eylül döneminden daha da şiddetlidir. Diğer bir ifadeyle 12 Eylül esasen bugün de farklı bir biçim altında sürmektedir. Emekçilerin on yıllara uzanan mücadeleleri sonucunda elde ettikleri haklar birer birer ellerinden alınmaktadır. Sağlıktan sosyal güvenliğe ve eğitime kadar her alan çökertilmekte, işsizlik ve açlıkla halka sömürünün en katıksız biçimi dayatılmakta, tarım yok edilmekte, esnaf büyük tekel gruplarının hâkimiyeti karşısında ke-

penklerini kapatmaktadır. Ancak darbe dönemlerinde görülebilecek saldırılar bugün işbirlikçi AKP eliyle hayata geçirilmektedir.

AKP'nin son zamanlarda darbe karşıtlığına soyunarak bunu kendi politik manevralarında bir dolgu malzemesi olarak kullanması, bu konjonktürde AKP'nin kendi ihtiyaçlarından dolayıdır. Belirli bir süredir yaşanan sermaye çatışmasının bir tarafı olan AKP, bunu diğer sermaye kesimini dize getirmenin bir aracı olarak kullanmakta, çatışmanın diğer aktörü Genelkurmay ise laiklik vb. argümanlara sarılarak konumunu sürdürmeye çalışmaktadır. Bu noktada şunu açıkça belirtmek gerekiyor ki; AKP de Genelkurmay da emperyalizmin işbirlikçileri olmaları dolayısıyla birbirlerinden farklı değillerdir. Her iki taraf da emperyalizmin ülkedeki hakimiyetini sağlamak için yıllarca halka kan kusturmuştur/kusturmaktadır.

Darbelere karşı mücadele ediyor gibi görünerek yanına 'sol' içerisinden de bazı kesimleri yedekleyen AKP, bugün emperyalist saldırının temel aktörlerinden biridir. 12 Eylül'le birlikte gericiliğin ve yozlaşmanın tohumlarını türk islam sentezli eğitim anlayışıyla ülke toprağına eken Genelkurmay'ın ise laiklik vb. refleksi, halkı aldatma ve kendine yedekleme gayretinden kaynaklanmaktadır.

Bugün özelde 12 Eylül ile, genelde ise darbe ve darbecilerle hesaplaşmanın önkoşulu; sistemin niteliğini doğru kavrayabilmekten geçer. Faşizmin varlığının kavranamadığı koşullarda sistemle mücadelenin yerini salt Kenan Evren odaklı protestolar alır. Geleceği kazanmak gibi geniş ufuklu hedeflerin yerine günü kurtarmaya dönük atraksiyonlar geçer, ki bu da sistemiçileşmenin farklı bir dışavurumudur.

Biz devrimciyiz; faşizm koşullarında direniş ve teslimiyet dışında bir ara ton olmadığımızın

bilinci ile özgürlük düşlerimize gölge düşürmeden mücadele edeceğiz.

Biz Devrimci Yol'cuyuz. Halka karşı işlenen suçları ve ödediğimiz bedelleri unutmak, egemenlerden demokrasi ve özgürlük beklemek bize yakışmaz. Biz 12 Eylül faşizminin darağaçlarında son nefesinde;

"Devrimci Hareketimizin kazandığı prestijde hiç kuşkusuz, yiğitçe çatışarak, ya da işkence tezgahlarında direnip sır vermeyerek, ölen, sakat kalan ve zindanlara tıkılan yoldaşlarımızın payı çok büyüktür. Ne yazık ki yiğit yoldaşlarımızın kanı pahasına sağlanan bu prestije gölge düşüren, devrimci hareketime önemli ölçüde zarar veren dönekler ve hainler de çıkmaktadır. Bunlar zora gelince "paçayı kurtarma" düşüncesiyle, bir anda Türkiye emekçi halklarına karşı sorumluluklarını unutmakta ve acizlikleriyle hem kendilerini hem de diğer birçok kişiyi utanacak duruma düşürmektedirler"

(...) *"Her zaman için onur duyduğum ve birlikte olduğum Türkiye emekçi halklarının kurtuluşu uğruna omuz omuza çarpıştığımız Devrimci Yol saflarından beni ancak ve ancak ölüm ayırabilirdi ki bu da geride mücadelemizi 'kurtuluşa kadar' sürdüreceğiz yoldaşlar olduğum müddetçe, şerefli bir nöbet teslimi olarak beni hiçbir şekilde korkutacak bir olay değildir. Ancak istemeyerek bu nöbeti teslim ettiğim için üzüntü duyabilirim."* diyen Mustafa Özenç'in yoldaşlarıyız. Bu yüzden biz biliyoruz ki, devletin faşist niteliği değiştirilmeden demokratikleşme mümkün değildir. Ve yine biz biliyoruz ki, Türkiye'de demokrasi sorunu devrim sorunudur. Bu yüzden "Kurtuluşa kadar savaş" şiarı bizim mücadele rehberimizdir.

TEK YOL DEVİRİM!

**12 EYLÜL 2009
DEVİRİMCİ HAREKET**

EMPERYALİZMİN ENERJİ KAYNAKLARINA SAHİP OLMA SAVAŞI UYGUR ÖZERK BÖLGESİ'NDE HALKLARIN KANI ÜZERİNDEN YÜRÜTÜLÜYOR

Doğu Türkistan olarak adlandırılan Şincan Özerk Bölgesi, 30 Haziran tarihinden itibaren etnik çatışma haberleriyle gündeme geldi. Toplam 184 kişinin öldüğü, 1000'in üzerinde yaralının olduğu ve çok sayıda tutuklamanın yaşandığı Şincan Özerk Bölgesi'ndeki çatışmaları kavrayabilmek için bölgenin fotoğrafını çekmek gerekir. **Yaşanan olayları bilgi kirliliğine dayanan egemen yönlendiricilikten kurtarıp, duru ve anlaşılır kılmak için görüne değil, saklanmak istenene bakmak gereklidir.**

Çin Uygur Özerk Bölgesi, tarih boyunca stratejik önemi nedeniyle sömürgeciler tarafından hep ilgi görmüş ve istilalara uğramıştır. Savaşlara konu olmasının en önemli sebebi, tarihi İpek Yolu üzerinde önemli bir kavşakta olmasıdır. Son yüz yıllarda da Çin'in egemenliği altında olmuştur. Ancak Uygur Türkleri, 1949'da Çin Halk Devrimi'yle özerkliğe ve ulusal kimliğine kavuşmuştur. Bunun yanında bölgede feodalizmin

her boyutta tasfiyesine girişilmiştir. Kültür Devrimiyle birlikte Uygur ve diğer ulusal topluluklar, Çince resmi dil eğitiminin yanında anadilde eğitim hakkına kavuşmuştur. Dünya nüfusunun 1/6'sı Çin'de yaşamaktadır. Bu nedenle nüfus planlaması, devlet politikası haline gelmiş ve tek çocuk sınırlaması getirilmiştir. Buna rağmen Uygur bölgesinde bu kural uygulanmamış, birden fazla çocuk yapma hakkı tanınmıştır. Eğer asimilasyon politikası uygulansaydı, Uygur nüfusunu azaltmak için bu kuralın daha sıkı uygulanması gerekirdi. Ayrıca Uygur kökenli yurttaşların üniversite eğitimindeki kimi ayrıcalıkları da küçümsenemez. Bu ayrıcalık daha çok feodal geri kültürün kırılması ve bölgenin bilimsel, kültürel gelişimine katkıda bulunabilmek amacıyla hayata geçirilmiştir.

Uygur Özerk Bölgesi'nin başkenti Urumçi'de Çinli nüfus daha fazladır. 2000 yılından sonra bölgeye Çin nüfusunun göçü ve yerleşmesi gözlenmektedir. Uygur Özerk

Bölgesi'nde Çin ve Uygur nüfusu eşitlenmiştir. Bunların dışında Müslüman Çinliler Huiler, Kırgız, Kazak ve Rus nüfus da mevcuttur. 2000'li yıllardan sonra işsizlik ve ticari kaygılarla yapılan göçler Uygurlar'da rahatsızlık yaratmaya başlamıştı. Aynı dönemde Kültür Devrimi ile kazanılan anadilde eğitim hakkı da kısıtlanmaya başlanmıştır. 2000'li yıllardan sonraki bu gelişmeler Uygur halkında ekonomik ve sosyal tepkilerin artmasına yol açtı (Uygur Özerk Bölgesi'nin yüzölçümü Çin topraklarının 1/6'i kadardır.) İşsizliği sistemden kaynaklı bir sorun olarak algılamayıp iş göçü üzerinden (yabancı işçiler) açıklamak oldukça yaygın bir yöntemdir. Avrupa'da artan işsizliğe paralel olarak yabancı düşmanlığının ve rasizmin (ırk ayrımcılığı) artması rastlantı değildir. Aynı şekilde 2006 yılında Kazakistan'da Türk işçilerin Kazaklar tarafından saldırıya uğraması bu duruma başka bir örnektir. Böylesi bir tepkinin ortaya çıkması genellikle sistem tarafından bir devlet politikası olarak sistem karşıtlığı yerine tercih edilir. Çünkü işsizlik sisteme tehlike oluşturmaktan çıkar, milliyetçilik üzerinden devlete yedeklenmeye yol açar. Çin Uygur Özerk Bölgesi'ndeki gelişmelerin başlangıçtaki karakteri bu yönde olsa da, geline aşama, bugünkü durumu açıklamaya yetmemektedir.

Küresel krizle birlikte yeni bir dünya savaşının olmayacağını, bunun koşullarının bulunmadığını ancak lokal çatışmaların artacağını öngörmüştük. Daha önceki kimi yazılarımızda enerji kaynakları ve ile-

Eğer Çin'e tepki gösterilecekse; demokratik değerlerden uzaklaşmasının sonuçları üzerinden, ucuz emek sömürsünden, askeri diktatörlüklerle işbirliğinden ve emperyalist politikalarından dolayı tepki gösterilmelidir. Yoksa ABD'nin hesaplarını bozduğu için değil. ÖDP Genel Başkanı Alper Taş ise daha ileri gidip "Hepimiz Uygur'uz" demiştir. Hemen belirtelim ki, biz Uygur değiliz. Bir toplumsal hareket varsa onu desteklemenin asgari koşulu emperyalizmden bağımsız olmasıdır.

tişim yolları nedeniyle tetiklenecek savaşların milliyetçi kışkırtmalar üzerinden şekilleneceğini de belirtmiştik. Her şeyden önce emperyalizm, kriz ortamında rakip güçleri zayıflatarak krizin faturasını başkalarına yıkıp karlı çıkmayı hedefler. Nasıl ki 1974 krizini, petrol krizine dönüştürüp fiyatları kontrol altına alan ABD karlı çıkmışsa, bugün de petrol ve doğalgaz kaynaklarını kontrol etmek, krizden çıkışı yakalamaya şansı verecektir. Bu nedenle dünya petrolünün ve doğalgaz yataklarının ağırlıklı merkezi olan Ortadoğu ve Orta Asya'da kontrolü ele geçirenler karlı çıkacaktır. Bundan dolayı Rusya ve ABD arasındaki kapışma adeta satranç oyununa dönüşmektedir. ABD için, Rusya'yı devre dışı bırakarak doğalgazı Avrupa'ya taşımak büyük önemdedir. Avrupa ülkelerinin Rus doğalgazına bağımlı olması enerji savaşlarında Rusya'yı avantajlı kılmaktadır. Bu çerçevede Nabucco projesi devreye sokuldu. Bu projeye Türkmen ve Azeri gazı Türkiye üzerinden Avrupa'ya aktarılacaktı. Rusya bunu boşa çıkartmak için 2007 Kasım'ında Türkmenistan ile bütün doğalgazını almayı taahhüt ettiği anlaşmayı imzaladı. Aslında doğalgaz satıcısı olan Rusya'nın asıl amacı Nabucco'yu boşa çıkartarak gücünü korumaktı. Ancak bu ayın başlarında doğalgaz fiyatlarındaki düşüş %70'lere dayandı. Bu durumda Türkmenistan'a gaz fiyatlarında indirim talebinde bulunan Rusya beklediği yanıtı alamadı. Gaz alımını durduracağı tehdidi, tek geliri doğal gaz olan Türkmenistan'ı yeni arayışa itti ve Azerbaycan üzerinden Nabucco boru hattına gaz vereceğini duyurdu. Tam bunlar görüşülürken Çin devreye girdi ve Türkmenistan ile 24 Haziran 2009'da doğalgaz anlaşması imzaladı.

30 yılı kapsayan bu anlaşmayı garantiye alacak krediler dahi verildi. Yılda 40 milyar metre küp doğalgaz verilecek. Türkmenistan ile Çin arasında imzalanan doğalgaz boru hattı, Çin'e ancak Uygur Özerk Bölgesi'nden ulaştırılabilir. Çin

İnsanlığın kurtuluşu için yola koyulan devrimciler, her şeyden önce emperyalizmi doğru tanımlamalı, yönelimlerini açıklamalı ve buna uygun mücadele anlayışı geliştirmelidir. Karşı duruşu örgütlemeyle çalışırken emperyalizmin demokrasi tariflerine boyun eğmemek ve maskesini düşürmek gerekir. Öncelikle kim için demokrasi? Burjuvazi için mi yoksa proleterya için mi? Sorusunu sormak gerekiyor. Bu soruyu genişletip "demokrasi halklar için mi? yoksa emperyalizmin bölgesel çıkarları için mi?" sorularıyla işe başlamak sınıfsal duruşun ilk basamağıdır. Emperyalizme karşı duruşta eksen kayması yaşayan dostlarımıza bir öneride bulunabiliriz. Ne zaman kafaları karışırsa emperyalizme baksınlar. Emperyalizmin tam tersini yapmak sizi devrimci bir yola taşıyacaktır.

ve Türkmenistan arasındaki anlaşmanın imza tarihi ile Uygur Özerk Bölgesi'nde patlayan çatışmaların zamanlaması rastlantı olmasa gerek.

Orta Asya'da sürmekte olan ABD-Rusya çekişmesinde, avantajın ABD lehine döneceği bir süreçte Çin'in devreye girerek planları altüst etmesi kabul edilebilir bir durum değildi. Öteden beri Çin'in ekonomik bir güç olarak ağırlık merkezlerinden biri olması nedeniyle CIA bölgeyle zaten yakından ilgiliydi. Pakistan'a sınır komşusu olan Uygur Özerk Bölgesi'ndeki gerici örgütler CIA tarafından destekleniyordu. Pakistan gizli servisi ISI üzerinden çoğu dinci bu örgütlere (İslami Reform Partisi, Doğu Türkistan Ulusal Birlik İttifakı, Uygur Kurtuluş Örgütü, Doğu Asya Uygur Cihat Partisi), eğitim ve mali destekler sunulmaktaydı. ABD, aslında uzun vadede Pakistan'da çıkartılacak savaşın Çin'e yayılması hesabı içindeyken, enerji savaşı erken doğuma sebep oldu diyebiliriz. (Burada Çin ile bir savaş düşüncesi kesinlikle yoktur. Daha çok Çin'i istikrarsızlaştırma çabaları olarak yorumlamak gerekir.)

30 Haziran'da başlatılan ve 5

Temmuz'da doruğa çıkan çatışmaların ABD tarafından organize edildiği çok açık bir gerçektir. Emperyalist enformasyon merkezleri tarafından yaratılan bilgi kirliliği, algıların yönlendirilmesine etkili bir şekilde hizmet etti. Çin, ABD ve AB medyasının çabalarını akıllı hamlelerle boşa çıkardı. Basın mensuplarını bölgeye alarak durumun anlaşılmasını sağladı. Ve anlaşıldı ki ölü sayısı ve yaşananlar iddiaların tersi yönünde. Toplam ölü sayısı 184. Bunların 137'si Hanlı (Çinli), 46'sı Uygur ve 1'i Hui (Müslüman Çinli). Aslında çatışma bilançosunun böyle olmasına şaşırılmamalıdır. Çünkü bölgede Uygur nüfusu daha fazla ve saldırıya geçen taraf da yine Uygurlar. Egemen medya ABD işbirlikçisi Rabia Kadir üzerinden tüm dünyayı etkilemeye çalıştı. Geçmiş oldukça karanlık olan Rabia Kadir, Çin'in yedinci zengini olduğunu da gizlemiyor. Vaktinde Çin Ulusal kongresi üyesi iken gizli bilgileri ABD'ye vermekten suçlu bulunmuş ve sekiz yıl hapse mahkum olmuştur. Yine ABD'nin özel çabalarıyla altı yıl cezaevinde kaldıktan sonra ABD'ye sığınıp orada yaşamaya başlamıştır. Dünya Uygur Ku-

rultayı ve Uygur-Amerikan Derneği başkanı olan Rabia Kadir, National Endowment for Democracy (NED-SOROS'a ait bir kuruluş) tarafından finanse edilmektedir. Geçen yıl bu kuruluşa 550.000 dolar aktarıldı (Washington Post 09/07/2009). **ABD Kongresi'ne çatışmalardan önce 'Uygur soykırım önergesi' verildiği bilgisi, hazırlığın boyutlarını göstermesi açısından önemlidir.**

Uygur Özerk Bölgesi'nde yaşanan çatışmalar Türkiye'de de yankı buldu. Birbirinden uzak durması gereken kesimlerin aynı türden tepkiler vermesi bize oldukça şaşırtıcı gelmiştir. Gerici faşist grupların cihat çağrılarını kimi sol kurum ve yapıların Çin'i kınayıcı açıklamaları karışmıştır. Gerici faşist grupların iki yüzlü tavırları burada bir kez daha açığa çıkmıştır. Irak'ta 1,5 milyon insanın ölmesine sessiz kalan bu kesimler tarihleri boyunca emperyalizmden bağımsız hiçbir tepki göstermemiştir. Daha bir hafta önce Telafer'de 70'in üzerinde Türkmen öldürüldü. Ama gerici faşist kesimler bu katliama sessiz kaldılar.

SOLDAKİ AKIL TUTULMASININ SEBEBİ SİNİFSAL DURUŞTAN UZAKLAŞMADIR

Bizim asıl üzerinde durmak istediğimiz, kimi demokratik kurumların ve solda duran kimi yapıların tavır alış şeklidir.

IHD ve Makine Mühendisleri Odası, yaşananları mantık süzgecinden geçirmeden, olayı salt insan hakları çerçevesinde değerlendirip Çin'i kınayan açıklamalar yapmışlardır. **Eğer Çin'e tepki gösterilecekse; demokratik değerlerden uzaklaşmasının sonuçları üzerinden, ucuz emek sömürsünden, askeri diktatörlüklerle işbirliğinden ve emperyalist politikalarından dolayı tepki gösterilmelidir.** Yoksa ABD'nin hesaplarını bozduğu için değil. ÖDP Genel Başkanı Alper Taş ise daha ileri gidip "Hepimiz Uygur'uz" demiştir. He-

men belirtelim ki, biz Uygur değiliz. **Bir toplumsal hareket varsa onu desteklemenin asgari koşulu emperyalizmden bağımsız olmasıdır.** Emperyalizme kan taşıyan hiçbir hareket, halkları özgürleştiremez. Uygur halkının çıkarı, kültür devriminin kazanımlarına sahip çıkmaktan geçer. Ne zaman ki özgürlüğü, devrimin kazanımlarını geri getirmekte ararlarsa işte biz o zaman "Hepimiz Uygur'uz" diyeceğiz. Soldaki akıl tutulması ve yedeklenme hali, bu kadarla da sınırlı değil. KESK, "Şincan katliamını kınıyoruz." dedikten sonra, "Türkiye de dahil, ülkeler kendi iç sorunlarının kaşınmaması karşılığında ya sessiz kalıyorlar ya da göstermelik kınamalarla yetiniyorlar.", açıklamasını yapmıştır. Benzer bir açıklama DTP milletvekili Emine Ayna tarafından yapılmıştır: "Çin'in Sincan Uygur Özerk Bölgesi'ndeki olayları kınıyoruz. Türklerin dilleri ve kimlikleri inkar edilerek Çin tarafından katliam gerçekleştirilmiştir." Aynı kaygılarla ESP tarafından da benzer bir duruşa tanık oluyoruz. Maltepe Gülsuyu Mahallesi'nde "Türkiye'de Kürt Çin'de Uygur Türk'üüz!" pankartı açarak şu açıklamada bulunulmuştur: "5 Temmuz'da yaşanan katliam saldırısının sorumlusu, silahlı, çivili sopalı ve kesici aletlerle Çinlileri Uygur Türklerine karşı kışkırtan emperyalist, sömürgeci Çin devletidir." Soldan gelen bu açıklama ve tepkilerin bir ortak paydasını da öznellik oluşturmaktadır. Uygur Türkleri ile Türkiye'de Kürt halkının yaşadıklarını benzeştirerek çıkış yakalama çabası kendini gösteriyor. Kürt halkının demokratik talepleriyle Uygur'ların ABD yönlendirmeli tavırları arasında benzerlik kurmak en azından Kürt halkına haksızlıktır. Devleti buradan ikna etme çabası, devletin faşist niteliğini tanımamaktan kaynaklanıyor. Sol, sınıfsallığını yitirdikçe algı körelmesi yaşamaktadır. Benzer bir duruma Abdullah Gül'ün Ermenistan'a maç izlemeye

gidişinde de tanık olmuştuk. ABD, Hazar petrolü ve doğalgazını kontrol etmek, Rusya'yı güneyden kuşatmak için; Azerbaycan-Ermenistan-Türkiye hattını sağlama almak istemiş ve "aranızdaki sorunları çözün" talimatı vermişti. Bu hattın aynı zamanda İran'ı da kuzeyden kuşattığı için önemi iki kat artıyordu. Bu arka planı düşünmeyen Evrensel ve Birgün gazeteleri "Halkların kardeşliğine hizmet etsin", "90 dakikayla sınırlı kalmayın" manşetleriyle duyurdu. Devletlerin barışı ile halkların kardeşliğini aynı yere koyan bu yaklaşım sınıfsallıktan uzaklaşmanın emperyalist politikalara yedeklenmeye yol açtığına örnek olması açısından önemlidir.

Sol, kendini insan hakları savunuculuğu ile sınırlandıramaz. Çünkü bu durum solu sivil toplum kuruluşuna indirger ki, bu çok tehlikelidir. STK'lar iktidar mücadelesi içinde yer almaz, sistemin aksayan yanlarına itiraz ederek bir nevi sistemin nefes borusu işlevini üstlenir.

İnsanlığın kurtuluşu için yola koyulan devrimciler, her şeyden önce emperyalizmi doğru tanımlamalı, yönelimlerini açıklamalı ve buna uygun mücadele anlayışı geliştirmelidir. Karşı duruşu örgütlemeye çalışırken emperyalizmin demokrasi tariflerine boyun eğmemek ve maskesini düşürmek gerekir. Öncelikle kim için demokrasi? Burjuvazi için mi yoksa proleterya için mi? Sorusunu sormak gerekiyor. Bu soruyu genişletip "demokrasi halklar için mi? yoksa emperyalizmin bölgesel çıkarları için mi?" sorularıyla işe başlamak sınıfsal duruşun ilk basamağıdır. **Emperyalizme karşı duruşta eksen kayması yaşayan dostlarımıza bir öneride bulunabiliriz. Ne zaman kafaları karışsa emperyalizme baksınlar. Emperyalizmin tam tersini yapmak sizi devrimci bir yola taşıyacaktır.**

13 TEMMUZ 2009
DEVRİMCİ HAREKET

HONDURAS ÖZELİNDE DARBEYLE MÜCADELE SİSTEMLE MÜCADELEDEN AYRI ELE ALINAMAZ

Dünyadaki siyasi gelişmeleri izlemek, arka planını doğru kavramak, devrimciler için birçok açıdan yaşamsal öneme sahiptir. Birincisi, gelişmelerin niteliğini saptayarak enternasyonalist dayanışmayı geliştirme şansı yakalanabilir. İkincisi, dünyanın farklı coğrafyalarındaki siyasal deneyimleri devrimci hafızaya aktarabilmeye olanak sağlar. En az bunlar kadar önemli olan bir boyutu da emperyalizmin dünya genelindeki yönelimlerini anlamak ve anti-emperyalist mücadelenin eksenini doğru tanımlamak açısından önemlidir.

Ortadoğu'daki gelişmeler, İranda-ki seçim sonuçları, Afganistan ve Pakistan'daki gelişmeler Türkiye'yi birebir etkilemektedir. Bunlara ek olarak coğrafi anlamda uzak olsa da Orta Amerika'daki gelişmeleri devrimci hazineye doğru cümlelerle aktarma siyasal bir görev olarak algılanmalıdır.

Latin Amerika'da sol rüzgar sloganlarıyla anılan gelişmeler, Bolivarçılık olarak tanımlanmış ve sol tarafından da bu haliyle eleştirel süzgeçten geçirilmeden kabul edilmiş benziyor. Öyle ki kimi sol yapılar, bu oluşumu 21.yy sosyalizmi olarak tanımlamakta sakınca görmüyor.

Latin Amerika'daki pek çok gerilla hareketi dünyadaki gelişmelerin de etkisiyle silah bırakma eğilimini göstermişti. Ancak kitle tabanını yitirmeden ve prestijlerini koruyarak siyasal partiler kurup seçimlere girdiler. Küresel serma-

yenin saldırısı sonucu, başta tarım kesimi olmak üzere emekçi halk kitlelerinde oluşan tepkiyi de arkasına almayı başaran bu eğilim, ülkelerinde hükümet olma başarılarını yakalamıştır. Venezüella, Ekvador, Nikaragua, Bolivya, Brezilya ve El-Salvador gibi ülkelerde arka arkaya benzer süreçler yaşandı. Bu ülkelerin ortak yanlarından biri de İspanya ve Portekiz sömürgeleri olmalarıdır.

Kendisi de bir toprak sahibi olan Simon Bolivar, Fransız devriminden etkilenerek bu ülkelerin ba-

ğımsızlığını kazanmalarına önderlik etmiştir. Ulusal bağımsızlık çizgisi olarak özetlenebilecek bu duruş, bugünkü Latin Amerika ülkeleri arasındaki oluşuma da adını vermiştir. Başını petrol zengini Venezüella'nın çektiği oluşumun adı ALBA'dır (Latin Amerika Bolivarçı Alternatif). Emperyalist tekelin ve yerli işbirlikçi tekelin varlığını ve ekonomik faaliyetlerini reddetmeyen bu yapı, kimi ülke zenginliklerini halka dağıtarak yaşama standartlarını kısmen yükseltmeyi başarmıştır. Ancak bunun

Dünyanın her yerinde sistemin krizi nedeniyle sınıflar arası çatışma farklı düzeylerde de olsa keskinleşmeye başlamıştır. Subjektif örgütlülük seviyesinin düşüklüğü nedeniyle çoğu zaman sermaye grupları arasında cereyan eden çatışmalarda halk, genellikle egemen kliklerden birisine toplumsal taban yapılmaya çalışılmaktadır. Burada bir kez daha marksizmin yol göstericiliği ihtiyaç haline gelmektedir. İşçi sınıfının ve emekçi halkların bağımsız siyasi örgütlenmesi olmaksızın başarı şansı da yoktur. İşçi sınıfı partisinin olmadığı her yerde temel siyasi görev, devrimin taşıyıcısı olacak aracı yaratmaktır. Bu araç aynı zamanda kitleler üzerinde var olan kendine güvensizliği de aşmada temel kaldıraç görevi üstlenecektir. Tersinden okuyacak olursak halkın öncü savaşçı partisinin olmadığı yerlerde; çelişkiler ne denli şiddetli ve sistemin açmazları ne kadar büyük olursa olsun, proletarya adına başarısızlık kaçınılmaz olacaktır.

adı sosyalizme yöneliş olmadığı gibi halk demokrasisi olarak bile adlandırılmaz. Bu konuda sözü Chavez'e bırakalım:

Chavez bir soru soruyor ve şu tespiti yapıyor: *"Geçenlerde emekli albaylarla biraraya geldik; bana, Venezüella'da yaklaşık 30 yıl önce sürdürdükleri anti-gerilla savaşın amacı hakkında sorular yönelttiler. 'Kim haklıydı' diye sordular. Sözde demokratik hükümetler için savaşanlar mı yoksa dağlara çıkan ve komünizmin bayrağını yükselten gerillalar mı?"* Chavez'e göre Bolivarıcı yanıt *"her ikisi de değil"* Her iki taraf da Soğuk Savaş tuzağına düşerek dışardan model aradılar. Bolivarıcı anlayışın sosyalizmin yerine konulamayacağı buradan da anlaşıldığına göre tekrar konumuza dönebiliriz.

Bu birliğe katılan en son ülke Honduras oldu. Honduras, Orta Amerika'da 7 milyon nüfusa sahip, işsizliğin %30, enflasyonun % 15 civarında olduğu ve nüfusun büyük bölümünü tarım kesiminde yaşadığı yeni sömürge bir ülkedir. Küresel sermayenin '90'lı yıllardaki dizginsiz saldırısı ile özellikle tarım kesiminde büyük bir yıkım yaşanmıştır. Oligarşinin içerisinde işbirlikçi teknelci burjuvazinin yanında büyük toprak sahipleri de iktidarı paylaşmaktadır. 2006'da yapılan seçimlerde devlet başkanlığını, sağcı Liberal Parti'nin ada-

yı Manuel Zelaya kazandı. (Latin Amerika'da devlet başkanlığına iki dönemden fazla aday olma yasaklanmış bir gelenek gibidir.) Honduras'ta ise bu bir dönem (4 yıl) ile sınırlıdır. Büyük toprak sahibi olan Zelaya, sola yöneldi ve Honduras'ı ALBA'ya üye yaptı. Ve ülkedeki birçok işleyişi uluslar arası tekellerin ve oligarşinin çıkarlarına ters düşecek şekilde yeniden düzenledi. Bunlardan en önemlisi; ilaç alımını Avrupalı tekellerden değil, Küba'dan çok ucuza temin etmeye başlamasıdır. Orta Amerika ülkelerine üs kurmuş olan Avrupalı ilaç tekelleri bu durumdan rahatsız oldular. Sözgelimi; Panama'da Glaxo Smithkline, Kosta Riko'da Pfizer, Guetamala'da Novartis, Bristol Myer, Aventis gibi ilaç tekelleri tüm bölgenin ilaç pazarını ellerinde tutmaktadırlar. Rahatsızlıkları salt Honduras pazarının ellerinden çıkmasıyla sınırlı değildir. Honduras örneğinin yaygınlaşması, tekellerin asıl tedirginlik sebebinin oluşturmaktadır. Avrupa'lı ve Kuzey Amerikalı tekeller bu süreçte müdahale etmişler ve açık faşist diktatörlüğün yolunu açmışlardır. Küresel kriz ortamında pazar kaybına tahammülü olmayan emperyalistler ve oligarşinin, verilen tavizler daraldığı oranda saldırganlıkları artmıştır.

Amerika Devletler Örgütü (OAS) de dahil olmak üzere ALBA tarafından kınanan darbe belki de ilk kez olmak üzere Birleşmiş Milletler (BM) tarafından da kınandı. Ayrıca BM'nin Zelaya'yı meşru görmesi cuntacıları ne kadar ikna edecek bunu süreç gösterecektir. AB'nin ilgili kurumları ise kınama ve yaptırım kararı yerine üzüntülerini

belirtmekle yetindiler. ABD Başkanı Obama ise imajını koruma adına darbecileri kınarken uzlaşmayı önermesi ve barışçıl bir çözümde ısrar etmesi Obama'nın hangi tarafta durduğunun da göstergesi oldu.

Haberlerin henüz akmaya başladığı Honduras'ta Halkın Direniş Cephesi, süresiz genel grev ilan etti. Sayıları az da olsa kimi topluluklar sokağa çıkma yasağını delmeye çalışıyor. Ancak unutulmamalı ki Zelaya ile birlikte seçilen Kongre'nin büyük bölümü sağcı Liberal Parti'ye aittir. Bu da halk hareketinin tabandaki örgütlülük seviyesinin ipuçları sayılabilir.

Dünyanın her yerinde sistemin krizi nedeniyle sınıflar arası çatışma farklı düzeylerde de olsa keskinleşmeye başlamıştır. Subjektif örgütlülük seviyesinin düşüklüğü nedeniyle çoğu zaman sermaye grupları arasında cereyan eden çatışmalarda halk, genellikle egemen kliklerden birisine toplumsal taban yapılmaya çalışılmaktadır. Burada bir kez daha marksizmin yol göstericiliği ihtiyaç haline gelmektedir. İşçi sınıfının ve emekçi halkların bağımsız siyasi örgütlenmesi olmaksızın başarı şansı da yoktur. İşçi sınıfı partisinin olmadığı her yerde temel siyasi görev, devrimin taşıyıcısı olacak aracı yaratmaktır. Bu araç aynı zamanda kitleler üzerinde var olan kendine güvensizliği de aşmada temel kaldıraç görevi üstlenecektir. Tersinden okuyacak olursak halkın öncü savaşçı partisinin olmadığı yerlerde; çelişkiler ne denli şiddetli ve sistemin açmazları ne kadar büyük olursa olsun, proletarya adına başarısızlık kaçınılmaz olacaktır.

Honduras'ta faşist darbeye karşı halkın iktidarını tesis edebilmenin yolu, tek bir kişinin seçmen topluluğu olma özelliğinden kurtulup örgütlü ve programlı bir yapıya kavuşmakla mümkündür.

4 TEMMUZ 2009
DEVİRİMCİ HAREKET

İRAN HALKI DEVRİMCİLERİNİ GÖREVE ÇAĞIRIYOR

İran, 12 Haziran'da seçim yaptı. Seçime tüm dünyanın farklı gerekçelerle ilgisi vardı. Bölgesel güç olma özelliği, İran'ın her açıdan ilgi odağı olmasını sağlıyor. Ortadoğu ve Orta Asya politikalarını yönlendirmek isteyen emperyalist güçlerin İran'ı atlayarak hesap tutturması mümkün değildir. Bu nedenle ABD'den Rusya ve Çin'e kadar tüm güç odakları İran'ın geleceğiyle yakından ilgilenmek zorunda kalıyor.

Başta ABD olmak üzere emperyalizm, girmiş olduğu ekonomik krizden dolayı derin sarsıntılar geçiriyor. Askeri yaptırım gücü de zayıflayan ABD, Irak benzeri müdahale ve işgal girişimlerinde artık eskisi kadar rahat değil. Irak ve Afganistan'da batağa saplanan işgalciler, işin içinden çıkış yolları aramaya başladılar bile. (Böyle bir dönemde dünyanın ekonomik faaliyetlerini yönlendirmek ve yönetmek krizden çıkışın en sağlam yoludur) Bunun için NATO'nun işlevi değiştirildi. Artık açık işgallere emperyalist güçler tek başına değil, NATO güçleriyle girmeyi tercih etmektedir. Ancak, bu yeni yönelime rağmen mevcut koşullardan dolayı işgal ikinci seçenek olarak düşünülmektedir.

Lübnan'da yapılan seçimlerde, Hizbullah'ın başını çektiği 8 Mart Koalisyonu'na karşı ABD'nin organize ettiği 14 Mart Koalisyonu yarıştı. Başını Hariri'nin çektiği 14 Mart Koalisyonu 71 temsilcilik kazandı. Batı ve ABD'nin şimdilik burada zaferinden söz edilebilir.

Sırada daha önemli bir seçim vardı. 12 Haziran'da İran'daki seçimler daha öncesinden konuşulmaya başlanmıştı. Hatemi ve Rafsancani'nin desteklediği Musevi reformcu olarak tanıtıldı. Reformculuktan kastedilen Musevi'nin seçim programındaki ekonomik yönelimleriydi. Çünkü, Musevi iktidara gelmesi durumunda ekonomiyi yabancı sermayeye açacağını ve özelleştirmelere gideceğini beyan ediyordu. Küresel sermayenin pazar ve kaynak aradığı bir süreçte kapalı sayılan İran ekonomisi adeta emperyalizmin talanına sunulmak istenmiştir. Emperyalizmin iştahını kabartan yalnızca İran ekonomisi değil aynı zamanda stratejik konumu ve gücüdür. Bu nedenle emperyalizmin Musevi'yi açıktan desteklemesi çok anlaşılır bir durumdur. Kimi solcuların zannettiği gibi şerriattan vazgeçme girişimi olarak görülemez. Emperyalizmin istedi-

ği de toplumsal yaşamda demokratikleşme öngörüsü değildi. Demokratik bir açılım beklentisi ve insan hakları vurgusu dünya kamuoyunun gözünde meşrulaşma ihtiyacından başka bir şey değildir. Emperyalizmin ikiyüzlü politikaları, Mısır ve Suudi Arabistan gibi ülkeler düşünüldüğünde daha da anlaşılır olmaktadır. G-20 gibi zirve toplantılarını protesto eden güçlere kendi uyguladıkları şiddet ise ikiyüzlülüğün diğer adı olarak verilebilir. Öte yandan Musevi'nin geçmişi de insan hakları savunucusu olmasına elverişli değildir. Çünkü İran devriminin ilk yıllarında üst düzey yönetici olan Musevi, Halkın Mücahitleri ve TUDEH militanlarının işkence ve katliamlarından sorumlu tutulan kişidir.

Tüm bunların dışında belki de daha önemli olanı İran'ın iç dinamiklerini ve devlet yapısını incelemektir. Çünkü yaşananlar ancak o

Seçim sonrası ortaya çıkan tepkilerin yönlendiricisi olan gücün, sistem içi halk düşmanı karakteri unutulmamalıdır. Onlar da tıpkı Ahmedinejad ekibi gibi faşist devlet yapısının içerisinde. Ancak sokaklara çıkanların yoksulluk ve demokrasi sorunu elbette ki vardır. Önemli olan sisteme duyulan bu tepkilerin demokratik bir program etrafında örgütlenerek mücadeleye sevk edilmesidir. Devrimci bir örgütsel yapının eksikliğinde halkın tepkileri sistem içi kanallarda eritilmektedir. Bugün yaşanmakta olanlar, bu çerçevede değerlendirilmelidir.

zaman daha iyi anlaşılabilir.

Seçim sonrası İran'da yaşananlar hakkında yazılanlara bakıldığında, egemen yönlendiricilikten sorun da etkilendiğini gözlemliyoruz. Demokratik bir programın oluşmadığı böylesi bir ortamda, tepkilere abartılı anlamlar yüklenilmesinin bir nedeni de Marksist yöntemden uzaklaşmış olmasıdır. Sendika.org sitesinde Fransızca'dan Türkçe'ye çevirisi yapılan iki makale yayımlandı. Alan Woods ve Jarge Mortin'e ait yazıların adeta kaynak olarak kullanıldığı yazılara aynı sitede yine rastladık. Troçkist yazarların İran'daki işçi sınıfının rollerine abartılı yaklaşımları referans alınarak demokratik bir hareketten söz ediliyor. Hatta İran işçi sınıfıyla dayanışma eylemleri dahi öneriliyor. Elbette ki demokratik bir programla harekete öncülük söz konusu olunca enternasyonalist dayanışma çok anlamlıdır. Oysa İran'da bugün yaşanan protestoların direksiyonunda egemen sınıf kliklerinden birisi vardır.

İran'da devlet yukarıdan aşağıya tüm kurumlarıyla faşist bir karakter taşımaktadır. En küçük demokratik bir tepkiye dahi yaşama şansı verilmemektedir. En korkunç yanı ise militarist, vurucu güçlerinin yanında halkın arasına yayılmış ve kimlerden oluştuğu bilinmeyen BESİC örgütlenmesidir. Öyle ki günlük hayatlarına devam eden ama faşiz-

min halk arasındaki milis güçlerinin nereden çıkacağı dahi kestirilememektedir. Sayılarının 5-8 milyon arasında olduğu şeklindeki söylentiler dolaşmaktadır. Bunlar devlet olanaklarından da yararlanmakta ve maaş da almaktadır. 70 milyon nüfusu olan bir ülkede, 5 milyonluk bir gücün, devletin faşist karakteri hakkında fikir vereceğini düşünüyoruz.

İktidarda bulunan tüm güçlerin devlet desteğiyle ekonomik bir güç haline geldiği İran'da, bugün yaşananları egemen sermaye grupları arasındaki bir iktidar kavgası olarak tarif etmek mümkündür. Aslında bu kavganın ciddiyetini kavramak için dini liderin açıkça Ahmedinejad'a destek olmasına bakmak yeterlidir. Çünkü tarafsız görünerek toplumu din üzerinden sisteme itaate zorlayan bir kurumun, iktidar kavgasında taraf olması halkın gözündeki konumunu da zedeleyecek bir durumdur. Petrol gelirlerini ve genel olarak iktidar olanaklarını paylaşmada yürütülen bu kavgada halk dolgu malzemesi amacıyla taraf yapılmaktadır. Burada küresel sermayeye göz kırpan Rafsancani ve adayı Musevi'nin karşısında yer alan Ahmedinejad ve arkasındaki güçler, iktidar olanaklarını korumak için anti-ABD'cilik üzerinden halkın büyük bir bölümünün desteğini almayı başarıyor. Aynı zamanda başka emperyalist odaklarla iliş-

ki arayışlarına da hız vermişlerdir. Ahmedinejad'ın seçimden bir gün sonra Rusya'ya gitmesi de bu çerçevede değerlendirilmelidir.

Seçim sonrası ortaya çıkan tepkilerin yönlendiricisi olan gücün, sistem içi halk düşmanı karakteri unutulmamalıdır. Onlar da tıpkı Ahmedinejad ekibi gibi faşist devlet yapısının içerisinde. Ancak sokaklara çıkanların yoksulluk ve demokrasi sorunu elbette ki vardır. Önemli olan sisteme duyulan bu tepkilerin demokratik bir program etrafında örgütlenerek mücadeleye sevk edilmesidir. Devrimci bir örgütsel yapının eksikliğinde halkın tepkileri sistem içi kanallarda eritilmektedir. Bu gün yaşanmakta olanlar, bu çerçevede değerlendirilmelidir.

Evet, İran'da işçi sınıfı ve emekçi halk kitleleri yoksul ve baskı altındadır. Faşizmin zor dayatması karşıt bir potansiyeli büyütmektedir. Ancak devrimci bir önderlik olmadan gelişen tepkiler niyetten bağımsız olarak direksiyonda bulunanların işine yarayacaktır. İran faşist devletinde açığa çıkan yönetim krizi bir fırsattır. Ama fırsatlar hazırlıklı olanlar için bir anlam taşır.

Bugün İran'da, halkın ekonomik ve demokratik taleplerini programlaştırmış ve kitleleri sistem dışı çözüme odaklamayı başarmış bir devrimci önderlik söz konusu değildir. Kaçınılmaz olarak bu boşluk egemen güçler tarafından doldurulmuştur. Emperyalist güçler henüz zafer kazanamadıklarının farkındalar. Ancak yine de bir çatlak oluşturmanın sevincini yaşıyorlar.

Biz biliyoruz ki İran halkının devrimci dinamikleri de bu çatlaktan yararlanacak ve süreci kısaltacaktır. İran devrimcilerinin tarihten öğrendiklerini hayata geçirmeleri ise yeni bir çıkışın başlangıcı olacaktır.

26 HAZİRAN 2009
DEVRİMCİ HAREKET

YA BARBARLIK YA SOSYALİZM

KAPİTALİZMDE İNSAN MERKEZLİ SAĞLIK SİSTEMİNİN İMKANSIZLIĞI

Cevahir Aslan

Doğaya ve insana dair her türlü değerın kar uğruna sömürülmesi, hatta talan edilmesi kapitalizmin kanunudur. Bugün kapitalizm eliyle hayata geçirilen uygulamalara yüzeysel bir bakış bile talanın derinliğini görmemize yardımcı olur. Emekçiler onyıllardır yaşadıkları evlerinde bir gece ansızın yıkım ekiplerinin kepçe sesleriyle uyanıyor. Polis, bebek yaşlı demeden halkı biber gazına boğuyor. Evler yıkılıyor. Yerlerine bilmem kaç katlı olmasıyla övünülen gökdelenler, siteler yapılıyor. Yüksek duvarlı, yüksek güvenliklı siteler.

Kot taşlama işçileri aleni bir şekilde ölüme gönderiliyor. Bugüne kadar kot taşlama alanında çalışan 43 işçi öldürüldü. Ölen işçilerin birçoğu 20'li yaşlarda. Ölümünün sebebi; egemenlerin daha fazla kar etme hırsı. Hayatı tüm emekçiler için katlanılmaz hale getiren egemenler özellikle kentleri birer gaz odasına çevirmişken 'dumansız hava sahaları' yaratarak halk sağlığı konusunda ne kadar hassas olduklarını göster-

mekten de geri kalmıyorlar.

Türkiye egemenlerinin halk sağlığı konusundaki hassasiyetlerini son yaşanan domuz gribi örneğinde de gördük. Hatırlanacağı üzere dünyanın pek çok ülkesinde domuz gribi değişen oranlarda görüldü. Uzmanlar tarafından normal grip vakalarından kaynaklı her yıl ne kadar ölüm yaşanıyorsa, domuz gripinin bunun ötesinde bir etkisinin olmadığını belirtiyor. Koruyucu sağlık hizmetlerini git gide tasfiye eden egemenler domuz gribi konusunda neden tüm toplumu adeta aşılamaya dönük bir felaket tellallığına soyunuyorlar? Bu durum kuşularımızı daha da arttırıyor. Kriz ortamında tüketimi canlandırmak ve tekelere yeni kar alanları sağlamak için adeta her şey kullanılır hale geliyor. Ayrıca Türkiye'nin 46 milyon aşı aldığı söyleniyor ve bu aşuların yan etkileri de henüz bilinmiyor. Bu testler bile tam olarak yapılmadan bu kadar acele edilmesi bizleri kaygılandırıyor. (Domuz gribiyle birlikte hem aşı hem de temizlik ve

dezenfektan satışında ciddi bir artış olduğu belirtiliyor.)

Bu noktada sadece yukarıda verdiğimiz birkaç örnek bile egemenlerin halkın sağlığı üzerindeki yıkıcı etkilerini gösteriyor. Sözüünü ettiğimiz bu somut olguyu daha da iyi anlayabilmek amacıyla yazımızda ilaç tekellerinin halkların sağlığına nasıl kastettiklerine, kendi karları uğruna yüzbinlerce, milyonlarca insanı nasıl ölüme gönderdiklerine somut veriler üzerinden bakacağız.

İLAÇ NEDİR?

Sağlık hizmetinin ya da tedavi sürecinin en temel birkaç bileşeninden biri olan ilaç, en az bu sürecin diğer bileşenleri olan doktor, hastane, tıbbi gereçler vb. kadar önemli bir yerde durmaktadır. Tedavi sürecinin vazgeçilmez bir bileşeni olması ve dünyada yaşayan milyarlarca insanın şu veya bu oranda sağlık sorunları yaşaması sermayenin bu alana özel bir ilgi göstermesine sebep oluyor.

İlaç, eczane vitrinlerine gelmeden

önce yıllar süren bir araştırma sürecinden geçer. Bu araştırma sürecinde binlerce deney yapılır. Yüzlerce bilim insanı bu süreçte çalışır/emek verir. Bu süreç her türlü ticari kaygıdan soyutlanmış bir şekilde sadece ve sadece insanı merkeze koyan bir anlayışla yürütülmelidir. Araştırma sürecinin sonucunda üzerinde çalışılan ilacın yan etki vb. zararlı etkilerinin olduğu saptanabilir. Hatta söz konusu araştırma süreci boşa da gidebilir. O noktada araştırmayı yürüten kurum veya kuruluşun hiçbir kar kaygısının olmaması gerekmektedir. Aksi takdirde, eğer bu araştırma bir tekel tarafından yapılmışsa saptanan zararlarına rağmen o ilaç piyasaya sürülür. Hem de yüzbinlerce kişinin bu yüzden ölebileceği bilindiği halde. Tekellerin bu vb. insanlık dışı uygulamalarına yazımızın ileriki bölümlerinde ayrıntılı bir biçimde değineceğiz.

İlacın bir başka niteliği ise, onun verilecek hastaya doktor tarafından reçetelendirilmesidir. Bu nitelik, tekellerin bir biçimde kendileriyle işbirliği yapan doktorlar yaratmalarına sebep olur. İlaç 'sektörü' büyük ve sürekli büyüyen bir sektördür. IMS-Health verilerine göre sektör,

1998'de: 298 milyar dolar idi.

2005'te ise bu rakam 602 milyar dolara ulaşmıştır.

Böylesine hızlı ve astronomik bir pazara hakim olabilmenin tek koşulu tekellerin, bu zinciri oluşturan halkalara hakim olmasından geçmektedir. Tekeller açısından doktorlar, bu pazarı ele geçirme noktasında en önemli unsurlardan biridir. Bu noktada şunu da belirtmek gerekir ki doktorluk etiğinden asla ödün vermeyen, insan hayatını en ön sırada tutan ve tekellerin saldırılarına karşı örgütlü bir şekilde direnen doktorlar da mevcuttur. Tekellerin, sağlık alanı çalışanlarını kendileriyle işbirliğine ikna etmek için kullandıkları çok çeşitli yöntemler vardır. Bu yöntemlerin en öne çıkanları; Sağlık Bakanlığı eliyle hazırlanan ve belirli hastalıklara sadece belirli şirketlerin ürettiği ilaçların yazılmasını sağ-

layan sınırlamalar, promosyon veya hediye adı altında saat, cep telefonu, uçak bileti, tatil vb. şeklinde verilen rüşvetlerdir. Doktor, söz konusu ilaç tekellerinin ilaçlarını ne kadar çok reçetelendirirse (daha doğrusu satarsa), alacağı hediye (rüşvet) o oranda artar. Bu süreçle beraber hekimlik kimliğinin gerektirdiği etik duruş, insan sağlığının her şeyden önce olması durumu yerini kapitalizmin değerlerine bırakır. Bu bir sistem sorunudur. Sistem ise tekelin sistemidir.

İLAÇ TEKELLERİ NE YAPAR?

Diğer tüm sermaye grupları gibi ilaç tekelleri de emperyalist sistem içerisinde varlık gösteren, temel amacı maksimum kar elde etmek olan ve bu uğurda kapitalizmin kanunu olan tüm kuralları harfiyen uygulayan ticari işletmelerdir. İlaç tekelleri dünyanın pek çok bölgesinde faaliyet gösterirler ve pazarına girdikleri her ülkenin sağlık sistemi üzerinde yıkıcı etkide bulunurlar. Özellikle Türkiye gibi yeni-sömürge ülkelerin emperyalizmle olan ilişkilerin uzun yıllara dayanması ve çok boyutlu bir sömürü mekanizması olmasından kaynaklı bu ülkelerde çok daha rahat hareket ederler. Kendi istedikleri yasa, düzenleme, standart vb. dayatmaları kısa sürede hayata geçirirler.

YENİ-SÖMÜRGE ÜLKELER VE BEDEN AVCILIĞI

İlaç araştırmaları için ayrılması gereken bütçenin büyüklüğü ilaç tekellerini maliyetin en aza indirilebildiği/en ucuza insan bulunabildiği coğrafyalarda faaliyet göstermeye itti. Böylelikle hem minimum maliyet sayesinde en fazla kar elde edilebilecek hem de ilaç araştırmaları esnasındaki insanlık dışı uygulamaları yeni-sömürge ülkelerde yapmalarından kaynaklı kamufle etme şansı yakalamış olacaktı. Çünkü ilaç araştırma sürecinde herhangi bir insanın 'gelişmiş Avrupa' ülkelerinde zarar görmesi ile Cezayir gibi bir ülkede zarar görmesi arasında oldukça fark vardır. Türkiye'de

de insanların kobaylaştırılmasına ve para karşılığında deneme tahtası haline getirilmesine yönelik düzenleme 23.12.2008 gün ve 27089 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe konulan "Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelik"tir. Yönetmeliğin temel amacı; yapılacak ilaç araştırmalarını özel hastanelerin ve özel sağlık kuruluşlarının da yapmasının önünü açmaktır. Yönetmeliğin 15.maddesi bu konuya ilişkin olup, Türk Tabipleri Birliği yönetmeliğin yürürlükten kaldırılması için dava açmıştır. İlaç araştırmalarının yeni-sömürge ülkelere kaymasının en önemli sebeplerinden biri de Amerikan FDA (Gıda Ve İlaç İdaresi) kurumunun dayatmalarıdır.

"...Örneğin ABD'de yetimhanelerde, çocuk yuvalarında barındırılan çocuklar, ailelerce evlat edinilmiş çocuklar ve öksüzler ilaç araştırmalarında denek olarak kullanılıyor. Bunların yoksulluk dışında ortak özellikleri % 99'unun zenci veya Hispanik (Latin Amerika) kökenli olmaları. Doğuştan AIDS virüsü almış veya sonradan virüs kapmış çocuklara 6 haftalıktan itibaren çok sayıda ilacın deney amaçlı verildiği ortaya çıktı. Bir çocuğa aynı zamanda 7 ayrı ilacın verildiği belirlendi. Ağır, hatta bazen ölümcül yan etkiler görüldüğünde bunların ilaçlara değil hastalığa bağlı olduğu yetkililerce belirtilmiş. Bu çocuklara "kobay çocuklar" anlamında 'guine pig kids' deniyor." (Dr.Cengiz Başkaya ile Fikret Başkaya'nın röportajı)

HAYALET YAZARLIK YA DA İLİŞTİRİLMİŞ GAZETECİLİK

İlaç şirketlerinin ilaçlarının satışını yükseltmek için kullandıkları yöntemlerde sınır yok. Bunlardan bir tanesi de "hayalet yazarlık sistemi."

Hepimiz ABD'nin Irak'ı işgali sonrasında 'iliştirilmiş gazetecilik' diye bir kavram duyduk. İliştirilmiş gazeteciler, gazeteci olmaktan öte bir işlev görüyorlardı. ABD tekellerinin ihtiyaçları çerçevesinde Irak'a giren ABD ordusunun tanklarının üzerinde, asker üniformalarıyla, el-

lerinde fotoğraf makinelerinin deklanşörlerine basıyorlardı. Tıpkı yanlarındaki askerlerin tetiğe basması gibi. Bu 'gazeteciler' savaşın alkışlanması, katliamın meşrulaştırılması için **tekellerin hizmetinde** cansipereane bir şekilde çalışıyorlardı.

'İliştirilmişlik hali' sadece gazetecilerle sınırlı değil. Pekala bir 'doktor', bir 'biliminsan' da tekellerin para kasalarına ilıştırilebilir. Nasıl mı?

İlaç tekelleri dünya üzerinde birçok yerde yayımlanan ve belli bir saygınlığı olan medikal/tıp dergilerinde reklama dayalı makaleler çıkartmayı yaygın bir tarz olarak kullanıyorlar. Şirketler birebir kendileri ile çalışan 'araştırmacı', 'bilimcilere' ve 'doktorlara' söz konusu makaleleri hazırlatıyorlar. Daha sonra bu makalelerin altına tıp dünyasında tanınmış doktorların imzasını koyuyorlar. Kendi imzasının böyle bir makalenin altına bir bedel karşılığında koyulmasını kabul eden 'doktor', misafir yazar, makalenin gerçek, görünmeyen yazarı ise 'hayalet yazar' (ghostwriter) olarak adlandırılıyor.

"1998 ve 2005 arasında 18 medikal tıp dergisinde (*The American Journal of obstetrics and Gynecology* ve *The International Journal of Cardiology* dahil) cilt yaşlanması ve kalp rahatsızlıklarına ilişkin hormon alımının faydalarının vurgulandığı ve risklerin göz ardı edildiği makaleler yayımlandı. Bu sözde medikal konsensüs Wyeth adlı ilaç şirketine kar sağladı. Wyeth bir özel ilaç tanıtım şirketine Premarin ve Prempro isimli hormon ilaçlarının 2001 yılında 2 milyar dolara varan bir satış yaptığını vurgulayan yazılar çıkartması için para ödedi. 2002 yılında federal bir araştırma bu konsensüsü suya düşürdü. Araştırma, bu hormonu alan menopoz dönemi kadınlarında göğüs kanseri ve kalp krizi riskinin arttığını ispatladı. 8.400 kadın Wyeth'in ürettiği hormon ilacı yüzünden zarar gördüklerini belirterek şirkete dava açtı." (Medical Papers By Ghostwriters Pushed Therapy, Natasha Singer, nytimes.com)

ZARARLI İLAÇLARI PATENTLENDİRİP PİYASAYA SÜRMEK

Varlık sebebi insan sağlığı değil, ticari kazanç, sermaye birikimi olan ve hergün biraz daha tekelleşmeyi önüne koyan ilaç tekelleri yaptıkları klinik araştırmalar sonucunda insan sağlığına zararlı olduğunu öğrendikleri ilaçları da piyasaya sürerler. Burada "Peki bu ilaçları denetleyecek bir kurul yok mu?" biçiminde bir soru sorulabilir. Amerika'da bu kurulun adı; FDA. Daha önceden belirttiğimiz gibi FDA onayı olmadan bir ilaç ABD'de satılamaz. Yine ABD yasalarına göre FDA bu ilaçların güvenilirliğini denetler. Gelin görün ki yaşananlar FDA'nın bu konuda tekellerin hizmetinde çalıştığını gösteriyor. Özellikler de ABD'li tekellerin. Bir örnek vermek gerekirse; FDA onaylı "Vioxx" isimli 'Merck' firmasının ürettiği ağrı kesici ancak yüz bin kişiye zarar verdikten sonra (4 yıl) piyasadan çekildi.

REKLAM, MEDYA YA DA 'OXYCONTIN'

Kapitalizmin kalbi ABD'de ilaç reklamı da serbest. Bu uygulama ise ilaç tekelleri tarafından gayet insani bir ambalajla sunuluyor: Amaç insanları bu yolla bilinçlendirmek. Bu uygulamanın da bir önceki başlıkla paralel değerlendirildiğinde ne gibi sonuçlar doğurabileceğini tahmin etmek zor değil. Oxycontin isimli "Purdue Pharma" tekeli tarafından üretilen ve kanser hastalarına son çare olarak verilen afyon bazlı ağrı kesicinin satışı reklamdan sonra 300 binden 6 milyona yükseliyor. Sonuç; Oxycontin kaynaklı ölüm oranı %400 artıyor. Bugün Amerikan İlaç Uygulama İdaresi (U.S. Drug Enforcement Administration)'nin web sayfasında Oxycontin için; "Son yıllarda ilacın kullanımından kaynaklı olumsuz örnekler artmıştır." yazmakta.

JENERİK İLAÇ ÜRETİMİNİ ENGELLEME

Jenerik ilaç, herhangi bir ilaç fir-

masının bulunduğu bir ilacın patent süresinin dolmasından sonra o ilacın diğer kurum ve kuruluşlarca izne tabi olmadan üretilmesidir. İzne tabi olmama durumu yasalarla garanti altına alınmıştır.

Tekellerin herhangi bir ilacın patent süresi dolduktan sonra başka firma, kurum ve kuruluşlarca üretilmesini engelleme çabalarının en öne çıkan sebebi o ilacı tekel kârıyla satmaya devam etmek istemeleridir. Patent süresi dolan ilacın, başka kurumlar tarafından üretilmesinde daha düşük ücretle satılması mümkün olacak, bu da ilacı bulan tekelin zararına olacaktır. Bu noktada tekeller jenerik ilaç üretimini çok çeşitli biçimlerde engellemektedir. Aynı ilaca birkaç kez patent başvurusu yapmak, jenerik ilacı üretmek isteyen firmaya belirli miktarda para ödeyerek engelleme, "veri imtiyazı" ve "fikri mülkiyet" yasası adı altında hukuki olarak da bunun önüne geçmek bazı yöntemlerdir. Hatta Türkiye eşdeğer ilaç üretimi konusunda Avrupa'lı tekeller tarafından AB Komisyonu'na bile şikayet edilmiştir. Bu noktada AB'nin sanıldığı aksine bir medeniyet ve demokrasi merkezi olmadığı, 'uyum yasaları'nın da tekelleşmeye hizmet ettiğini görmek zor olmamalıdır. Emperyalistler kendi hazırladıkları yasalara bile tahammül edemezler. Bu bağlamda kendileri gibi meşru olmayan yasalarını da çiğneyerek şantaj ve tehdit düzeyinde bir saldırganlıkla hareket ederler. Hatırlanacak olursa 2004 yılında Tayland'ın başkenti Bangkok'ta yapılan 15.Uluslararası AIDS Konferansı'nda ABD, AIDS ilaçlarının düşük fiyatlarla satışını engellediği için Fransa dahil birçok devletin tepkisini çekmişti. Yüksek fiyatlarla satılan AIDS ilacına bir alternatif olarak Tayland devleti bir ilaç firması kurarak ürettiği AIDS ilacını komşu ülkelere daha ucuza satmak istemişti. ABD ise ikili ticari anlaşmalarda "sıkı tedarik kısıtlamaları" maddesiyle Tayland'a ait ilaç kurumlarına lisans verilme-

sini engelleme yoluna gitmişti.

Bugün Türkiye gibi yeni-sömürge ülkeler emperyalist tekellerin saldırılarına karşı daha kırılgan bir yapıya sahiptir. Uzun yıllara dayanan ve Türkiye'nin sömürgeleştirilmesi üzerine kurulan süreç gerek ekonomik, gerek teknolojik gerekse de bilimsel bilgi üretme noktalarında Türkiye'yi emperyalizmden bağımsız hareket edememe noktasına getirmiştir. Bugün emperyalist krizin derinleştiği, tekellerin daha da büyüdüğü bir konjonktürde sağlıkta yıkımın daha da derinleşmesi beklenmelidir. Egemenler özellikle son iki yıldır hayata geçirdikleri politikalar sayesinde belirli bir mesafe katettiler. Özellikle SSGSS (Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası) halkın parasız sağlık hizmetlerine ulaşımını büyük ölçüde engelledi. Yasa ile birlikte "ilaç" olgusunda da birçok kısıntıya gidildi. Önceki dönemde ücretsiz alınan ilaçların birçoğu şimdi para ödeyerek alınmak durumunda. Özellikle kalp, böbrek yetmezliği, psikiyatrik hastalıklar gibi tedavisi uzun bir sürece yayılan ve sürekli ilaç kullanmak durumunda olan hastalar için bu durum ölüme terk edilmek anlamına geliyor.

SSGSS ve beraberinde çıkan ve sağlığın tekellere devredilmesi anlamına gelen yasalarla birlikte Türkiye'de ilaç 'sektör'ü halkın aleyhine, şirketlerin lehine büyüyor. Türkiye ilaç pazarı;

2003 yılında 5 milyar \$

2005 yılında 7 milyar \$

2007 sonu itibarıyla de 10 milyar \$'lık bir hacme ulaşmıştır.

İNSANA YAKIŞAN TÜRDE BİR SAĞLIK HİZMETİ ANCAK SOSYALİZMDE MÜMKÜNDÜR

Bugün dönüşüm, reform, uyum programları vb. adlarla olumlu çağrışımlar uyandıracak şekilde sunulan özelleştirme uygulamaları gerçekte sermaye gruplarına talan etmeleri amacıyla yeni alanlar açmaktan ibarettir. Sağlık günümüzde sözünü ettiğimiz alanların da başında gelmektedir. Sağlık gibi hedef tahtası-

na koyulan diğer bir alan ise eğitimdir. Özellikle Sovyetler Birliği'nin varlığı koşullarında anti-emperyalist mücadelenin önünü kesmek amacıyla sosyal devlet maskesi altında verilen kısıntı düzeyindeki haklar, Sovyetler'in dağılmasıyla birlikte tekrar geri alınmaya başlanmıştır. Küreselleşme diye ifade edilen süreç esasında halkların on yıllara dayanan birikimlerini tekellere peşkeş çekmeyi ifade etmektedir. Sağlık gibi diğer tüm hakların ve hizmetlerin özelleştirilerek halklardan alınması bir sistem sorunudur. Emperyalist işleyiş var olduğu sürece hak gaspları da bu gasplara karşı emekçilerin mücadelesi de var olacaktır. Bugün dönemsel fırsat ve avantaj emperyalizmdeymiş gibi gözükse de esasında emekçiler örgütlü hareket edebildiği oranda özgürlük ve eşitlik hiç olmadığı kadar yakınlaşacaktır. Devrimini yaptığı günden bugüne uzanan süreçte baskı ve sindirme girişimlerinin her biçimine maruz kalan, ama aynı zamanda hepsini de bertaraf eden bir irade ile direnen Küba sağlık konusunda da insan merkezli sosyalist anlayışın ne gibi mucizeler yaratabildiğini göstermektedir.

Küba Sağlık Sistemi'nin ulaştığı düzey, diğer tüm ülkelerden çok daha niteliklidir. Bunun temel sebebi, sosyalizm farkıdır. Her şeyin insan yararı üzerine kurulduğu, kar olgusunun hiçbir şekilde nüfuz edemediği böyle bir sistemde tüm sağlık çalışanları insana yakışan bir işlevi yerine getirir. Ortada ilaç tekelleri diye bir olgu yoktur. Sadece ve sadece insan vardır. Tedavi, hastadan para kazanma beklentisi ile değil, o hastayı iyileştirmenin tüm toplum yararına bir şey yapmak olduğu bilinci ile yapılır.

Küba sağlık sisteminin en temel özelliklerinden birisi; nitelikli sağlık personeli (teknisyen, doktor, hemşire vb.) yetiştirmektir. 2005-2008 yılları arasında Latin Amerika Tıp Okulu Projesi ve Dışişleri Bakanlığı'na bağlı özel bir protokol dahilinde, 56 ülkeden 6 bin 757

sağlık görevlisi Küba'da eğitim gördü. Ayrıca ELAM Okulu'nda her yıl 1.500 kişiye burs olanağı verilmekte. Bununla birlikte bugün Küba'lı doktorlar 81 ülkeye yardıma gidiyor. Küba Halk Sağlığı Bakanlığı Merkezi İşbirliği Birimi'nin yöneticisi Alberto Gonzales, halen 73 ülkede 36 bin 578 Küba'lı doktor ve sağlık görevlisinin çalışmakta olduğunu açıkladı. Ayrıca 124 bin 112 Cezayir'li sağlık görevlisine eğitim verildi.

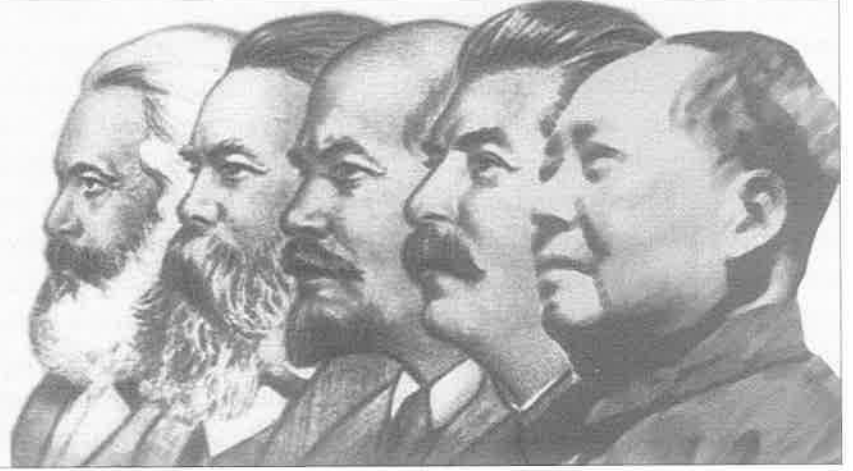
Göz tedavisinde de önemli bir mesafe katedilmiş durumda. 29 Nisan 1988'de Fidel Castro tarafından kurulan Küba Göz Mikrocerrahi Merkezi'nde bugüne kadar 300 binin üzerinde ameliyat yapılmış durumda. Mikrocerrahi Merkezi Başkanı Marcelino Rios, göz tedavisinde ileri teknoloji kullandıklarını ve Panama'ya da bir göz hastanesi bağışlayarak şimdiye kadar Panama'daki hastanede 5 binden fazla Panama'lı yoksulun tedavi gördüğünü belirtiyor.

2007 yılında yapılan bir araştırma verilerine göre; Türkiye, bebek ölüm oranında OECD'ye üye 30 ülke arasında birinci sırada. Araştırmada bebek ölüm oranı binde 29 olarak belirtilmekte. Yine 2007 yılı içinde Küba'da 21 belediyede gerçekleşen doğumlarda bir tek bebeğin bile ölmediği, tüm Küba'da ise binde 5,3 ölüm oranı gerçekleştiği, bu oranın dünyadaki en düşük oran olduğu ama yine de Küba'lı yetkililerce yüksek bulunduğu kaydedildi.

Veriler iki farklı sistemin uygulamalarını karşılaştırabilmemiz açısından çarpıcı. Bir tarafta insan düşmanlığı ile öne çıkan kapitalizm ve onun yaşatmayı değil; öldürmeyi amaçlayan sağlık sistemi. Diğer tarafta ise tüm ambargo vb. baskılara rağmen dünyanın en nitelikli sağlık sistemini yaratmış olan Küba ve sosyalist sağlık anlayışı. Halkların seçimi, eninde sonunda insanca yaşamaktan, yani; sosyalizmden yana olacaktır.

TEK YOL DEVİRİM!

DOĞRU YERDEN ÖĞRENELİM

EMPERYALİZMİN NİTELİĞİNİ GİZLEMeye ÇALIŞANLAR TARİHSEL OLGULARI DA ÇARPITMA YOLUNU TERCİH EDERLER

İskender Kahraman

Emperyalizmin en sık rastlanan yöntemlerinden biri de tarihsel gerçekliği çarpıtmaktır. Bu anlamda algıyı yönlendirme çabalarını, emperyalizmin kendi ihtiyaçlarına denk düşen operasyonlar kapsamında düşünmek gerekir. Toplumun algısının açık olması gerektiğini savunan egemenler, “**ama ben ne gösteriyorsam onu gör, ne anlatmak istiyorsam onu anla**” yöntemi ile toplumda hafızasızlığı örme çabasında sınır tanımayacak yöntemlere başvurur. Tarihsel gerçekliği dahi kendi çıkarına tahvil ederek, eğitimden sanata, reklam kampanyalarından bilimsel çalışmalara kadar her türlü olanağı bir silaha dönüştürür. Kimi zaman izlenen bir filmde, okunan romanda, haber bülteninde ya da okul amfilerinde rastladığımız yanıltıcı ders anlatımlarında olduğu gibi.

Egemenler ellerinde bulundurduğu tüm araçlarla bilinçleri çel-

melerken, göz zevkinden, tat alma duyusuna kadar her şeyi belirler duruma geliyor. Giyim anlayışımız her yıl farklılık gösterir, renkten biçime kadar değişiklik bir “tarz” haline gelirken, belirleyici olanın kendimiz olmadığımızın dahi farkına varamıyoruz. Giyim kuşamımız, beslenmemiz, kültürel faaliyetlerimiz adeta bir uzaktan kumanda ile belirlenir hale geliyor. Moda adı altında giyim sektörü beğenilerimizi belirlerken, güzellik anlayışımız plastik cerrahi operasyonlara endekslenir hale getirilirken, doğallığın yerini yapaylık alıyor.

İnsanlığın kötü karşısında yüreğindeki aşkla güzelliği savunması, tarihsel gelişime nasırlı elleriyle yön vermesi, kurtuluşun yönünü tayin etti. Bu bağlamda ilk insansılardan bugüne kadar yaşanan tüm gelişim seyri aynı zamanda devrimci ilerleyişin grafiği olarak algılanır. Örneğin kilise, Galilei’yi engizis-

yonda yargılamak Galilei: “her birimiz ne dersek diyelim dünya yine de dönüyor” diyerek bu ilerleyişi grafiğe yansıtmış, Newton, Kopernik ile başlayan ve Brahe, Kepler ile devam eden bilimsel devrimler sürecinin de sürdürücüsü olmuştur. Çağdaş kimyanın kurucusu Lavoisier ya da dinsel düşünceye esaslı bir darbe indiren Darwin, insanın kendi kaderini ellerine almasının önünü açmış; Marks ve Engels ise bu kaderi belirleyecek toplumsal devrimlerin mimarları olmuştur. Tarih sahnesindeki rolünü ilericilik olarak üstlenen Spartaküs, Börklüce Mustafa, Lenin, Che vb. ile beraber bugüne kadar önümüzü aydınlatan özgürlük mücadeleleri bundan dolayı halkların hafızasındaki yerini alır, kalıcılığını korur.

Ancak algı yönlendirici araçların devreye sokulması ile, özgürlük/kurtuluş gibi kavramlar dahi değişime uğrayabiliyor. Böylelikle

yapaylık tarihsel değerlerimizin ve kavramlarımızın da içine nüfuz etme imkanı bulabiliyor. Toplumsal kurtuluşu amaç edinmiş bireylerde dahi tarihsel pratiklerin mirası unutulur, kulaktan dolma bilgi depolama ya da magazin olana itibar etme eğilimi yoğunlaşmışsa, tahribat taşıyıcılarda da (devrimciler) etkili hale geliyor demektir. Eylemliliklerde *Greenpace*'e öykünür tarzda hareket ediliyorsa, ya da en basit siyasal kavramların dahi taşıyıcılara yeniden kavratılması bir zorunluluk haline geliyorsa, dejenerasyonun etkisi oldukça fazla demektir. Özellikle genç kesimlerde kurtuluşun önderliği bilim kurgu adı altında *Matrix*, *Vendetta* gibi kahramanlara havale edilirken; bilimden uzak tamamıyla kurgusal olana itibar edilmesi, yaşanmış pratiklerden yola çıkan onca eserin hiçe sayılmasını da beraberinde getiriyor. Bu anlamda sanal ortamla iç içe bir mücadele hattı tercih edilirken klasik olarak tanımlanan eserlerimiz dahi *Hary Potter* kadar ilgi görmez duruma gelebiliyor.

Maginzel olanı değil tarihsel gerçekliği veri alarak yolunu tercih edenler pusulasız kalmazlar. Onlar ne sistemin caydırıcı tehditleri ne de kandırıcı elma şekerlerine itibar ederler. Bu anlamda yukarıda belirttiğimiz etkisizleştirme operasyonları ile yaratılmaya çalışılan özgüven yokluğu ya da fikri kısırlık gibi ruh halleri devrimcilerle uzak tanımlamalar olarak görülür. Çünkü onlar tarihsel gerçekliği veri alır ve egemenlerin tüm yanıltma yöntemlerine karşı oluşturdukları bilimsel bakışı bir barikat olarak kullanır.

Alguları yönlendirme çabasının yeni versiyonu, son olarak AIDS ile mücadele adı altında yapılan bir reklâm filmi ile karşımıza çıktı. Film'de Stalin, Saddam ve Hitler'in benzerleri kullanılarak AIDS'in kitle imha yönüne dikkat çekilmeye çalışılması, bilgi kirliliğinin ve çirkinliğin ulaştığı boyu-

tun ifadesiydi. Yıllardır alışık olduğumuz Stalin şahsında sosyalizme saldırılmasını bir yana bırakacak olursak; bizler kitle imhası konusunda Saddam'ı örnek gösteren ABD'nin 1.5 milyon insanı katletmesinin, halkların hafızasında reklam filmleriyle giderilemeyecek bir bellek oluşturduğunu düşünüyoruz. Her ne kadar hafızasızlığı yaratacak yöntemler konusunda uzmanlaşmış olsalar da, halkların hafızasında 2. Dünya Savaşı, Hitler kadar ABD tarafından Nagasaki'ye atılan atom bombası görüntüleri ile anılmaya devam ediyor. Ya da insanlık dışı karelerde yer alan Vietnam'lıların ABD askerleri ve işbirlikçileri tarafından kafalarından vurulma görüntüleri, Ebu Garip işkenceleri katliamcılarının kimliklerini yeterince gözler önüne seriyor.

Alguları yönlendirme araçlarının bir diğer hedefi de şüphesiz sosyalizm pratikleridir. Stalin ise bu anlamda payına en fazla saldırı düşen değerlerimizdendir. Stalin'in Hitler ile aynı kefeye konulmasına, diktatör olarak suçlanmasına yabancı değiliz. Hatta bu nedenle tarih çarpıtıcıları 2. Emperyalist Paylaşım : Savaşı'nı dahi, tam bir orta oyununa dönüştürmekte, faşizmin emperyalizm tarafından büyütülüp, dünya halklarının katliama, soykırıma uğratıldığı gerçeğini yok sayarak tüm katliamları "iki lider" arasındaki hesaplaşmaya indirgemektedir. Hatta birçok aydınının dahi bilimsel araştırma adı altında Stalin'in hastalıklarını arama noktasına varan araştırmalara, uydurma tanıklıklara başvurma yöntemini seçtiğini görüyoruz. Üstelik tüm bunlar "bilimsel" çözümler ya da araştırma sosuyla bezenerek halkların önüne konulmaya çalışılıyor. Son dönemlerde kendini solda tanımlayan pek çok kesim "değişim" ve "eskiyi tekrar etmeme" adı altında bir tarihsel dönemin reddine varacak yaklaşımlar sergilerken, bu durumu üzüntü ve kaygıyla izliyoruz. Tarihsel anlamda yeri ezilenlerden

yana olan ve bu anlamda ilericilik sahnesindeki yerini ısrarla korumayı seçen değerlerimize sahip çıkmak, bilgi kirliliğine karşı barikat kurmanın yanı sıra tarihsel gerçekliği savunmak anlamına da gelmektedir. Bu anlamda kimi okuyucularımız tarafından Stalin'i savunmak fazlalık olarak görülebilecek olsa da yeni kuşaklarda oluşturulan kafa karışıklığını gidermek tarafımızca devrimci bir sorumluluk görüldüğü için konuya değinmenin yerinde olacağını düşünüyoruz.

AGİT'İN ZEHİR HAFİYELİĞİ VE TARİH ÇARPITICILIĞI

Algı yönlendirici bir diğer faaliyet ise bu sefer emperyalizmin göbeğinden geldi. 1970'li yıllarda Sovyet Bloku'na karşı oluşturulan, bugüne gelindiğinde ise emperyalizmin halklara karşı saldırı mekanizması halini alan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT), almış olduğu bir kararla İkinci Dünya Savaşı'nın sorumluları olarak Sovyetler Birliği ile Nazi Almanyası'nın rollerini bir tutan tasarıyı kabul etti. AGİT parlamenterler asamblesinde (Genel Kurul) kabul edilen söz konusu tasarı, 23 Ağustos 1939'da Almanyaya ile Sovyetler Birliği arasında imzalanan saldırmazlık paktına yönelik, 23 Ağustos gününü "Stalinizm" ve Nazizm kurbanlarını anma günü olarak belirledi. AGİT böylelikle 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nı iki ülke ve iki liderin saldırmazlık anlaşmasına dayandırarak savaşın müsebbiplerini de kendi penceresinden tanımlamış oldu. **Ancak AGİT'in almış olduğu bu karar tüm gerçekdışılığı ile beraber bize önemli veriler de sundu. Bu veri, içinde bulunulan küresel kriz nedeniyle egemenlerin sosyalizm karşıtı propangandaya ağırlık verme telaşdır. Uluslararası anlamda alınan bu tür kararların gelişebilecek antifaşist ve anti emperyalist hareketliliği engellemek anlamında işbir-**

likçi ülkeleri de kapsayıcılığının olması, egemenlerin teröre varabilecek önlemler almasının da önünü açma çabası olarak değerlendirilmelidir. Bir diğer veri ise bilgi kirliliği ve dezonzasyonun ulaştığı boyutla ilgilidir. Öyle ki bu karar bilimsel anlamda hiçbir değeri olmayan yaklaşımı yansıtmaktadır. Emperyalist ekonomiye dahil olmayan ülkelerin (Sovyetler Birliği) bir paylaşım savaşından sorumlu tutulması cehalet ise Faşizme karşı savaşanlarla faşistleri aynı kefeye koymak da akıl tutulmasının ulaştığı seviyeyi yansıtmaktadır.

Bir diğer yanlıgı ise faşizmin doğuşunu 1939 yılıyla başlatmaktır. Faşizmin doğuşunu ve emperyalistlerin ikinci kez bir paylaşım savaşına varan saldırganlığını 1939 yılı ile belirlemek kapitalizmin ve faşizmin niteliğini yadsımak anlamına gelir. Böylelikle, yadsınan hem faşizmin kendine özgü karakteridir hem de emperyalist ülkelerin kendi saldırganlığıdır. Evet, 1 Eylül 1939 fiili olarak Nazi Almanya'sının Polonya'ya resmen saldırıya geçmesiyle 2. "Dünya Savaşının" başladığı tarihtir. Ancak bilinmektedir ki egemenlerin sömürü politikaları bilinmeden/dikkate alınmadan ele alınan her tarihsel yaklaşım, burjuva resmi tarih bilincine aittir. Ve burada da görüldüğü gibi salt terminolojik bir anlam taşır. Oysa marksistler için tüm tarihsel gelişim seyri diyalektik bir bütünlük içerir. Resmi burjuva tarih yazarlarının aksine konuya bilimsel temelde yaklaşanlar, 2. Emperyalist Paylaşım savaşını da bu tarihsel bütünlüğü ele alarak değerlendirmelerde bulunurlar.

KAPİTALİZMİN KRİZİ VE FAŞİZMİN YÜKSELİŞİ

1920'lerin sonları ile 1930'ların başları kapitalizmin bunalımının en yoğun yaşandığı dönemlerdi. 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı, kapitalist devletlerin çelişkilerini gider-

memiş aksine daha da çözümsüz hale sokmuştu. Temelinde kapitalizmin genel bunalımının bulunduğu dünya ekonomik bunalımı, kapitalist sistemin içine girdiği çıkmazı yansıtmaktaydı. Bunalım sadece sanayi alanını kapsamakla kalmamış kredi sistemi ve para dolaşımı alanlarına da sıçrayıp ülkeler arasında var olan kredi ve para ilişkilerini de altüst edecek bir seviyeye ulaşmıştı. Ve bu durum kredi sistemi ile beraber para birimi sistemini, borç yükümlülükleri alanını vb. de kapsayarak, gerek tek tek ülkeler arasında gerekse tek tek ülkeler içinde sosyal gruplar arasındaki geleneksel ilişkileri yok etmeye başlamıştı. Kartellerin, tekellerin bu duruma direnmesi küçük üreticilerin kademe kademe yok olmasını beraberinde getirmiş, iflasların artmasına yol açmıştı. Sadece, Almanya, İngiltere ve Fransa'da onbinlerce anonim ortaklık bu dönemde yok olmuştu. Para birimlerinin değer kaybetmesi, beraberinde devlet tarafından meşru sayılan gerek dış, gerek iç borçların ödenmemesine yol açtı. Dolayısıyla tüm gelişmeler kredilerin ve dış borçların ödenmesinin durdurulmasını, müttefikler arası borç durumunun dengesizliğini, sermaye ihracının durdurulmasını, dış ticarete büyük oranda gerileme, meta ihracında yeni bir gerileme ve dış pazarlar uğruna mücadelenin sertleşme durumunu olgunlaştırmıştı.

Uzayan bu durum, ülkelerin içte olduğu kadar uluslararası ölçüde de tehlikeli bir süreç yaşamasına neden oldu. Dış pazarlar uğruna mücadelenin alevlenmesi, "özgür" ticaretin ortadan kalkması, koruyucu gümrük tarifeleri, ticaret savaşı, kambiyo savaşları vb. acımasız bir mücadele tarzını aldı. Japonya'nın Çin'e karşı Mançurya'yı işgali, Avrupa'daki ilişkileri keskinleştiren Alman faşizminin ise tam da bu dönemde yükselmesi ve zaferi, 1. Emperyalist paylaşım Savaşı sonrası anlaşmaların iptali

ve silahlanmaya ağırlık veren Almanya ve Japonya'nın Milletler Cemiyeti'nden çıkması da kapitalizmin bunalımının olgunlaştığının göstergesiydi. Alman-İtalyan ittifakı ve İspanya'ya müdahale etme ihtiyacı da bu gelişmelerin yansımalarıydı.

Daha savaş patlak vermeden önce devrimciler süreci ana hatlarıyla açıklıyor ve yaklaşan felakete dikkat çekiyorlardı.

10 Mart 1939 tarihinde Stalin, SBKP/B'nin XVIII. Kongresine sunmuş olduğu raporla 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın geldiği noktayı şöyle dile getiriyordu: "*İşte yeni emperyalist savaşın başlangıcını belirleyen dönemin en önemli olayları: 1935'te İtalya, Habeşistan'a saldırdı ve onu ilhak etti. 1936 yazı içerisinde Almanya ve İtalya, İspanya'da askeri bir müdahaleye giriştiler; bu müdahale sırasında Almanya, İspanya'nın kuzeyine ve İspanyol Fas'ına, İtalya da İspanya'nın güneyine ve Balear adalarına ayak bastılar. 1937'de Mançurya'yı ele geçirdikten sonra, Japonya, merkez ve kuzey Çin'e saldırıp Pekin, Tientsin, Şanghay gibi yerleri işgal etti. İşgal edilmiş bölgelerden yabancı rakiplerinin ayağını kaldırılmaya başladı. 1938 başlarında Almanya Avusturya'yı ve 1938 güzünde de Çekoslovakya'nın Südetler bölgesini ilhak etti. 1938 sonlarında, Japonya Kanton'u ve 1939 başlarında da Haynan adasını ele geçirdi.*

Sezdirmeden halkların içine sokulan savaş, böylece 500 milyondan çok insanı yörünge sine çekmiş ve etki alanını Tientsin, Şanghay, ve Kanton'dan başlayıp Habeşistan'dan geçerek Cebelitarık'a kadar yaymıştır."

Raporda 1. Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası yapılan barış anlaşmalarına dikkati çeken Stalin devamında şunları dile getirmiştir.

"Milletler Cemiyeti, ülkeler arası ilişkileri, devletlerin tek bir cep-

hesi temeli üzerinde, devletlerin güvenliğinin ortaklaşa savunulması temeli üzerinde, bu rejim çerçevesinde düzenleyecekti. Ancak üç saldırgan devlet tüm bu savaş sonrası barış rejimi sistemini tepeden tırnağa alaşağı etti. Japonya Dokuz Devlet Antlaşmasını, Almanya ile İtalya da Versailles Antlaşmasını yırttılar. Ellerini özgür bırakmak için bu üç devlet, Milletler Cemiyeti'nden çekildiler. Böylelikle yeni emperyalist savaş bir olgu haline geldi" (Bkz. Tarih. Çarpıtıcıları, İnter yayınları s.109-110)

1. Paylaşım savaşından yenik çıkan Almanya'nın en önemli hedeflerinden birisi kendi sanayisini onarmak/yeniden yapılandırmak ve silahlanma anlamında büyük bir askeri güce ulaşmaktı. Bu anlamda ekonomik olarak oldukça güç durumda olan Almanya'ya destek gecikmemiş Amerikan bankaları ve tröstleri Almanya'yı yeniden canlandırmak amacıyla yoğun bir kredi kampanyasına başlamıştı. ABD ve İngiltere'nin sayesinde Alman sanayisini ABD ve İngiliz tekellerine bağımlı hale getirme planı ile ele alınan **Dawes Planı** uygulanmaya başlanmış ve böylelikle 1924'ten 1929'a kadar geçen altı yıllık bir süre içerisinde 10-15 milyar mark uzun vadeli, 6 milyar mark ise kısa vadeli yabancı sermaye yatırımı yapılmıştı. ABD'nin sanayi tekellerinin işbirlikçilikte oynadığı roller ve bu tekellerin Almanya'nın ağır sanayi ve silah tekelleri ile sıkı bağları ise tüm dünya kamuoyu tarafından bilinmektedir. Amerikan kimya tekeli **du pont de Nemours** ve İngiliz emperyal tröstü **Imperial Chemical Industries** alman kimya tekeli **I.G. Farbenindustrie** ile sıkı ilişkiler kuruyor ve 1926 yılında barut satışı için dünya pazarlarının paylaşılmasına yönelik anlaşma imzalıyorlardı.

Kaldı ki tüm bunlar yalnızca ikili anlaşmalarla da sınırlı değildi. Hitler'in 1939 yılında Çekoslovakya'ya müdahale etti-

ği dönemde İngiliz *Federation Of British* (Britanya Sanayi Fedarasyonu) ile Alman *Reichsgruppe Industrie* (İmparatorluk Sanayi Grubu) arasında Düseldorf'da yapılan ortak anlaşmada karşılıklı her iki ülkenin sanayi sistemleri arasında mümkün olduğunca tam bir işbirliğinin sağlanması karar altına alınıyordu. 1939 yılında Alman faşizminin azgınlaştığı dönemlerde ilgili anlaşmaların karar altına alınması ise sanırız faşizmin kimler tarafından nasıl desteklendiğine dair veriler sunmaktadır

EMPERYALİSTLERİN İKİ YÜZLÜ POLİTİKALARI

2. EMPERYALİST PAYLAŞIM SAVAŞI'NIN TÜM KOŞULLARINI HAZIRLAYANLAR ALMAN FAŞİZMİNDEN AYRI DÜŞÜNÜLEMİYECER DENLİ SUÇLUDURLAR.

1939 ilkbaharında İngiltere, Fransa ve ABD'nin Sovyetler Birliği ile anlaşma yanlısı bir tutum izledikleri görülür. Ancak çok kısa bir süre sonra bu tutum tam bir ortaoyununu anımsatmaya başlayacaktır. Zira İngiltere'de bulunan Alman Büyükelçisi, genel anlamda izlenimlerini bir raporla Alman Dışişleri Bakanlığı'na iletirken şunları dile getiriyordu. "*Söz konusu ülkeler (İngiltere ve Fransa kastediliyor) Almanya ile birlik sağlama şeklindeki biricik önemli ve erişilmeye değer hedefe bir kez gerçekten ulaşılması halinde, yapılmış olan anlaşmalar (Sovyetler ile yapılan mutabakatlar kastediliyor) geçerliliklerini yitirecek yardımcı araçlar olarak değerlendirilmektedir*".(age)

Açıkça görülmektedir ki, İngiltere ve Fransa ABD'nin de desteğiyle tüm güçlerini Alman saldırganlığını Sovyetler Birliği üzerine yoğunlaştırma gibi adeta ucuz bir tezgah olarak tanımlanacak oyunlara başvurmaktaydılar.

Bir diğer konu ise İspanya iç-

savaşı sırasında Almanya'nın ve İngiltere'nin baskısıyla Fransa 'nın emre amade bir şekilde **Enternasyonal Tugaylar**'ın İspanya'ya geçişini engellemesidir. (1937) Franco açıkça Almanlar ve İtalyanlar tarafından desteklenirken Milletler Cemiyeti'nin bu duruma karışmama yanlısı bir tutum izlemesi ise Franco'ya desteğin üstünün örtülerek gerçekleştirildiğinin ifadesidir.

Sovyetler Birliği'ni Saldırmazlık Anlaşması ile suçlayanlar, Alman faşizminin azgınlaştığı dönemlerde yine Nazi Almanya'sı ile ortak hareket etmenin yollarını arıyor ve bu anlamda çeşitli birliklere imza atıyorlardı.

1. Hitler'in iktidarı almasından kısa bir süre sonra İngiltere ve Fransa hükümetlerinin çabası sonucu 1933'de İngiltere, Almanya, Fransa ve İtalya arasında "**Uyum ve İşbirliği Anlaşması**" imzalandı.

2. 1934'te İngiltere ve Fransa, kendileri ile ittifak içerisinde olan Polonya'nın SSCB'ye karşı düşmanca tavrından yararlanması için Hitler'e yardımda bulundular. Bu sayede Alman saldırısının hazırlanmasında önemli bir aşama olan **Alman-Polonya Saldırmazlık Anlaşması** ortaya çıktı.

3. Hitler, Alman Silahlı Kuvvetlerinin yeniden kurulması amacıyla bir dizi önlem aldı. Bu, İngiliz ve Fransız iktidar sahipleri tarafından anlayışla karşılandı. 1935'de İngiliz-Alman Filo Anlaşması yapıldı. Böylelikle Versay anlaşması ile silahlanmasına kısıtlama getirilen Almanya'nın önü açılmış oluyordu.

4. **Münih Paktı** imzalandı. Faşist Almanya'nın, İngiliz ve Fransız hükümetlerinin imzaladığı bu anlaşma 1918'den bu yana emperyalistlerin rüyası olan Rusya'yı müttefiksiz bırakmak ve özünde tamamıyla Sovyet düşmanı bir ittifak olarak bilinir. Bu anlaşma ile birlikte Fransız-Sovyet Paktı büyük oranda sona erer hale gelirken Çek Südet Bölgesi Nazi Almanyası'nın

bir parçası haline gelmiştir. “ABD, İngiltere ve Fransa; faşist devletleri SSCB’ye saldırmaları konusunda cesaretlendiriyor/teşvik ediyordu. SSCB’nin faşist saldırılar karşısında “Kolektif Güvenlik” önerisi, yani bir ülkeye saldırıldığında diğer ülkelerin sahip çıkmasını/desteklemesini kapsayan planı reddedilmekle kalmayıp, 1938 Eylül’ünde Nazi Almanyası, Faşist İtalya, Büyük Britanya ve Fransa hükümetleri Münih Pakt’ını imzalayarak SSCB’yi dünyadan izole ettiler.” (Kaynak: Devrimci Hareket Sayı: 22)

5. 30 Eylül 1938’de Chamberlain ve Hitler Münih’te bir İngiliz Alman Deklarasyonu imzaladılar.

6. 6 Aralık 1938, Bonnet ve Ribbentrop tarafından imzalanan Fransız-Alman Deklarasyonu. Almanya ve Fransa arasında varılan bu anlaşmada her iki devlet arasında bir toprak anlaşmazlığının olmadığı, iyi komşuluk ilişkilerinin daimi kalacağı ve bu durumun genel Avrupa barışı anlamında çok önemli bir rol oynadığı belirtilmekteydi. Diğer ülkelerde karşılaşılabilecek herhangi bir sorun karşısında ise iki ülkenin diyalogunun önemli yer teşkil edeceği savunuluyordu. Kısacası bu anlaşma Fransız-Alman saldırmazlık deklarasyonuydu.

Peki böylesi bir durumda Sovyetlerin tavrı neydi?

Emperyalistler Çekoslovakya’nın Almanlar tarafından işgal edilmesine tepki vermek şöyle dursun aksine onaylayan bir davranış sergilemekteydiler. Oysa Sovyet Hükümeti, 18 Mart tarihinde bir nota yayınlamış ve bu nota da Çekoslovakya’nın İngiltere ve Fransa’nın yardımı ile Almanya tarafından işgal edilmesini bir keyfîlik ve saldırı eylemi olarak damgalamıştır. Ayrıca Sovyet Hükümeti bu süreçte Çekoslovakya’nın koşulsuz ve pratik anlamda desteklenmesi, barışın korunmasına ilişkin Çekoslovakya’dan yana

Almanya’ya karşı müdahale edeceğini açıklamıştı. Tüm bu gelişmelerin ardından İngiltere ve Fransa tarafından cesaretlendirilen Nazi Almanyası Avrupa sorunlarının barışçıl çözümlerini bir kenara bıraktı. Bu ise bir anlamda yaklaşan felaketin habercisiydi.

ABD’nin ve diğer emperyalist ittifak odaklarının yıllardır sürdürdüğü yanıltma çabalarına eklenen AGİT’in kararı bir diğer yanıltıcı sorumluluklardan kaçma psikolojisi olarak açıklanabilir. Tüm bu saldırganlık dönemi boyunca görülen odur ki İngiltere ve Fransa, ABD’nin de desteğiyle 1939 ilkbahar ve yazında (Polonya saldırısının arifesinde) ikiyüzlü politikalarını terk etmemişlerdir. Onların tek amacı Hitler Almanya’sını Sovyetlerin üzerine kışkırtmaktır. Böylelikle sosyalizm tehlikesini ortadan kaldırmış ya da bertaraf etmiş olacaklardı. Öyle ki 1939 Mart’ında başlayan görüşmelerde İngiltere ve Fransa ABD’den de aldıkları akılla Almanları Sovyetlerin üzerine çekecek çabalar sergiliyorlardı. Ancak Sovyet hükümeti bu niyeti anlayarak açık öneriler ortaya koyuyordu. Molotov’un katıldığı görüşmelerde olası Polonya ve Romanya işgaline karşı Sovyetlerin karşı tavrını garantilemeye çalışan İngiltere ve Fransa, Sovyetlere karşı bir saldırı söz konusunda olduğunda ise ne yapacakları sorusunu açık/yanıtsız bırakma tercihinde bulunuyorlardı. 18 Mart 1939’da İngiliz hükümetinin Hitler’in Romanya’ya saldırısı halinde Sovyetlerin ne gibi bir tavır alacağını sormasının ardından karşı bir soruyla İngiltere’nin bu durumda nasıl bir tavır sergileyeceğini soran Dışişleri Halk komiserinin sorusu ise yanıtsız bırakılmıştır. Ayrıca tüm bu gelişmeler karşısında ortak bir toplantı çağrısında bulunup (İngiltere, Fransa, Romanya, Polonya, Türkiye ve SSCB) diğer ülkelerin tavrılarını saptamak için ortam yaratmaya çalışan Sovyetler’in çağrı-

sı ise İngilizler tarafından zamansız bulunarak reddedilmiştir.

Bir diğer önemli gelişme ise Polonya’nın Sovyetler’e karşı olan tutumudur. 11 Mayıs 1939’da Polonya, İngiltere, Fransa ve SSCB arasında yapılan görüşmeler sırasında SSCB ile Polonya’nın herhangi bir yardımlaşmasının söz konusu olamayacağını belirterek Sovyetlere karşı açıkça bir tavır almış oluyordu. Tabii ki Polonya’nın bu tavrı İngiliz ve Fransız makamlarından bağımsız bir fikir olarak düşünülemezdi. Bu tavrı daha sonraları da gösteren Polonya’nın gerçek niyeti ancak Hitler saldırısından çok SSCB’nin yani sosyalizmin güçlenmesinden korkmasıyla açıklanabilir.

Bilinmektedir ki emperyalist sömürücüler her felaketten karla çıkma eğilimindedirler. İşbirlikçileri de her fırsatta bu eğilimi güçlendiren yardımlarda bulunmaktadır. Savaşları durdurmak ya da engellemek şöyle dursun gerçek niyetleri ancak kendi çizdiği sınırlar içerisinde bir çatışma ortamı yaratmaktır. Nitekim İngiltere ve Fransa’nın açık niyetleri Almanya ile ortak bir anlaşma yapmak ve sömürgeler sorunu, hammadde kaynaklarının paylaşılması, pazarların paylaşılması ve Almanya’ya gizli krediler verilmesini kapsıyordu. Böylelikle saldırganlık doğuya kayarak SSCB’yi vuracaktı. Bu nedenle Sovyetler’e ya da Polonya’ya yapılacak herhangi bir saldırı karşısında tavır belirleyemeyen sessiz bir yaklaşım sergileniyordu.

İşte böylesi bir güvensizlik durumunda Sovyet Hükümeti Almanya ile bir saldırmazlık anlaşması imzalamak zorunda kaldı. Sovyetler Ağustos 1939’da Sovyet-Alman saldırmazlık anlaşmasını imzaladığında tabii ki bunun kalıcı bir anlaşma olmadığını, er ya da geç Almanya’nın Sovyetler’e saldıracağına bilincindeydi. Bu durum savaş öncesi Almanya’nın politik ve askeri tavrından da açıkça

Bilinmektedir ki emperyalist sömürücüler her felaketten karla çıkma eğilimindedirler. İşbirlikçileri de her fırsatta bu eğilimi güçlendiren yardımlarda bulunmaktadırlar. Savaşları durdurmak ya da engellemek şöyle dursun gerçek niyetleri ancak kendi çizdiği sınırlar içerisinde bir çatışma ortamı yaratmaktır. Nitekim İngiltere ve Fransa'nın açık niyetleri Almanya ile ortak bir anlaşma yapmak ve sömürgeler sorunu, hammadde kaynaklarının paylaşılması, pazarların paylaşılması ve Almanya'ya gizli krediler verilmesini kapsıyordu. Böylelikle saldırganlık doğuya kayarak SSCB'yi vuracaktı. Bu nedenle Sovyetler'e ya da Polonya'ya yapılacak herhangi bir saldırı karşısında tavır belirleyemeyen sessiz bir yaklaşım sergileniyordu.

anlaşıyordu. Bu nedenle Sovyetler 17 Eylül 1939' da Polonya-Sovyet sınırını aşarak Batı Belorusya ve Batı Ukrayna'ya girdi. Tam bu dönemde Sovyetlerin hiçbir şekilde yardımını istemeyen Polonya hükümeti ve ordu önderliği ise Alman saldırısı sonrası firar durumundaydı. Sovyetler'e karşı anlamsız bir vatanseverlik içine girenlerin işgal durumunda firar etmesi ise ne kadar "vatansever" olduklarının da göstergesiydi. Hitler orduları ise hiçbir direnişle karşılaşmadan Belorusya ve Ukrayna bölgelerini işgal etmiş bulunuyordu.

Peki, Sovyetler faşizme karşı direniş destanları yaratırken birçok Avrupa ülkesinin, işgal edildiği andan henüz birkaç saat bile geçmeden teslim olması nasıl anlaşılmalı. Bilindiği gibi kapitalizmin bunalımı dünya ekonomik bunalımına dönüşürken birçok ülkede faşizmin ayak sesleri duyulmaya başladı. Ancak bu durum ülkeler arasındaki gelişim düzeylerinden, ya da yapısal özelliklerinden farklı olarak gelişmekteydi. Birçok Avrupa ülkesinde faşist iktidarlar oluşmuştu. Almanya, İtalya vb. örneklerinde olduğu gibi kapitalizmin gelişmiş-

lik düzeyiyle de ilintili olarak faşizmin geniş kitle temeline dayanarak aşağıdan yukarıya doğru şekillendiğini görürüz. Portekiz, Norveç, Belçika, Yunanistan, Bulgaristan, Arnavutluk, Ukrayna, Macaristan vb. ülkelerde ise bu durum biraz daha farklı olarak, yukarıdan aşağıya işbirlikçi iktidarlar tarafından şekillendirilmekteydi. Bu ülkelerde faşizm, sömürge tipinde gerçekleştiği için diğer ülkelerden farklı bir durumun oluşmasına neden oluyordu. Burjuva demokratik devrimlerin tamamlanmadığı ülkelerdeki özgünlüklerin bir sonucu olarak, bu ülkelerin siyasi üst yapılarının kapitalist-emperyalist ülkelerinkinden farklılıklar göstermesi ne kadar doğal, hatta kaçınılmaz ise, buralardaki faşist diktatörlüklerin de "klasik" biçimlerinden farklı bir şekle bürünmesi de o denli kaçınılmazdır. Bu gibi ülkelerde mevcut devlet kurumları aracılığıyla gelişen faşizm, klasik biçimlerinden özellikle geniş bir kitle temeline sahip olamayışı noktasında ayrılmaktadır. İşte bu durum faşizmin, birçok Avrupa ülkesini kısa sürede işgal etmesinin nedeni olarak görülmelidir. Faşist

rejimler yani işbirlikçi iktidarlar, işgale karşı güçlü direnişlerin gerçekleşmemesi için ellerinden geleni yaparken, Sovyetler Birliği'ne tavır alırken kendi ülkelerini dahi savunamayacak durumlara düştüler. İşbirlikçi faşist iktidarlar Ukrayna, Finlandiya ve daha birçok Avrupa ülkesinin egemenleri, direnmek yerine firarı tercih etmişlerdir. İşgale karşı direnenler ise devrimci örgütler ve o ülkelerin Komünist Partileri olmuştur. Sadece Fransa'da dahi 80 bin komünistin direnişlerde ölümsüzleşmesi ve Fransız Komünist Partisi'nin "Şehitler Partisi" adıyla anılması bunun ifadesidir. Arnavutluk'ta ise 100 bin kişilik faşist İtalyan işgal kuvvetlerine karşı direnenler, Arnavut Komünistleri ve Ulusal Kurtuluş Hareketi'dir. Yugoslavya'da Tito önderliğinde partizan müfrezeleri kurulmuş ve Yugoslavya Antifaşist Kurtuluş Konseyi direnişin odağı haline gelmiştir.

Soruyoruz: İşgallerin, katliamların sorumlusu emperyalistler ve kapitalist işbirlikçileri midir yoksa halkların kurtuluşu için direnen devrimciler ve komünistler mi?

Sovyet hükümeti, daha sonra Baltık devletleriyle Estonya, Letonya ve Litvanya'ya Sovyet Birlikleri'nin yerleştirilmesi ve hava alanları oluşturulmasını öngören karşılıklı yardımlaşma önerisinde bulundu ve anlaşma sağlandı. Bu şekilde **Doğu Cephesi**'nin temelleri atılmış oluyordu.

Görülüyor ki Sovyetler'in tüm bu gelişmeler ile birlikte bir cephe açmaya çalışması ve büyük bir fedakarlıkla işgalcilere karşı saldırmazlık anlaşmasına rağmen hazırlık içinde bulunması, durumun ciddiyetinin ne kadar farkında olduğunun göstergesidir. Doğu cephesini oluşturmak yalnızca SSCB'nin güvenliği için değil Hitler saldırısına karşı mücadele eden tüm güçler için büyük bir katkı anlamına gelmiştir. Zira o dönemde donanma bakanı olan Churchill

bunun öneminin farkına varmış ve Doğu Cephesi'nin yaratılması başarısını büyük bir içtenlikle savunduğunu, desteklediğini belirtmiştir. (1 Ekim 1939 Tarihli Radyo Konuşması)

Finlandiya'nın SSCB'ye karşı tavrı ise İngiliz, Fransız ve ABD etkisinde kalan Polonya'nın tavrı ile aynıydı. SSCB'nin Fin hükümeti ile anlaşmaya varma çabası sonuçsuz kalmış, karşılıklı yardımlaşma çabaları Fin hükümeti tarafından reddedilmiştir. Tüm bu çabalara karşın Sovyet-Fin sınırındaki provokasyonlar yoluyla Finlandiya, Sovyetler Birliği ile savaş başlattı. Molotov'un da belirttiği gibi SSCB'nin Finlandiya'yı işgal etmek için tüm olanakları elinde bulundurmasına rağmen bunu tercih etmemesi Sovyetlerin niyetinin göstergesidir. İşte tam bu durumda Fransa ve İngiltere'nin tavrı ise Finlandiya'yı desteklemektir. İngiliz ve Fransız iktidar sahipleri 100 bin kişilik bir kuvveti aceleyle Finlandiya'ya göndermeye hazırladılar. 19 Mart 1940'da İngiliz Avam Kamarası'nın açıkladığı bilgilere göre İngiltere Finlandiya'ya 101 Uçak, 200'ün üzerinde top, yüzbinlerce el bombası, uçak bombası ve tanksavar mayını göndermişti. Fransa ise Daladier'in Fransız Parlamentosu'na belirttiği üzere Finlandiya'ya 175 uçak, 500 top, 5000 den fazla makineli tüfek 1 milyon bomba ve el bombası ve diğer savaş malzemelerinden gönderildiğini belirtmiştir. Tüm bu savaş teçhizatı ise Sovyetler Birliği'ne karşı kullanılmak üzere verilmişti.

Tüm bu gelişmeler Sovyetler etkisinden "korkan" ya da Sovyetlerin herhangi bir işgali ile karşılaşmaktan çekinmek ile tanımlanabilir mi? Tabii ki hayır. Özellikle Sovyetlerin her anlaşmada, ülkelerin kendi iç işlerine karışmayacağına dair tavrı sergilemesi emperyalist ülkelerle arasındaki ciddi farkı ortaya ko-

yan bir tutumdur. Stalin, 6 Kasım 1941 tarihli büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 24. yıldönümü üzerine yaptığı konuşmada bu niyeti açıkça şöyle dile getirmiştir. "İster Avrupa halkları ve bölgeleri isterse de aralarında İran olmak üzere, Asya halkları ve bölgeleri olsun, yabancı bölgeleri zapt etmek ve yabancı halkları boyunduruk altına almak gibi savaş amaçlarımız yoktur ve olamaz. Bizim ilk hedefimiz, topraklarımızı ve halklarımızı faşist Alman boyunduruğundan kurtarmaktır".

"Bizim bu savaştaki hedefimiz, bizden yardım bekleyen Slav ve öteki ezilen Avrupa halklarına bizim irademizi ve rejimimizi zorla kabul ettirmek değildir, olamaz. Bizim hedefimiz Hitler zorbalığına karşı kurtuluş mücadelelerinde bu halklara yardım etmek ve sonra özgür topraklarında istedikleri gibi yaşamayı onlara bırakmaktır. Başka halkların içişlerine kesinlikle müdahale yok" (Bkz. Stalin Seçme Eserler Cilt 14. s.280)

Soruyoruz: Tüm bu çelişkili davranışlar, ikili anlaşmalar ve güven-sizlik ortamında bu insanlıkdışı savaşın sorumlusu Sovyetler midir, yoksa dünyayı bölüşmek isteyen emperyalist güçler ve onların Polonya ve Finlandiya gibi kukla iktidarları mıdır?

Nitekim faşizmin saldırganlığı 22 Haziran 1941'de Sovyetler karyasına da çarptı. Daha savaşın ilk dört ayında Sovyetler 350 bin ölü, 378 bin kayıp vermiştir. Yaralıların sayısı ise 1 milyonu aşmaktaydı.

Savaşın olanca hızıyla seyrettiği bir süreçte Sovyetleri saldırmazlık anlaşmasıyla suçlayan ABD bakalım ne yapıyordu?

Şubat 1943'de İsviçre'de ABD ve Alman Hükümet temsilcileri bir araya gelerek görüşmelerde bulunmuşlardır. ABD hükümeti özel temsilcisi Allen Dulles ile Alman temsilci M. Hohenlohe arasında yapılan görüşmelerde; A.Dulles "Almanya gibi uluslar, sıkıntı ve

haksızlıklarla, umutsuz deneylere ve kahramanlıklara yeniden asla itilmemelidirler. Alman devleti bir düzen ve inşa faktörü olarak varolmaya devam etmelidir, onun bölünmesi ya da Avusturya'nın ayrılması söz konusu olamaz." diyerek açıkça ABD'nin Almanya'ya karşı tutumunu özetlemiş oluyordu. Devamında ise "Polonya'nın doğuya doğru sınırlarının büyütülmesi, Romanya'nın elde tutulması ve güçlü bir Macaristan sayesinde Bolşevizme ve Pan-Slavizme (bizce sosyalizme) karşı sıhhi bir sürgü çekilmesinin onaylanması gerekir" diyerek bir yandan da sosyalizme dair korkuların boyutunu yansıtıyordu. En kritik anlarda dahi sosyalizmi tehdit olarak görmek ve ona karşı önlemler almak sömürücülerin esas niyeti ile ilintilidir.

Soruyoruz: Savaşın en hızlı dönemlerinde dahi ikili oynayan ve sosyalizme karşı tavrını her fırsatta açıkça ortaya koyan ABD mi kayıplardan sorumludur yoksa Stalin önderliğinde savaşan Sovyet halkları mı?

2. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nda kesin olarak saptanamamakla beraber, 45 ile 50 milyon arasında insan hayatını yitirdi. En büyük kaybı, 11 milyon asker ve 7 milyon sivil Sovyetler Birliği verdi. Polonya, yaklaşık 5.8 milyon vatandaşını kaybetti. Almanya 3.5 milyon asker, 780 bin sivil. Japonya'da 1.3 milyon asker, 670 bin sivil öldü. Japon emperyalizmine karşı silahlı mücadele veren Çin, 1 milyon 300 bin asker ve sayısı tam olarak saptanamayan ancak milyonları bulan sivil direnişçiyi yitirdi. Savaşın esas büyük güçleri arasında olmalarına rağmen, İngiltere'nin kaybı 264 bin asker ve 92 bin sivil; ABD'nin kaybı ise 292 bin asker ve 6 bin sivil.

Soruyoruz? Tüm bu tabloya karşı savaşın müsebbibi emperyalist sömürücüler midir, yoksa Stalin önderliğinde çarpışan Sovyet halkları mı?

ÜRETEN BİZİZ, YÖNETEN DE BİZ OLACAĞIZ

SENDİKALARDAKİ KRİZDEN DEVRİMCİ MÜCADELE PROGRAMIYLA ÇIKILABİLİR

Kamu emekçileri, yüz yılı aşkın bir mücadele geleneğine sahiptir. Bu geleneğin mayasında; içinde bulunulan dönemin mücadele ihtiyaçlarına cevap verme çabası vardır. Örneğin, TÖS döneminde anti-emperyalist duruş öne çıkarken, TÖB-DER döneminde anti-faşist mücadele belirleyici olmuştur. Ancak 12 Eylül öncesi sürecin tamamlanmasında kamu emekçilerinin birbirinden kopukluğu söz konusudur. İşte, KESK oluşturulurken bu eksiklik giderilmiş ve emek eksenli sendikal örgütlenme temel alınmıştır. Dernek yerine sendikanın tercih edilmesi bir öngörünün ürünüdür: üretim biçimindeki esnekleşme ve sosyal devletin tasfiyesi artık devlet memuruna değil, ayrıcalıkları ortadan kaldırılmış ucuz emeğe ihtiyaç duymaktaydı. Yaşanan süreç, devlet ile memur arasındaki karşıtlığı netleştirmiştir. Böylesi bir ortamda, doğru halka yakalanmış ve kamu emekçileri cephesi KESK olarak sahneye çıkmıştı.

KESK, başarılı bir mücadele geçmişine rağmen bugün gelinen noktada, etki gücünü yitirmiş ve

sahneyi devlet beslemesi sendikalara kaptırmıştır. Başlangıçta fiili ve meşru mücadele çizgisi ile kitleselleşmiş, önüne koyduğu grevli-toplu sözleşmeli sendikal hak talebi ile ülke gündemini belirler duruma gelmişti. Yalnızca sendikal hak mücadelesine kilitlenmemiş, aynı zamanda demokrasi mücadelesinin de aktif bir bileşeni olmayı başarmıştı. Ancak gelinen noktada, neredeyse tüm iş kollarında yetkiyi kaybetmiş ve sürecin dışına düşmüştür. Hemen belirtelim ki yetki kaybı bir son değildir. Sadece, yanlış yürütülen sürecin sonucu olması bakımından öğretici bir öneme sahiptir.

Önemli olan ve irdelenmesi gereken, bu noktaya nasıl gelindiğidir. Eğer ortada bir başarısızlık varsa, bunu değerlendirmek aynı zamanda mücadelede samimiyet ölçüsüdür. Mevcut duruma itiraz etmenin samimiyet ölçüsü ise sorunlara çareler üretmekten geçer. Bugüne kadar KESK yönetiminde bulunan siyasi anlayışlardan öz eleştiri anlamına gelecek bir açıklamaya rastlamadık. Nicelik ve nitelik kayıpları karşısında en sık başvurulan savunma

yöntemi, geriye gidişi, dışsal sebeplere dayandırmaktır. Yani emperyalizmin küreselleşmesi, üretimin esnekleşmesi vb. sebepler üzerinden açıklama yapılmaktadır. Tüm bunlar doğruluk içermektedir. Ancak, fordist üretimden vazgeçilmesi kamu emekçilerinin nicelik kaybını açıklayan bir konu değildir. Çünkü kamu emekçileri zaten dağınık iş yerlerinde çalışmaktaydı. Özellikle eğitim emekçilerinin çalıştığı okullar, çalışan sayısı itibarıyla dağınık iş koludur. Fakat sermayenin küreselleşmesi, kamu emekçilerinde; iş güvenliği, sağlık hakkı, emeklilik gibi kazanılmış haklar anlamında sarsıcı etkilere yol açmıştır. Kısaca, örgütlenmedeki zayıflamanın açıklaması üretimin parçalanması üzerinden açıklanamaz. Ama dünya genelinde yaşananların üzerimizdeki etkilerini dışsal sebepler başlığı ile şimdilik konumuzdan ayıralım.

**SENDİKAL MÜCADELE
YASAL ÇERÇEVEYE
SIKIŞTIRILMAMALIDIR!**

KESK, çıkışıyla birlikte politikalarını sokakta oluşturmuş bir örgüttür. Henüz sendika yasası

çıkmadan sendika olmuş ve bunu dosta düşmana kabul ettirmiştir. “Yasal düzenleme yok. Memurlar sendika kuramaz” denilen bir ortamda sendikalar kurulmuş ve devleti zorlayan bir güç haline gelmiştir. Devlet ise güç merkezi haline gelmeyi başaran kamu emekçilerinin talep ettiği sendika yasanını değil; emekçileri kısıka alacak yasal düzenlemeleri yaparak gidişi kendi lehine çevirmiştir. Eğitim Sen ve Eğitim İş birleşmesini bürokratikleşmenin ilk basamağı olarak alırsak, son basamağı da çıkartılan sendika yasanının labirentlerine girmektir. Çıkartılan yasanın gerekleri KESK tarafından yerine getirilirken, aslında bir mücadele geleneği de tüketiliyordu. Taleplerin sokaktan haykırılması yerine, Toplu Görüşme masalarının tercih edilmesi tabanda umudun ve güvenin kaybolmasını beraberinde getirmiştir. Toplu Görüşme masasına oturmanın erimeye yol açtığından tabanda dillendirilmesinden sonra yönetim günübirlik eylem takvimleriyle açığı kapatmaya çalıştı. Bugün hala tabanı kucaklamayan ve programlı bir mücadeleyi yansıtmaktan uzak günü birlik, yasak savmacı anlayışla yapılan eylemler, tabanla yönetim arasında oluşan kopmanın göstergesi olarak okunmalıdır. Yasanın belirlediği takvime göre şekillenen eylemlilikler, bizim gibi sömürünün katmerli olduğu ülkelerde sonuç alma şansından uzaktır. **Eylemde, kazanımları esas almayan, başarıyı yalnızca nicelik üzerinden tanımlayan yaklaşımlar, tabandaki erimeyi hızlandıracı bir etkiye yol açmaktadır.**

POLİTİK MÜCADELEYLE SENDİKAL MÜCADELE EŞİTLENEMEZ!

Sendika-siyaset ilişkisi öteden beri tartışma konusu olmuştur. Sendikaların, politik yapılarla organik bağ değil; siyasi etkileşime girmesi gerektiği genel kabul görmesine rağmen pratik yaşamda buna uyulmadığına tanık oluyoruz. KESK

özelinde konuşacak olursak, siyasi varlığını buradan var eden gruplar, yıpratıcı izler bırakmışlardır. Başta ÖDP olmak üzere yönetimde varlık gösteren siyasi yapılar, kongre süreçlerini seçim arenasına dönüştürdüler. Kongrelerde, geçmişle hesaplama ve geleceğe yol açma yerine delege sayıları üzerinden yarışmalar yaşandı. Seçim yarışı, programsız birliktelikleri beraberinde getirerek yozlaşmaya yol açtı. Neredeyse her kongre, sendikal kadroların eritilmesinde bir değirmen görevi gördü. Yalnızca delege seçimlerinde ziyaret edilen iş yerleri, sendikalardan koptu ve yabancılaşma gittikçe büyüdü.

Politik mücadele doğası gereği kapsayıcılığın da ifadesidir. Başta işçi sınıfı olmak üzere, sistemden rahatsız olan tüm sınıf ve katmanları örgütlemeyi önüne koyan siyasi yapılar, bir tek alana sıkıştırılmaz. Yalnızca KESK’te varlık gösteren gruplar, hem kendilerini daraltmış hem de sendikalara büyük zararlar vermişlerdir.

YAPISAL SORUNLARLA DÖNEMSEL SORUNLAR BİR VE AYNI DEĞİLDİR!

Dünya genelinde soldaki gerilemeler bilinen bir gerçektir. Bu gerilemelerin sebepleri de hemen herkesin bildiği ve kabul ettiği bir durumdur. Dolayısıyla ülkemizde de sol ve sendikalardaki güç kaybının nedenlerinin bir bölümü bunlarla ilgilidir. Ve bu durum dönemsel olup, sıkıntuların aşılmasına dair ipuçları da ortaya çıkmaya başlamıştır. Ama bir de yapısal sorunlar vardır ki bunlar aşılmadıkça sendikal mücadelenin düzen içi sınırlardan kurtulma şansı yoktur.

KESK’te sandık demokrasisi uygulanmaktadır. Sisteme ait olan tüm hastalıklar, saflarımıza yabancılaşma ve bürokrasi olarak yansımıştır. Delegasyon üzerinden işletilen yönetim belirleme yöntemi, yöneten-yönetilen ikilemini kalıcılaştırmakta ve bürokrasiye yol açmaktadır. Karar alma süreçlerine katılmayan

ve yetkilerini yöneticilere devreden üyeler, devre dışı kalarak sendikalara yabancılaşmaktadır. Bugün yapılan basın açıklaması türü eylemlere yönetim kurulunun sayısından daha az katılım oluyorsa, bunun sebepleri örgütlenme anlayışında aranmalıdır. Delegelerin en az yarısının oyunu alarak seçilen yönetim kurulları, eğer kendilerine oy veren delegeleri dahi sokağa dökemiyorsa, bu hastalığın kriz noktasına geldiğinin göstergesidir.

Tabanla kopuş noktasına gelen KESK yönetimi, kendi krizini aşmak için sorunlara neşter atma yerine kaçak güreşme yolunu seçmiştir. Uzun zamandır kadro eylemleriyle durumu kurtarmaya çalışmaktadır. Kadro eylemi, emekçileri cesaretlendirmek amacıyla düzenlenir. Bir çeşit öncü eylemliliktir ve tabanın göze alamayacağı durumlarda, kadrolar yol açıcı kararlılıklarını sergilerler. Hiçbir güçlüğün olmayan kimi eylemlerin yöneticilerle sınırlı tutulması, kendi örgütlülüğüne güvensizliğin bir sonucudur. Haziran ayı ve toplu görüşme sürecinde yürütülen eylemlilikler ciddiyyetten uzak, KESK yönetiminin kendi durumunu kurtarmaya dönük adımlarıdır. Ayrıca toplu görüşme masasına girip-çıkmanın da sendikal tutarlılıkla bir ilgisi yoktur. Dikkate alınmama durumuna düşen KESK, rövanşını Kasım ayına erteleyerek süreçteki başarısızlığı örtmeye çalışmaktadır. İçeriği ve şekli belli olmayan “TİS yoksa grev var!” söylemi ajitasyon dışında bir anlam taşımamaktadır. **Bizim ülkemizde sendika yönetim kurulları, önderlik olarak algılanır. Eğer yönetim kurulu bir gereklilikse, önderlik niteliklerine sahip olması zorunlu bir kriterdir.**

MÜCADELE ÖRGÜTLERİ GIDASINI PRATİKTE ALIR

Yukarıda sıraladığımız sorunların elbette ki sorumluları vardır. KESK’teki yönetici iradenin aklanma şansı da yoktur. Ancak yapısal sorunlara çözüm üretmeden mev-

cudu eleştirmek eksik ve protestocu bir duruşu ifade eder.

Bu nedenle tanımlamalarımız ışığında, hayatın içinden çareler çıkarmak zorundayız. Çare arayışında sıfır noktasında olmadığımızı bilmek, işimizi daha da kolaylaştıran bir durumdur. Bugün karşımıza çıkan sendikal bürokrasiye karşı sendikal demokrasiyi yeşertmek için geçmişteki deneyimleri, bugünün diline tercüme etmek gerekmektedir. İş yeri komite ve konseyleri, tabanın söz ve karar sahibi olmasının yanında, kitleselleşmenin de güvencesidir. İş yerlerini temel alan ve temsilciliği kurul haline dönüştürüp emekçileri sürece katmak, sendikal demokrasiyi inşa etmenin ilk adımıdır. İş yeriyle sendika şubeleri de doğru temelde ilişkilenebilir. Şubedeki temsilciler kurulunun **karar organı** haline dönüştürülmesi ve bu işleyişin genel merkeze kadar şekillendirilmesi, bürokratikleşmeyi ve yöneten-yönetilen ikileminin en aza indirilmesi şansını verecektir.

Tüm bu çalışmalar, iradi bir çabayı gerektirir. En alt birim olan iş yerlerinden başlamayan hiçbir ça-

alışmanın başarı şansı yoktur. Sendikalarda aşağıdan yukarıya doğru örgütlenme çizgisi hakim olmadıkça, tıkanmaların aşılması mümkün değildir. Kimi sendika şubelerinde veya genel merkez yönetimlerinde dahi yer alma şansı, delegasyon sistemi nedeniyle yakalanabilir. Ancak, taban çalışmasına dayanmayan bu durum, niyetten bağımsız olarak bürokrasiyi besleyecektir. İş yerlerinde biriktirilen güçler mutlaka pratik mücadelenin içinde şekillenmelidir. Bu yöntem üzerinden sendikalarda etkili olunabilir ve yeni bir kültür yaratılabilir.

Önümüzdeki süreçte, mücadelenin sertleşeceği bilinen bir gerçektir. Sistemin girmiş olduğu krizin yükü, emekçilerin itirazlarını artıracaktır. Devrimci Kamu Emekçilerine düşen görev, itirazları militan kitle mücadelesine dönüştürmektir. Emekçiler, genel olarak yaşadıkları ekonomik ve demokratik sıkıntılardan kötü yöneticileri sorumlu tutar. Devrimciler ise bunun bir sistem sorunu olduğunu bilir ve yönetilmeye itiraz ederler. Buradan hareketle emekçilerin beklentilerinin düzen içi koridorlarda tüketilmesine kar-

şı, başka bir umudu tarif etmek, ertelenmez bir görevdir. Emperyalist-kapitalist sistemden kaynaklı sorunlar karşısında, AKP karşıtlığı ile sınırlı muhalefet anlayışına karşı da kitleler uyarılmalıdır.

Sonbahar mevsimi her açıdan hareketli geçmesi beklenen bir dönem işaret ediyor. Ekonomik veriler, emekçilerin sıkıntılarının daha da artacağını gösteriyor. Ekonomik bunalımın, devletin faşist karakterini daha fazla açığa çıkartması beklenmelidir. Her zaman olduğu gibi yoksulluğa faşizm eşlik eder. Çatışmalı süreçler, çözümlerin de hızla bulunduğu, devrimci yaratıcılığın arttığı dönemlerdir. Önemli olan bu süreçlere hazırlıklı olmaktır.

Dönem, umutsuzluğu dağıtıp sokaklardan seslenme dönemidir. Emekçilerin yaratıcı ve dönüştürücü gücüne güvenerek yola çıkmalıyız. Biz bu yolu tanıyoruz. Bu yol; Tarih'i, Çeltik'i, Yeraltı Maden-iş'i yaratanların yoludur. Bu yol, hayattan okuyup kitap yazanların geleneğidir. Devrimci geleneğimizin birikimlerini kuşanarak kavgayı örgütlemek, gelecek tasarımlarını bugüne taşımaktan geçecektir.

EĞİTİM SEN VE KESK'E YAPILAN SALDIRILAR DOĞRU OKUNMALIDIR

28 Mayıs 2009'da KESK ve Eğitim Sen Genel Merkezleri'ne baskınlar düzenlenmiş ve 34 sendikacı gözaltına alınmıştır. Baskınlar ve gözaltılar iki boyutuyla dikkat çekicidir ve değerlendirme yapmayı ihtiyaç haline getirmektedir. Birincisi, darbe koşullarında bile sendika genel merkezlerinin baskına uğraması ve kayıtlarına el konulması kolay başvuru bir baskı türü değildir. İkincisi ise, gözaltına alınan sendikacıların politik kimlikleriyle ilgilidir.

Emperyalist-kapitalist sistemlerin bir kriz sürecinden geçmektedir. Emperyalist tekeller krize çözüm ararken aynı zamanda sosyal patlamaları da önleyici (manüplasyona dayalı) önlemler almayı ihmal etmemekte, emekçilerin muhalefet edebilme yeteneklerini köreltip sisteme yedekleyici yöntemlere başvurmaktadır. Eskiden olduğu gibi açık saldırıları son çare olarak düşünüp öncesinde algı yönlendirmeyi temel taktik olarak kullanmaktadır. Bu çerçevede

"Eğitim Sen'i Kapatma Davası" anımsanabilir. Bilindiği gibi Eğitim Sen, tüzüğünde yer alan "*anadilde eğitim hakkını savunur*" ilkesinden kaynaklı kapatma davası ile karşı karşıya kalmıştı. Tam bu noktada Eğitim Sen bileşenleri ikileme düşmüş ve saldırının arka planını ıskalamıştı. Bir grup "*tüzükten bu maddeyi çıkartalım ve örgütü kurtaralım*", diğer bir grup da "*taviz verilmemeli ve ilkelerimizde ısrarcı olmalıyız*", demişti. O süreçte biz şu görüşleri dile ge-

tirmiştik: “Haftada bir saatle sınırlı da olsa Kürtçe ve diğer dillerde TRT’den yayın yapıldığı, Kürtçe özel kursların açılıp Milli Eğitim Müdürlükleri’nce sertifika verildiği, Kürtçe gazete ve dergi yayınlarının basıldığı bir dönemde bir cümlelerin egemen sınıfları tehdit ettiğini düşünmek saftıktır. Asıl amaç, yıkım yasalarının arifesinde toplumsal muhalefetin en dinamik örgütünü yıpratarak güçten düşürmektir. En hassas noktaya atış yapılıyor ve Eğitim Sen bölünmeye çalışılıyor. Üyeler ekonomik yıkım yasalarına karşı bilinçlendirilmeli, saldırının tüzükteki maddeye yönelik olmadığı asıl amacın gücümüzü zayıflatmak olduğu yüksek sesle dillendirilmelidir.”

Bugün Eğitim Sen ve KESK Genel Merkezleri’nin basılarak aranması ve PKK operasyonu ile birlikte anılmasının özel bir anlamı vardır. Yeni Personel Rejimi Yasası hazırlıklarının yapıldığı ve kamu çalışanlarına yeni saldırıların dayatılacağı şu günlerde KESK’in PKK ile yan yana anılarak yıpratılma çabası devletin ön hazırlığı olarak okunmalıdır. Bu operasyonda sendikalar yıpratılmak istenmeseydi, gözaltılar ev aramalarıyla sınırlı kalabilirdi.

Bu saldırının diğer bir boyutu da siyasal bir muhtevaya sahip olmasıdır. Bugün, Kürt sorununun çözümünü devrim perspektifinden uzak, sistem sınırları içerisinde aramanın sonuçlarıyla karşı karşıya kalınmıştır. ABD’nin Irak’tan çekilme girişiminin arkasında Türkiye’ye Irak’ta (özellikle Kuzey Irak’ta) yeni görevlerin verilme anlayışı yatmaktadır. ABD, özellikle Kuzey Irak ile Türkiye arasında ekonomik ve siyasi ilişkilerin geliştirilerek güvenliği de Türkiye’ye havale etmeyi hesaplamaktadır. Bu çerçevede Türkiye’deki Kürt sorununda gelişen aşama, ABD’nin istediği çerçevede kısımlarla çözümü beraberinde getirmiştir. Bu çözümün

Eğitim Sen ve KESK’e düzenlenen baskınların ardından yapılan açıklamalarda dikkat çekici iki vurgu var ki bunlar kavrayıştaki darlığa örnek gösterilecek niteliktedir. KESK Genel Başkan’ından EMEP Genel Başkanı’na kadar “faşizan baskı” biçiminde yapılan değerlendirmeler kurum temsilcilerinin devrimci duruştan ne denli uzaklaştıklarının göstergesidir. “Faşist baskı” ve “faşizm” kavramlarını kullanmaktan özellikle kaçınılması, faşizmi daha uysal hale getirmeyecektir. Ancak bu dili kullananların uysallaştığını göstermesi bakımından öğreticidir.

temel hedefi PKK’nin silahsızlandırılmasıdır. Bunun yanında demokratik alandaki ilerici kürt dinamiklerin tasfiyesi istenmektedir. Bir taraftan af da dahil çözüm (!) tartışılırken diğer yandan DTP’ye ve sendikacılara yapılan operasyonlar çelişki değil, planlanan çözümün parçalarıdır. Emperyalizm bölge stratejilerini oluştururken karşısına çıkma potansiyeli taşıyan tüm dinamikleri yok etmeyi temel almaktadır. Kısacası yapılan operasyonlarla gelecekteki bölgesel yapılanmanın ön temizliği (!) yürütülmektedir. Bu noktada Kürt sorununda çözümü eşitlik ve özgürlük temelinde ele almak yerine, hak kısıntılarına razı olup, mevcut sistemle barış imzalamaya indirgeyenler bu tür sonuçlarla daha sık karşılaşacaktır.

Eğitim Sen ve KESK’e düzenlenen baskınların ardından yapılan açıklamalarda dikkat çekici iki vurgu var ki bunlar kavrayıştaki darlığa örnek gösterilecek niteliktedir. KESK Genel Başkan’ından EMEP Genel Başkanı’na kadar “faşizan baskı” biçiminde yapılan değerlendirmeler kurum temsilcilerinin devrimci duruştan ne denli uzaklaştıklarının göstergesidir. “Faşist baskı” ve “faşizm” kavramlarını kullanmaktan özellikle kaçınılması, faşizmi daha uysal hale getirmeye-

cektir. Ancak bu dili kullananların uysallaştığını göstermesi bakımından öğreticidir.

Diğer bir sıkıntılı algılayış ise, saldırının kadın kimliğine yapıldığı biçimindeki açıklamalardır. İki genel merkez yöneticisinin kadın olmasından yola çıkılarak, kadınlar üzerinden durumu açıklamaya çalışmak her şeyden önce bu arkadaşların politik duruşlarına bir haksızlıktır. Saldırı onların kadın kimliğine değil politik ve sendikal kimliğine yöneliktir. Kaldı ki gözaltına alınanların büyük bölümü kadın değil erkektir. Saldırının özü değil ikincil yanları öne çıkartılıyorsa bu niyetten bağımsız olarak devletin değirmenine su taşımak anlamına gelir.

Türkiye’de faşizmin bir devlet biçimi olduğu gerçeği unutulmuş yapılmış çözüm önerileri her seferinde ağır bedeller doğuran bir tekrara dönüşecektir. Önümüzdeki süreç, faşizmin biriktirdiği tüm deneyimlerle kapsamlı bir saldırıya geçeceğini haber vermektedir. Emekçi halk kitleleri sistemin sonuçlarına karşı değil, bizzat sistemin kendisine karşı örgütlenebildiği oranda, kalıcı çözümlerin kapılarını aralayacaktır.

31 MAYIS 2009
DEVİRİMCİ HAREKET

TARIM POLİTİKALARI

Yeni sömürge ülkelerde, sağlıktan eğitime birçok alana nüfuz ederek hâkimiyetini adım adım inşa eden emperyalizm, tarım gibi önemli bir alanı da kendine özgü yöntemlerle teslim almaya çalışıyor. Yardım adı altında borçlandırma, modern teknoloji ve tarımsal girdiler gizli işgalin bir parçası olarak yeni sömürge ülkelerin tarımını bağımlı kılmanın birer aracı haline geliyor. Uluslararası tekellerin, bir ülkenin ihtiyaçlarına, iklim ve toprak yapısına göre şekillenmiş olan geleneksel tarımı tasfiye ve toprak satın alma ya da kiralama yoluyla kar edebileceği alanları genişletme amaçlarının temelleri, dünya siyasetinde yeni dengelemin oluşturulmaya başlandığı İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrasına kadar uzanıyor.

ABD'İN TARIMDA HÂKİMİYETİNİN İLK ADIMLARI OLARAK MARSHALL VE YEŞİL DEVİRİM

İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı sonrası yıpranmamış tek güç olan ABD, komünizmle mücadele çerçevesinde Avrupa ekonomilerini canlandırma misyonunu Marshall Yardımları'yla yerine getiriyordu. Bu yardımlar aynı zamanda ABD'nin tarımda hâkimiyet sağlama çabalarının da ilk adımıydı. Gelişmiş ülkelerin tarım ve sanayileri bu yardımlarla toparlanırken az gelişmiş ülkelerin bağımlılık ilişkileri hız kazanıyordu. ABD, tarım alanındaki ikinci hamlesini 60'lar da, "yeşil devrim"le gerçekleştiriyordu. Tarım gibi yeni ve karlı bir alanı kendine hedef seçen ABD'nin "yeşil devrim"i toprağı kimyasallarla tanıştıran, her sene yeniden

ekilmek zorunda olunan ve toprağı kendine bağımlı kılarak giderek verimsizleştiren hibrit tohumlarla dünya topraklarında kök salmaya başlıyor; kimyasal gübre ve zirai ilaçlarla toprağı zehirliyordu. "Daha fazla ürün alıp borcunuzu daha çabuk ödeyeceksiniz" sloganıyla dış borcu olan Asya, Afrika ve Güney Amerika ülkelerine Dünya Bankası aracılığıyla dayatılan tarımsal girdilerin kullanımı, bu şekilde hızla yayılıyordu. Toprak, damarlarına zorla eroin şırınga edilen bir insan gibi giderek bağımlı hale geliyor ve yeşilini yitireceği bir ölüme doğru sürükleniyordu.

TARIMDA BAĞIMLIĞIN ÜLKEMİZDEKİ YANSIMALARI

Ülkemizde, Kore'ye asker gönderilmesi ve NATO üyeliği Marshall Yardımları'nın siyasi arenadaki karşılıkları olurken, tarımsal alanda bu yardımlar, 50'li yıllarda hızlı ve bilinçsiz bir makineleşme sürecini beraberinde getirdi. Makineli tarım o dönem, tarımsal girdi alanındaki bağımlılığın simgesiydi. Türkiye'nin, "yeşil devrim" kapsamındaki kimyasalların da ilk kullanıcıları arasında olması bu bağımlılığı pekiştiren bir gelişme oldu.

Dünyada petrol krizi olarak anılan "74 Krizi" sonrası yapılan dış borçlarla ülkemiz ekonomisi ve tarımını IMF ve Dünya Bankası gibi kurumlar eşliğinde yeni bir evreye giriyordu. 1980'de emekçiler, içeriğini IMF'nin belirlediği ve onun direktifleri ile hazırlanan 24 Ocak Kararları gibi ağır bir fatura ile karşı karşıya bırakıldı. Turgut ÖZAL'ın, "devlet tarımdan elini çekmeli" cümlesi bu kararlarla adeta ete kemiğe bürünmeye başladı. Tarım

ürünlerinde devletin destekleme alımlarının sınırlandırılması, üreticinin güvencesi niteliğini taşıyan tarımsal KİT'lerin özelleştirilmesine olanak tanıyan koşulların oluşturulması, gümrük duvarlarının kaldırılarak serbest piyasa ekonomisine geçilmesi bu kararların kapsamındaki maddelerden sadece bazılarıydı. Tüm emekçiler aleyhine hükümler taşıyan bu kararlar, topluma ancak 12 Eylül Darbesi'ne başvuru olarak kabul ettirebilindi.

1990'lar küreselleşme sözcüğünün sıkça telaffuz edildiği yıllardı. "Sınırlar kalkacak" cümlesinin cazibesiyle bulandırılan gerçeklik, aslında dünyanın tek bir Pazar haline getirilmesi, gittikçe merkezleşen sermayenin işini kolaylaştıracak uygulamaların oluşturulmasıydı. Bu süreçte, küreselleşmenin IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü gibi kurumları daha bir önem kazandı. Sömürü, bu kurumlar eşliğinde makyajlanarak, işbirlikçi hükümetler aracılığıyla yasal bir statü kazanıyor, yeni sömürge ülkelerin tarımında ve ekonomilerinde en ücra köşelere dek ulaşma imkânı bulan tam bir hâkimiyet halini alıyordu. DTÖ'nün o dönemki başkanı Renato Ruggiero'nun Ekim 99'da yaptığı bir konuşmada "*Bugün WTO kuralları on yıl önce tasavvur bile edilmeyecek ölçüde standartlar, hizmetler, fikri mülkiyet, ticaretle bağlantılı yatırımlar ve bir dizi diğer ekonomik faaliyet alanını kapsamaktadır. Sığ bir entegrasyondan daha derin bir entegrasyona, daha dar bir katılımdan daha geniş bir katılıma yönelidik ve şuraya yeni bir kural, buraya yeni bir üye ülke eklemenin ötesine geçtik. Sistemin doğasını değiştirdik. Bütünü parçalar toplamından fazla olan iç içe geç-*

miş çıkarlar ve sorumluluklar ağından oluşan, bağımlı kalmış ve bölünmez bir küresel ticaret mimarisi yarattık. Artık ayrık ulusal ekonomiler arasındaki etkileşimin kurallarını koymuyoruz; tek bir küresel ekonominin anayasasını yazıyoruz” şeklindeki sözleri saldırının kapsamını özetler nitelikte.

Ülkemizde tarıma yönelik saldırılar, Avrupa Birliği’ne uyum politikaları çerçevesinde (Tarımımız AB Ortak Tarım Politikası’na uyumlu hale getirilmeye çalışılırken) ardi ardına çıkarılan yasalarla giderek boyutlanıyordu. 1996’da AB’yle Gümrük Birliği Anlaşması imzalanarak Türkiye, AB’ye üye ülkelere gümrük vergisi ve yasaklarını kaldırdı (AB’ye üye olmadan bu anlaşmayı imzalayan tek ülke). 80’li yıllarda önü açılan özelleştirme süreci hız kesmeden sürdü. Bugüne dek SEK, EBK, Yem San, Şeker fabrikaları AŞ, TEKEL gibi öne çıkan tarımsal KİT’ler bir bir özelleştirildi. ABD’li tütün tekeli Philip Morrisle rekabet eden şark tipi tütünün bitirilmesine tekelin özelleştirilmesiyle son nokta kondu. Şeker fabrikaları özelleştirilerek pancar bitirilmemesinin önü açılmış oldu. Ülkemizde tarım arazilerini koruyan yasalar olmasına rağmen ABD’li gıda tekeli Cargill’in (mısırdan nişasta bazlı şeker üretiyor) Bursa’nın verimli topraklarında fabrika kurmasına müsaade edildi. Kamuoyundan gelen tepkilerin ardından Cargill Yasası diye bilinen bir yasa çıkarılarak bu duruma yasal bir statü kazandırıldı. Bu yasayla, verimli tarım arazileri tekellerin kullanımına açılmış oldu. EBK’nin ve SEK’in özelleştirilmesiyle hayvancılık bitirildi. “IMF reformlarının Dünya Bankası yapısal uyum kredileri ile desteklediği” hükmü doğrultusunda DB ile Tarım Reformu Uygulama Projesi imzalandı. 2000–2008 yılları arası uygulanan bu proje çerçevesinde tarım bir kez daha elden geçirildi. Tarımda devlet desteğinin kalkması, sadece ihracata yönelik ticari tarımsal ürünlerin teşviki, özelleştirilmeler,

alternatif ürün, doğrudan gelir desteği bu projenin kapsamı içinde olan uygulamalardı. Tütün, pamuk, şekerpancarı, fındık, çay gibi ürünlere arz fazlası olduğu gerekçesiyle kotalar konularak üreticiler, alternatif ürünler yetiştirmeye teşvik edildi. Hazine Müsteşarlığı ile Dünya Bankası’nın 9 Şubat 1999’da ODTÜ’de düzenlediği “Tarımsal Destekleme Politikaları” konulu toplantıda Dünya Bankası Türkiye Temsilcisi Ajay Cibber, Türkiye’nin uyguladığı fiyat, girdi ve kredi desteğinin kamu maliyesi üzerinde çok büyük baskı yarattığını, bu desteklerin tarımda serbest piyasanın oluşmasını engellediğini, bu sistemden tamamen vazgeçilerek, Doğrudan Gelir Desteği uygulamasına geçilmesini istiyordu. Ülkemizde 2001’den itibaren uygulanan Doğrudan Gelir Desteği’yle çiftçiler üretimden uzaklaştırılmaya başlandı. Sahip olunan toprağın büyüklüğüne göre verilen bu destek büyük çiftçilerin çıkarlarına hizmet etti. Devlet desteğinden yoksun bırakılan, fiyatları günden güne zamlanan tarımsal girdilerden yararlanabilmek için banka kredilerine daha fazla yönelmek zorunda kalan ve borcunu borçla kapatmaya çalışan üreticiler; icra, hapis cezası gibi durumlarla karşı karşıya getirildi. Bütün bunlarla amaçlanan yerli tarımın bitirilerek, ülkemizde uluslararası tekellerin pazar hâkimiyetini pekiştirmesini sağlamaktı.

Türkiye, dünyanın kendi kendine yeten 7 ülkesinden biriyken bugün kendi ekolojisinde yetişebilen ürünleri dahi ithal eden bir ülke haline getirilmiş bulunuyor. 1999–2008 arasında tarımsal ürün ithalatının 1.649 milyon dolardan 6.392 milyon dolara çıktığını görüyoruz. Aynı şekilde 1980–2008 arası istihdam içinde tarımın payının % 30,5’e gerilemesi AB’nin “kırsaldaki nüfusun % 8’e indirilmesi” direktifinin, üreticiyi yıldırın, toprağından uzaklaştıran uygulamalarla yerine getirilmeye çalışıldığının göstergesi. 1990–2008 arası giderek sistemli

bir hal alan saldırılar, bugün dünyada yaşanan krizin de etkisiyle şiddetlenerek sürüyor.

ÜLKEMİZDE ÇAY ÜRETİMİ

Bugün uluslararası tekellerle rekabet şansı bitirilmeye çalışılan ürünlerden bir tanesi de çay. Doğu Karadeniz’de yaşanan yoğun göç ve işsizliğe çare aranırken gündeme alınan çay üretimi, ülkemizde ilk denemelerin sonuç vermesinin ardından yaygınlaşmaya başladı ve çıkarılan kanunlarla güvence altına alındı. 1984’e kadar kanunlarla güvence altında olan çay tarımında, 84’te çıkarılan yasayla, Çaykur’un tekel olma niteliğine son verilerek serbest piyasa dönemi başladı. Bu tarih, köylülerin yeşil altın diye tabir ettiği çayda, ciddi bir değersizleştirme sürecinin de başlangıcı oldu.

Ülkemizde bugün 766 bin dekar alanda 200 bin üzerinde üretici aile çay tarımıyla uğraşiyor. Rize(%65), Trabzon(%21), Artvin(%11), Giresun-Ordu (%3) illerindeki çay sektöründen yaklaşık bir milyon insan geçimini sağlıyor. Kuru çay üretimi açısından dünyada 5.sırada yer alan Türkiye, çay üretim alanı olarak 7. çay tüketimi açısından da 4.sırada bulunuyor. Çay tarımını ekvator kuşağı dışında gerçekleştiren tek ülke olması Türkiye’de yetiştirilen çaya ayrı bir avantaj sağlıyor. Ekvator kuşağı içinde yapılan çay tarımı böcek ve bitki hastalıklarına karşı yoğun bir zirai ilaç kullanımı gerektirdiğinden bitki üzerinde pestisit (zehir) kalıntısı kalıyor. Ülkemizde Doğu Karadeniz’in sahip olduğu ekolojik şartlar ise çayda ilaç kullanımını gerektirmedikinden dünyanın tek pestisit kalıntısı olmayan çayı ülkemizde yetişiyor.

ÜRETİCİNİN SORUNLARI

Çay üreticilerinin en önemli sorunlarından bir tanesi devletin yıllardır uyguladığı düşük fiyat politikası. 2002’de 32 kuruş olan yaş çay alım fiyatı, 2007’de 73, 2008’de 85 ve 2009’da 90,5 kuruş olarak belir-

lendi. Çaykur tarafından belirlenen fiyatlar, bırakalım geçim kaynağı olmayı çayın en önemli girdisi olan gübre fiyatlarını dahi karşılayamaz duruma gelmiş bulunuyor. Bu konuda devlet desteği de alamayan üretici, çaya zarar veren ve verimini düşüren ucuz gübrelere yönelmiş durumda. Düşük fiyat politikasına kota uygulamasının da eklenmesiyle üreticiler iyice zor durumda bırakıldı. Bu yıl belirlenen kota 370kg.

Ülkemizde çay bitkisinin mayıs-ekim arası 4 sürgün dönemi söz konusu. Çaykur 2008'de ilk defa 4.sürgün çayları almadığından üreticiler 4.sürgün çayın tamamını özel sektöre satmak zorunda kaldı. Çaydan başka geçim kaynağı olmayan ve çayını satmak için her yolu denemek zorunda kalan üretici, karşılığını alamayacağını bile bile özel sektöre yönelmek zorunda kalıyor. Üreticinin çaresizliğini fırsat bilen özel firmalar, zaten düşük olan fiyatı iyice düşürerek ve taksitlendirme yoluyla ödeme yapıyorlar. Ödemelerin ne zaman yapılacağı çoğu kez bilinmiyor. Takas usulüne de sıkça başvuran bu firmalar, üreticiye çayının karşılığı olarak kendi marketlerinden piyasanın çok üstünde bir değerle kuru gıda, kuru çay vererek çifte kazanç sağlıyorlar. Üreticinin bir diğer sorunu kaçak çay. 2006'ya kadar yakalanan kaçak çaylar imha edilirken, bu tarihten sonra çıkarılan bir yasayla ihale yoluyla satışa sunulmaya başlandı. Üreticinin çayına "fazla ürettiği" gerekçesiyle kota konurken kaçak çayın ülke piyasasına girişine izin veriliyor.

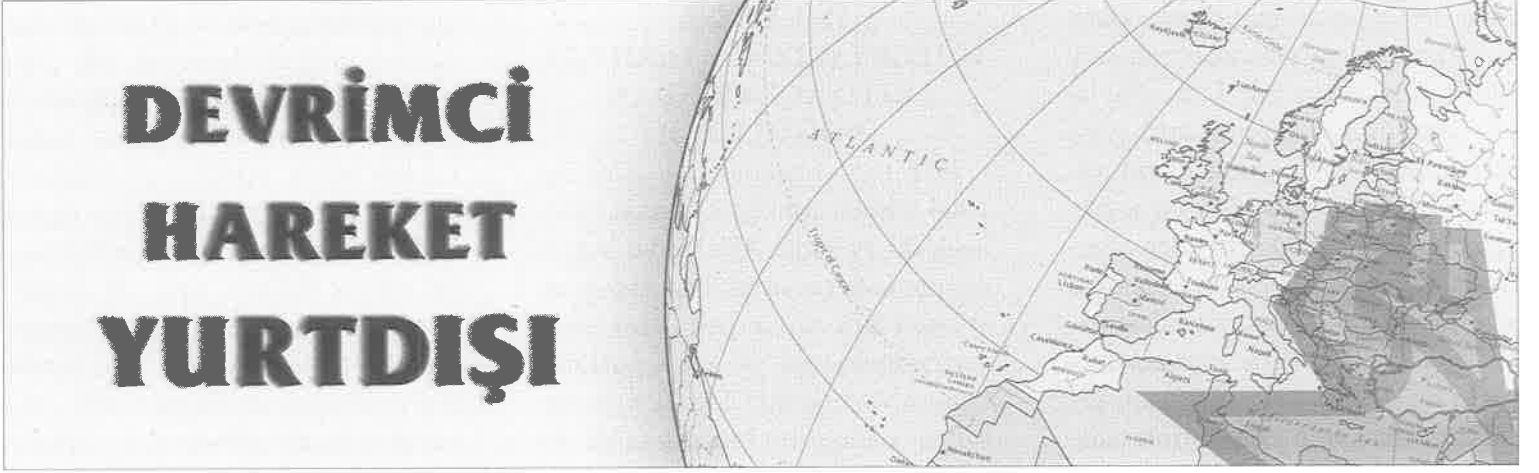
Ülkemiz çayda iç tüketim açısından uluslararası tekeller için cazip bir pazar (dünyada tüketim açısından 4.sırada) niteliğinde. Örneğin dünyanın tüketim malları üreten en büyük çok uluslu şirketlerinden Unilever, Lipton'la piyasadaki payını giderek arttıran tekellerden bir tanesi. Bu ve bunun gibi tekellerin ülkemizde rahatça cirit atabilmesi için öncelikle yerli çayın bitirilmesi gerekiyor. Kota, düşük fiyat, pahalı girdi uygulamalarıyla işlevsiz

hale getirilen Çaykur'un özelleştirilmesi halinde tekellerin işi daha da kolaylaşacak. Bu özelleştirmenin gerçekleşebilmesinin ilk adımı Çaykur'un yerine geçirilmek istenen, başında AKP Rize milletvekili ve aynı zamanda özel çay işletmecisi Ali Bayramoğlu'nun bulunduğu Ulusal Çay Konseyi'nin kurulmasıydı. Şimdi de sırada 2010'a kadar çay fiyatlarının belirlenmesinde söz sahibi olacak Emtia (alınıp satılabilen piyasada değeri olan mallar) Borsası'nın devreye sokulması var. Ömrünü doldurduğu gerekçesiyle çaylıkların sökülmesi de gündemde olan projeler arasında. Çaykur'un verilerine göre ülkemizde bir dekar çaylığın yenilenmesi 4 yıllık üretim kaybı ve 9 bin YTL maliyet demek. Bu yenilenmenin tamamlanması için 20 yıl gibi bir süreden söz ediliyor. Oluşturulacak yeni çaylıkların makineli tarıma uygun alanlara kurulacağı da yapılan açıklamalar arasında. Doğu Karadeniz'deki çaylıkların yer aldığı alanların neredeyse tamamı makineli tarım şartlarına uygun değil. Bu proje ile çaylık alanların daraltılması, köylülerin deyimiyle "çayın kökünden halledilmesi" hedefleniyor.

Çay üretiminde dönüşümün Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Projesi kapsamında hızlandırılması planlanıyor. Bu projeye göre çay üretimi yalnızca 3 havzada yapılacak ve sadece ihracata yönelik bir üretim olacak. Binlerce üreticinin tarımdan tasfiye olacağı kalanların ise sözleşmeli çiftçilikle yüz yüze bırakılacağı bu uygulamayla, üretici kendi toprağında köle durumuna düşürülecek. Diğer tarım ürünlerini de tehdit eden bu projeye göre 16 ürünün üretimi 30 tarım havzasında gerçekleşecek. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı'nca devrim olarak nitelendirilen tarım havzaları, "ekolojik olarak benzer olan, ülkenin idari yapılanmasına uygun, yönetilebilir büyüklükte, tarım ürünlerinin ekolojik ve ekonomik olarak en uygun yetiştirilebildiği bölgeler" olarak tanımlanıyor. Hav-

zalarda üretimi desteklenecek olan ürünler; arpa, aspir, ayçiçeği, buğday, çavdar, çay çeltik, kanola, kuru fasulye, mercimek, mısır, nohut, pamuk, soya, yulaf, zeytin. Listede yem bitkileri, sebze, meyve (özellikle Türkiye'nin ithalatında söz sahibi olduğu kayısı, incir, üzüm) yer almıyor. Türkiye'nin dünya üretiminde ve ithalatında en önemli ürünlerinden biri olan fındık da listenin dışında bırakılmış durumda. Amerikan bademiyle rekabet ediyor olması nedeniyle fındık üretimi de bitirilmeye çalışılıyor. Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Projesi çerçevesinde çiftçilerle Tarım Bakanlığı'nın belirlediği bölge ve havzalarda ve istenilen miktarda, sadece ihracata dönük, üretim yapma koşuluyla sözleşme imzalanacak. Sözleşme dışı bir üretim yapıldığı takdirde çiftçiye yaptırım uygulanacak. Bu projeye "çok parçalı işletme modeli"nden "ekonomik tarım işletmeleri"ne geçilecek. Dünya Tarım Örgütü tarım sözleşmesi uyarınca AB, IMF ve DB'nin dayattığı tarım politikalarının yeni ayağı olan bu projeye tarımsal üretim denetim altına alınacak, tarımda çalışan nüfus azalacak, küçük ve orta ölçekli üretici desteksiz kalarak tarımdan tasfiye olacak, destekler büyük firmalara hizmet edecek. Sözü edilen tarım havzaları serbest rekabet yöntemiyle tarım tekellerine açılarak, ülke tarımında küresel çapta bir saldırının önü açılmış olacak. Kısaca özetlemek gerekirse ülkemiz toprakları, uluslararası tekellerin Pazar ihtiyacını kusursuz bir şekilde karşılayacak hale getiriliyor.

Buna karşı tüm köylünün bir arada durması gerekmekte. Ayrıca tüm bu saldırıların kaynağında emperyalizmin olduğu düşünülürse, emperyalizmin saldırılarından zarar gören tüm kesimlerin bir arada mücadelesi sonuç alıcı olacaktır. O yüzden işçi, köylü, emekçi, öğrenci, kadın, küçük esnaf ve tüm demokratik devrim bileşenleri birlikte hareket etmelidir. Ancak bu şekilde kalıcı çözümler bulmak mümkün olacaktır.

KAPİTALİZMİN KRİZİNİ EMEKÇİLERİN SIRTINA YÜKLEME ARAÇLARI “DÜNYA BANKASI, İMF”

Kapitalizm tarihinin en ağır krizlerinden birini yaşıyor. Bu derece yaygınlık ve derinlikte bir krize tanıklık etmedi tarih daha önce dersek abartmış olmayız. Krizin ilk dalgası devasa miktarda kamu kaynağının pompalanmasıyla birlikte durulmuş gibi gözüküyor. Ancak temel neden daha da derinleşmiş halde bütün haşmetiyle ortada duruyor: Eksik talep, başka bir ifadeyle tüketimin daralması.

İşsizlik, reel gelirlerin düşmesi piyasayı iyice daraltmış durumdaydı zaten. Finans kuruluşlarının kurtarılması için harcanan kamu kaynaklarının ortaya çıkardığı devasa bütçe açıkları da aynı noktada büyük bir problem haline geliyor. Çünkü bu açıkların kapatılması için uygulanan politikalar da tüketim üzerinde negatif baskıyı artırıyor/arttıracak. Tüm bu faktörler “krizden şu gün çıkacağız, bugün çıkacağız, tünelin ucu gözükte vb.” türü asıl olarak manipülatif amaçlı pembe tabloların ipliğini kısa sürede pazara çıkaracak mahiyette.

Evet kapitalizmin doğasına içkin kriz yapıcı dinamikler, bu süreçte artık iyice açığa çıkmış durumda. Sürecin içinden çıkılamaz bir hal alması, bir zincirin halkaları gibi birbirine bağlanmış dünya ekonomisiyle (üretim toplumsallaşması) üretim araçlarının özel sahipliği arasındaki çelişkiyle alakalı. Tek tek kapitalist işletmelerin krizi aşmak için kullandıkları yöntem ve araçlar bir bumerang gibi tersine dönüp sistemin krizini daha da derinleştiren etki yaratmakta bu yüzden.

Sermayenin bu gerçekliği tersyüz etmesi mümkün değildir. O da tarihte hep yapageldiği gibi krizin yükünü emekçi sınıfların üzerine yıkma politikası izliyor. Ancak bu da çöpü halının altına süpürmeden öte bir sonuç vermediği gibi aynı zamanda krizi daha da derinleştiren tohumların ekilmesi anlamına gelmektedir.

Yukarıda bahsettiğimiz, krizin yükünü emekçi halkların üzerine yıkma politikası IMF ve Dünya

Bankası gibi kapitalist hükümrancılığın ekonomik araçları olan kuruluşların işlevine duyulan ihtiyacı arttırmış durumda. Bu yazı da biz söz konusu iki kurumun kuruluşları, işlevleri ve emperyalizm için bugün taşıdıkları önem derecesini tartışacağız.

EMPERYALİST DÜNYANIN KOÇBAŞLARI: DÜNYA BANKASI VE İMF

Dünya Bankası ve İMF'nin kuruluşları benzer amaçlarla ilişkilidir. İkisi de benzer işleve sahip olması için kurulmuştur; o dönem emperyalist-kapitalizmin, varlığı iyice belirginleşen ve çözümleri sistemin devamı için yaşamsal hale gelen ihtiyaçlarını çözmektir.

Bugünü anlamada taşıdığı önem açısından söz konusu sürece biraz daha yakından bakmanın yararlı olacağına inanıyoruz.

Dünya Bankası ve İMF'nin Kuruluşu

Sürecin tarihçesine geçmeden

önce bu iki kuruluşun ortaya çıktığı döneme biraz yakından bakalım. Dünya Bankası ve İMF İkinci Paylaşım Savaşı'nın sonlarında artık iyice belirginleşen kimi gelişmelerin yarattığı basıncın etkisiyle ortaya çıktılar. Dönemi karakterize eden olguları şöyle ifade edebiliriz; sömürge ülkelerin bağımsızlıklarını kazanmaları, çok sayıda ülkede yaşanan devrimlerle (1949'daki Çin Devrimi'yle birlikte) dünyanın üçte birinin sosyalist kampa dahil olması, emperyalist kampta Amerika'nın tartışmasız bir şekilde hegemon güç olması.

2. Paylaşım Savaşı yılları ve sonrası dünyasında ve emperyalist kampta yaşanan gelişmeler bu değişikliklerin derin izlerini taşır.

Paylaşım savaşı sonrası süreçte pek çok sömürge ülke çetin mücadeleler sonrası bağımsızlıklarını kazandı. Sömürgeci güçler için bu ülkelerin kaynaklarının tekrardan elde edilmesi ve pazarlarının da ardına kadar sömürüye açık tutulması yakıcı bir ihtiyaçtı. Aynı zamanda söz konusu ülkelerin sosyalist kampa dahil olma tehlikesine karşı da özel önlemler alınmalıydı. Sömürge ülkelerin yeni sömürgeleştirilmesi diye adlandırılacak bu süreçle eski sömürge ülkelerin siyasi ve ekonomik olarak bağımlı hale getirilmesi ve bu bağımlılığın süreklileştirilip, derinleştirilmesi amaçlanıyordu.

Öte yandan yukarıda da belirttiğimiz gibi ABD emperyalizmi savaş yıllarında daha da geliştirdiği ekonomisi ve silahlı gücüyle tartışmasız bir şekilde emperyalist kampın hegemon gücü haline gelmişti. Sahip olduğu üstünlüğü kalıcılaştırmak, pekiştirmek ve daha fazla kara tahvil edebilmek için yeni düzenlemeler arayışına girdi.

İşte Dünya Bankası ve İMF tam da bu ihtiyaçların kesiştiği düzlemde yapılandırıldı. ABD emperyalizmi başta olmak üzere emperyalist sistem çıkarılarının gerçekleştirilme araçları ve yeni sömürge ülkelerdeki kumanda merkezleri olarak kuruldu.

İMF VE DB, EMPERYALİZMİN TARİHSEL İHTİYAÇLARINDAN DOĞMUŞTUR

İMF'nin temelleri 4 Haziran 1944 yılında atılmıştır. Bundan yaklaşık iki ay sonra ABD'li ve İngiliz ekonomistlerin ortak hazırladığı ve White Planı adı verilen planı hayata verebilmek için 44 ülke ABD'de toplantıya çağrılır. 17 ülkenin katılımcı olduğu bu toplantıda ilk temelleri atılan İMF, aynı yıl 45 ülkenin katılımıyla ABD'nin Bretton Woods kentinde yapılan toplantıyla kurulur. 1 Mart 1947'de de operasyonel faaliyetlerine başlar.

Dünya Bankası'nın kuruluşu da aynı tarihlere denk gelir. Zaten bu iki kurum deyim yerindeyse elmanın iki yarısı gibidirler. Birbirini tamamlayan işlevlere sahiptirler. Öyle ki iki kuruluşun Washington'da birbirine çok yakın binaları bir tünelle birbirine bağlıdır. Birbirini bütünleyen amaçların araçları olduğu gerçeğini Dünya Bankası'na üye olabilmenin ancak İMF'ye üye olmakla mümkün olduğu gerçeğinden de anlayabiliriz.

Söz konusu sürece biraz daha yakından bakıldığında başlangıç itibarıyla iki kurumun da ABD'nin dünyaya hakim hale gelmesinin araçları olarak tasarlandığını söylemek yanlış olmayacaktır. ABD yukarıda da değindiğimiz gibi savaştan tartışmasız biçimde emperyalist kampın en büyük gücü olarak çıkmıştı. Bu durumdan en üst düzeyde yararlanabilmek amacıyla, ABD savaştan büyük bir yıkıma uğramış olarak çıkan ve yeni kurulan sosyalist devletlerin yarattığı basınç altında kalan kapitalist sistemin bütün olarak çöküşe gitmesinin önüne geçmek istiyordu.

Bahsettiğimiz bu koşullar diğer emperyalist devletlerin ABD çıkarlarına açıkça hizmet eden kararlarına neden kolaylıkla riayet ettikleri sorusuna da cevaptır aynı zamanda. Örneğin ABD bu koşullarda 1944 yılında Bretton Woods

anlaşmasıyla doların altınla dönüştürülebilirliğini koruyan tek para birimi haline gelmesini sağlamıştır. Bu sistem 1971 yılına kadar devam etmiş, ABD o yıl itibarıyla altın karşılığı dolar bulundurma kuralına uymayacağını açıklamıştır. Ancak doların hala uluslararası ticarete en geçerli para birimi olarak mevcudiyetini korumasının avantajını sürdürmektedir. (Bu yazının amacı olmamakla birlikte ifade edelim, doların konumunun korunması, ABD açısından zayıflamış da olsa hala sürdürebildiği hegemonyasının varlığını koruma açısından kilit önemdedir.)

ABD'nin amaçlarından biri yukarıda da kısmen belirttiğimiz gibi savaştan, yıkıma uğramış halde çıkan Avrupa ülkelerini ekonomik açıdan iyi duruma getirmek, böylece sosyalizm tehlikesini bertaraf etmek ve söz konusu ülkeleri kendisine daha fazla bağlamaktır. Bu bağlamda bu ülkelere büyük miktarlarda sermaye ihraç ediyordu. Dünya Bankası ve İMF aracılığıyla yürütülen bu operasyon Avrupa ülkelerinin ekonomisini düzelttiği oranda gözler daha fazla şekilde yeni sömürge ülkelere dikildi. Bu ülkelerin emperyalizm için geniş pazarlar haline getirilmesi için kapitalizmin geliştirilmesi, kökleştirilmesi gerekiyordu. Bu sayede yeni sömürge ülkeler hem elverişli pazarlar haline gelecek hem de emperyalist sistemden kopmalarının önüne geçilecekti. Ekonomilerin bahsettiğimiz ihtiyaçlar düzleminde yapılandırılmasında, İMF'nin adıyla niyetini açıkça ifade eden meşhur "Yapısal Uyum Programları" önemli yer tutmaktaydı. Bu programlar geri bırakılmış ülkelerin mali ve yapısal sorunlarını aşmalarına yardımcı olacağı savıyla o ekonomileri emperyalizme tam bir göbekten bağımlılık ilişkisi içine sokmaktaydı. Verilen borçların faizlerinin geri ödenmesi bile çok büyük bir ekonomik yük yaratmakta ve ilişkiyi süreklileştirmenin teminatı olmaktaydı.

Bu arada geçerken belirtelim yeni sömürge ülkelerin İMF ile kurduğu ilişki söz konusu ülkelerdeki işbirlikçi burjuvazinin emekçi halk üzerinde kurduğu sömürüyü gizleyen bir niteliğe de sahiptir. Emekçi sınıfların üzerindeki yükü alabilmesine arttıran önlemler İMF'yle kurulan ilişkinin kaçınılmaz sonuçları gibi sunulabilmiş ve bu sayede süreçten işbirlikçi burjuvazinin sağladığı çıkarın üstü ince bir tülle örtülebilmektedir.

Yazının burasında bir alıntı yapalım. İMF ve Dünya Bankası'nın amaçları ve kullandığı yöntemlerin ülkeleri nasıl bir sömürü ilişkisi içine soktuğuna ilişkin belirtilenleri iflah olmaz bir sol söylemin gerçeklikten uzak değerlendirmeleri gibi görenleri ikna edecek bir alıntı hem de.

Dünya Bankası'nın eski başekonomisti Joseph Stiglitz Dünya Bankası ve İMF politikalarına ilişkin şu değerlendirmeleri yapıyor:

“Sermaye piyasalarının serbestleştirilmesi, sadece halklara yükseleceği vaat edilen refahı geri letmekle kalmamış, aynı zamanda yaşanan finansal krizler üzerinden işsizliği birkaç katına çıkarmış ve ücretleri % 40'lara varan düzeylerde geriletmiştir. IMF reçetelerinin tüm ülkelerde uygulanmasını istediği standart cevap ise isgücü piyasalarının esnekleşmesi, ücret düzeylerinin geriletmesi ve işsizliğin artması şeklinde olmuştur. Uluslar arası finans kurumları İMF önderliğinde, krizdeki ülkeleri sosyal güvenlik sistemlerine destek vermekten vazgeçmeleri için zorlamıştır.”

Stiglitz ülkelere yardım stratejisini (ekonomik boyunduruk altına alma diye okunabilir) şöyle ifade ediyor:

Birinci Aşama: Özelleştirme

İkinci Aşama: Para ve sermayenin serbest dolaşımı.

Üçüncü Aşama: Pazarın belirleyiciliğine bırakılmış bir fiyat politikası.

Dördüncü Aşama: Dünya Ticaret

Örgütü'nün ve Dünya Bankası'nın kurallarına göre oluşturulan Serbest Ticaret Anlaşması.

Görüldüğü gibi İMF ve Dünya Bankası kapitalizmin dönemsel ihtiyaçlarını gerçek kılma çabasında sistem açısından çok önemli bir role sahiptir.

Dünya Bankası ve İMF'nin Resmi Kuruluş Amaçları ve Gerçekler

Dünya Bankası ve İMF'nin kuruluş amaçları resmi metinlerde şöyle ifade edilir:

İMF'nin Görevi: İMF, uluslararası mali işbirliğini teşvik eder ve ülkelerin güçlü ekonomiler oluşturup bunları sürdürmesine yardım etmek için politik tavsiyeler ve teknik destek sağlar.

Fon aynı zamanda üye ülkelere kredi verir ve uluslararası ödemeleri gerçekleştirmek için uygun koşullarda yeterli finansman bulunmadığında ödeme dengesi sorunlarını çözmek için politika programları tasarlamalarına yardımcı olur. IMF kredileri kısa ve orta vadeli ve temel olarak üyelerinin sağladığı kota katkı havuzundan verilir.

Dünya Bankası'nın Görevi: Dünya Bankası, ülkelerin belirli sektörlerde reform yapmalarını veya belirli projeleri uygulamalarını (örneğin okullar ve sağlık merkezleri kurma, su ve elektrik sağlama, hastalıkla savaş ve çevreyi koruma) sağlamak üzere teknik ve mali destek vererek, uzun vadeli ekonomik kalkınmayı ve yoksulluğun azaltılmasını teşvik eder. Dünya Bankası'nın desteği genellikle uzun vadeli ve finansmanı hem üye ülkelerin katkılarıyla, hem de tahviller basımı ile yapılır.

Kuruluşundan bu yana geçen zaman içinde sergilediği pratiğe göz ucuyla bile bakıldığında, ifade edilenlerin gerçek amaçlar olduğuna artık kimseyi ikna etmek mümkün değildir. Bizim bu uzun sayılacak alıntıyı yapmaktaki amacımız ise aşağıda aktaracağımız birinci elden öznelerin anlattığı gerçeklerle aradaki açının yeterince anlaşılmasıydı.

Dünya Bankası eski başkanlarından Mc Namara bankanın amaçlarına dair şunları söylemiş zamanında:

“(Banka'nın Amacı) kredi verdiği ülkelerin ekonomik politikalarına müdahale etmek, milli sanayinin kurulmasına azami gayret göstermek ve banka yatırımlarına yön vermektir. Kredi alabilmek için, hangi sektör ve projelere öncelik tanınacağına yabancı uzmanlarımız karar verir ve (Dünya Bankası ve İMF'nin) tavsiye kararlarıyla kabul ettirilir ve bunlara istekli olarak görünenler de kredimizi alır.”

Eski bir Afrikalı dışişleri bakanı olan Simon G. Hasan'ın söz konusu bankalardan kredi alabilmek için öne sürülen şartları ifade ettiği şu sözlere kulak verelim bir de:

“1- Demokratik hükümeti bertaraf edeceksiniz.

2- Büyüme hızını düşüreceksiniz.

3- İşçi sendikalarına öldürücü darbeler vuracaksınız .

4- Yoksullarla zenginler arasında uçurumları derinleştireceksiniz.

5- Halk kitleleri arasında yaşam düzeyini hızla düşüreceksiniz demek istiyorlar. Sonuç olarak Washington'un bize dikte ettirmeye çalıştığı maddeler. Ayrıca kamçı zoruyla kabul ettirilen yardımların amaçlarıdır.”

KRİZ DÖNEMİNDE İMF VE DÜNYA BANKASI:

Giriş bölümünde ele aldığımız kriz koşullarında Dünya Bankası ve İMF'nin sönmeye yüz tutmuş yıldızları tekrar parlatılmak isteniyor. Bu defa öne sürülen argüman ise değişik. Krizden çıkmak için İMF'ye ihtiyacımız var. Emperyalist devletler krizle birlikte iyice daralan iç piyasalarını yabancı rekabetin etkisinden kurtarmak için korumacı önlemlere yönelirken, İMF eliyle yeni sömürge ülkelerin kaynakları ve pazarları tekellerin yağmasına daha fazla açılmak istenmektedir.

Öte yandan kapitalizmin anarşik

yapısının yıkıcı etkilerini bu uluslar arası örgütler eliyle sınırlandırmak amaçlı politikaların üretilmesi ve uygulanabilirliğinin sağlanması da amaçlar arasındadır. Ancak giderek küçülen pastanın paylaşılması rekabeti daha da kızıştırdığından sınırlı etkisi olabilecek bu tür kararların alınabilmesi bile zordur.

Öte yandan ABD'nin tartışılmaz ekonomik üstünlüğü koşullarında kurulan ve bu yüzden de onun ihtiyaçları düzleminde dizayn edi-

len kuruluşların günümüzde oluşan dengeleri yansıtacak biçimde yeniden düzenlenmesi baskısı da giderek ağırlaşıyor. Görünen o ki, söz konusu kuruluşlarda diğer güçlere de günümüzde elde ettikleri ağırlıklarınca yer verilmesi yönlü girişimler sürece damgasını vuracak.

Sonuç olarak kriz emperyalistler arası rekabeti kızıştırırken, emekçi halkların sefaletini arttıracak koşulları da beraberinde getiriyor. Öte yandan bu krizin çapı ve derinliği geniş kitlelerin beynine nakşedil-

miş; "kapitalizm krizleri daha da güçlenerek atlatır" yargısının da sonunu getirecek gibi gözüküyor. Reel sosyalist ülkelerin çöküşü sonrasında piyasaya sürülen ve güçlü bir karşılık bulan tarihin sonu demagogjisi de aynı akıbete uğruyor. İnsanlık "Ya Sosyalizm Ya Barbarlık" karşıtlığını derinden hissedeceği bir döneme giriyor. Demiri sosyalizmden yana bükmenin olanaklarını da büyüten bu sürecin devrimci iradeye her zamankinden fazla ihtiyacı var.

YOL'DA OLMAK YOL'DA YÜRÜMEK HIÇ BİTMİYECEK SEVDAMIZ!

Devrimcilik insana en tam halinde insan oluşun kapılarını açar hem de ardı ardına kadar. Düzenin kirinden, pasından uzak kalmanın yegâne yoluyken insan olmanın en vaat edici güzellikleriyle tanışmanın da giriş biletidir aynı zamanda. Bir kez kazanılan ve artık künyemizden kazınamayacak bir nitelik midir peki? Değil tabi ki. Devrimcilik bir oluşturdur. Yani siz ona sahip çıktıkça sizinle olan bir niteliktir. Bir değerler bütünüdür. Öyle eğilip bükülen cinsten değil ama. Ya var ya da yok keskinliğinde bir çizgide; varlığıyla büyüten, içinizi ısıtan, yokluğuyla küçülten, acı veren cinsten olan. Ancak içinizde, en ücra hücrenizde, bütün benliğinizle yaşadığınızda yaşayabilen.

'Vermediğiniz şeyi alamazsınız, kendinizi vermeniz gerekir. Devrimi satın alamazsınız. Devrim'i yapamazsınız. Devrim olabilirsiniz ancak. Devrim ya ruhunuzdadır, ya da hiçbir yerde değildir.' (Ursula Le Guin, Mülksüzler)

Zor yollardan, zor yıllardan geçerek oluşturduğumuz birikimin korunması, ileriye taşınması durmaksızın, yorulmaksızın yürümemizi gerekli kılıyor. Engeller, yetmezlikler, imkansızlıklardan yılmadan, devrimin de devrimciliğin de bisiklet gibi olduğunu ve durduğu zaman düşeceğini bilerek yürümek, yürümek, yürümek... Varacağı menzilin güzelliğini, ne kadar yaşanılabilir olduğunu bilerek ve o menzilin güzelliğinin bugünden ancak onun yolunda yürüyenlerin alınca, yüreğine ve bakışlarına düştüğünü/düşeceğini anlayarak, kavrayarak yürümek. Sevdasına gölge düşürmeyen, son nefeslerinde bile devrim diyenlerin yarattığı geleneğe sahip çıkarak geleceğe uzanacağını bilerek yürümek.

Biz böyle öğrendik, böyle kavradık devrimciliği, devrimci yolculuğu. Bu yüzdendir kavgamız, inadımız, hırsımız. Yol'da olmak, yol da yürümek hiç bitmeyecek sevdamız...

YURTDIŞI DEVRİMCİ HAREKET

GERİ DÖNÜŞSÜZ AŞKLARA DAİR

'53 sonrası düşünürken
 Garip bir hüznün çöker içime
 Bir aşkın çözülmesi
 bir sevgilinin hafızasına kıymak
 gibi gelir.

Anlayamam
 daha ötesi yaşanmamış bir aşktan
 neden geri dönülür?

Bir cevap belirir içimde
 kendime bile itiraf edemem
 "Yoksa?" diye
 çengelini yüreğime takar
 soru işareti.

Yoksa bu aşk da
 zıddını
 bağrında taşıyarak mı büyüdü?

Hiçbir aşk
 bir gece ansızın bitmez.

Sevgilinin ölümünden hemen sonra
 başka bir aşkın adımları belirdiyse
 bu, kuşkudan öte bir olasılıktır.

Kökleştiği sanılan aşk
 neden kendi katilini içinde
 büyüterek yol aldı?

Neden yeni insan yaratılamadı?
 Sadece fedakarlık
 sadece bedel yüklü kahramanlar
 konu edildi romanlara

Yaşamın bizzat kendisinin
 kapitalizme alternatif olduğu
 anlatılamadı.

Kişinin metaya ilgisi önlenemedi.
 Derinleşme ve kalite yerine ilgi,
 arabesk flaş!ara yöneldi

Ve sonuçta
 sosyalizmin müşavirleri
 kapitalizmin yeminli müşavirleri
 oldu.

Leningrad yerini
 St.Petersburg'a bıraktı

Homo Sapiens'in kemikleri sızladı
 bu ters evrim karşısında.

Yine de
 insanlığın bu ilk ve gerçek Ekim'i
 boşa gitmedi.

Hasat gecikti sadece.
 Bir gün mutlaka
 güneşin üzerini örten bulut
 dağılacak

Ve fast-food doyumun
 doyumsuzluk olduğu anlaşılacak

İnsanlara tedavi niyetine
 Şostakoviç dinlettirilecektir...

Yaşama bağımlı estetize edememiş, yaşamdan beklentilerini ve genel anlamda duruşunu inceltmemiş toplumlara baktığımızda; kahramanlarının "savaş kahramanları", değerlerinin kutlanmalar, bayramlar, vb. olduğunu, yani mutluluğa törensel bakıldığını görürüz. **Halbuki gerçek mutluluk, yaşamın en sıradan anlarında üretilebilendir. Bu da yaşama kurulan bağların inceliği, bunun için plan yapabilmek kabiliyetinin ve harcanan emeğin sürekliliği ile doğrudan ilintilidir.**

Sokaklarda hoyratlık, kabalık, linç üreten bir toplumda, yaşama kurulan bağın, insanı hayvandan ayıran yanına pek de yatırım yapılmadığını, bu konudaki egemen yönlendirmelerin inceltici değil, kalınlaştırıcı rol oynadığını söylemek abartılı olmaz.

"Yaşama inceltilmiş bağlar kurmak" derken, elbette akla sanat/estetik gelmeli, ama ne yazık ki insanı inceliklere taşıma potansiyeli içeren yol ve yöntemlerden de çıkar ve kabalık damıtmak, sadece piyasa koşullarında değeri olan üretimlere yönelmek mümkün. Bu nedenle, sanattan haberdar olmamak, bir filmde tek bir bakıştan, bir kareden, içinin tüm taşlarının yerinden oynayacağı denli duyarlıklar taşımamak nasıl bir eksiklikse; şiir yazarken, içinin sesini değil, piyasanın beklentilerini ölçü almak, aynı oranda bir eksiklik; inceliğin değil, "incelmenin istismarının" göstergesidir.

Genellikle iyinin, güzelin olduğu yönü gösteren istikametlerden yaşanan geri dönüşler; yolun içselleştiremediğini, yürek ile ağız arasındaki açının kapanmadığını düşündürür. Büyük bedeller ödediği yollardan dönenleri, şaşaalı evlilik törenlerinden üç gün sonra, eşini dövenleri kastetmiyoruz sadece. Bir olgunun öğretmenin o olguyu içselleştirememiş olması biçimindeki, görülmesi daha güç tıkanıklıkları, "ihanet" sayılabilecek düzeydeki tezat

geçişleri, yaşama adına yaşamın derinliklerinden haberdar olunmamasını kastediyoruz.

İhanet,
 sızacak çatlaklar bile
 aramıyor artık

Eşikler düşmüş
 Saklı sevdaların kabuğu soyulmuş
 derin olan
 sıradan olanla
 yer değiştirmiş

Değerler katından
 yuvarlanan insan
 sevda basamaklarından da
 kaçınır olmuş

Her şey sulu
 her şey ıslak
 sabah üretilen akşam tüketiliyor
 her şeyin içi boşalıyor

Bu nedenle
 Küba kuşağından gelip
 dolu dolu gülenlerin
 sadece onların yol
 haritalarında
 rastlanacak
 sevda ve yaşam izlerine.

İnsanın, bir konuda eğitim alsa dahi farkında olmadan ters yönde mesafe almasının belki de en ağırlıklı, en önlenemeyen nedeni, günlük hayatın her gün yeniden, "amaçlananın karşısını üreten küçük fiilleri"dir. Dünyayı/yşamı anlama ve dönüştürme pratikleri, belirli an'larla ve kurgulanmış etkinliklerle sınırlı kalırken, bunun dışında kalan ve gerçekte yaşamın ağırlıklı bölümünü oluşturan "gündelik yaşam", sessiz ve derinden, taşındığı varsayılan kimliğin tersini üretir, onu adım adım aşındırır. Bu nedenle, birdenbire yapılan "tezat" tercihler, gerçekte tamamlanmış bir olgunun, bir tükenmenin ilanidir.

Bir insanın dünya görüşü, değer algılaması nasıl birden bire değişmezse, davranış normları da değişmez. Bu nedenle, ne "yoldan çıkan", günlük yaşam pratiklerinde savrulan kişi, bunun gerekçelerini

“dışsal” gösterip kendini kandırma-
lı, ne de etrafındakiler onu sonuçta-
ki tek müsebbip gibi görmelidir.

İnsan, yaptığı işi, durduğu yeri
sevmediği, bütünleşemediği süre-
ce, onunla arasında boşluklar olu-
şacak ve bu boşluklar ile sistemin
ona uygun dolgu alternatifleri
arasında bir çekim yaşanacaktır.

Sanki

yaşamın içine gireceğimize
kabuklarında dolaşıyoruz
çoğu kez

Monoton ve sıkıcı bir döngü

esir alıyor üretkenliğimizi

Büyük oranda atıl kalıyor enerjimiz.

Sonra da

Mayakovski'nin

intihar etmeden önce

yazdığı son şiirde dediği gibi

Aşkın küçük kayığı

hayat ırmağına kafa tutamadığı için

dayanamayıp parçalanıyor.

Dikkat edilirse insanlık,
“Şubat”ta, “Ekim”de ve Dünya sa-
vaşı gibi büyük pratiklerde değil;
yeni insanı tarif eden değerler bü-
tününün; yaşamın içinde, her türlü
ayrıntı ve kesitte yeniden üretilme-
sinde kaybetti. Gündelik pratikler
küçümsendi. Gerçekte ise bunlar,
yaşamın kendisiydi. Tasarlanmış
önemli görevler/pratikler dışında
kalan yaşam “görev”den sayılma-
dı. Bu açı kapanacağına giderek
açıldı. İnsanlar devrimciliği yaşa-
mın kendisi değil de, olağanüstü
zorunlu haller gibi algılayınca, ya-
şam bunun dışında kaldı. Ve tüm
yorulma, zorlanma, tereddüt hal-
lerinde, “biraz da yaşayalım” di-
yerek, yaşamla derinlikler kurulan
sisteme dönüldü. Halbuki “iş”in de
“aş”ın da “aşk”ın da insana en ya-
kışan biçimiyle devrimcilikte yeri
vardı. Öğrencilikten sonra, işe gi-
rince veya evlilikle beraber yaşa-
nan geri dönüşler, bu nedenle bir
çeşit “aşktan geri dönüş” sayılır.
Ve kişinin geri dönüşü ile ülkenin
geri dönüşü özde aynı nedenle-
re dayanır. Bu bağlamda değerle-
re bağlılığın, inancı içselleştirme-

**Yaşamla bağını estetize edememiş, yaşamdan
beklentilerini ve genel anlamda duruşunu
inceltememiş toplumlara baktığımızda;
kahramanlarının “savaş kahramanları”,
değerlerinin kutlanmalar, bayramlar, vb. olduğunu,
yani mutluluğa törensel bakıldığını görürüz.
Halbuki gerçek mutluluk, yaşamın en sıradan
anlarında üretilebilendir.**

nin gerçek imtihanının “eş,iş,aş”
pratiklerinde verildiğini söylemek
abartılı olmaz.

Özellikle teorinin donuk ha-
li ile pratiğin canlı/yeşil yanı ara-
sındaki geçişkenlikte yaşanan ye-
niden üretim ve yaratıcılık eksikliği,
bir çeşit yaşamsal tıkanma ve tek-
rar olarak dışavurur. An ile değer-
ler arasında bağ kurma yetersizliği
kişiyi, her an kuşatıldığı kapitalist
iklimin adım adım kendini hisset-
tiren etkisine sokar. Bir süre sonra,
sahip olunan duruşun ruhsal gıda-
sı zayıf düşer; heyecanlar daralır,
giderek söner. İşte tam da burada,
somutlanmış biçiminin gönül ok-
şayıcı temaslarından yoksun olun-
sa da, bir ütopyaya sahip olmanın,
kimi basamakları düş kurarak çıka-
bilmenin önemi artıyor.

“İnsan hayal ettiği müddetçe ya-
şar” derler. Bu ifade, ruhsal gıda-
nın önemine işaretler aynı zama-
nda. Sistem, tam tersine, “kısa
yoldan anında kazanç” biçimin-
de, sabırsızlıkla ve plansızlık-
la malul bir duruşu koşullarken,
gerektiğinde düşle yol alabil-
mek, bir çeşit karşı duruştur. İn-
sanın ufkunu, düşüncenin sınır ve
menziline genişleten, hayal edebil-
me kabiliyeti hafife alınmamalıdır.
Andre Gide, “Gelişme, ütopyala-
rın gerçek olmasıdır” der. Thomas
More'nin “olmayan yer” anlamın-
da kullandığı ütopya, giderek bir
gelecek düşü, bir özgürlük tasarı-
mı olarak kavramsallaştı. Özgürlü-
ğün düşsel karşılığındaki “ada”dır
ütopya. Gerçek özgürlüğe kadar
insanın ruhsal beklentilerini karşı-
layan, içini ısıtan, nihai amaçla an

arasında bir sığınaktır. Başka türlü,
“Kaf Dağı”nın ardındaki, herkesin
durduğu yerden tanımladığı bir he-
def/amaç için heyecan, motivasyon
hanesini dolu tutmak adeta olanak-
sızdır. Bu konudaki çaba, ilerleme
akıl sınırlanmış dar alanlara hap-
sedilmesini de önler.

Bu alandaki belki de en öğretici
üretim, hapishane pratikleridir. Ör-
neğin F tipinde vakit, ancak karan-
lığın alnını karıştılabiliyorsanız
geçer. Bunu kendine çuvaldız edi-
nerek yaşayanlar, dışarıda sıkıldık-
ça veya rehavete düştükçe, bir “oto
uyarılma” acısıyla irkilir.

**“İnsan hayal ettiği
müddetçe yaşar” derler.
Bu ifade, ruhsal gıdanın
önemine işaretler aynı
zamanda. Sistem, tam
tersine, “kısa yoldan
anında kazanç”
biçiminde, sabırsızlıkla
ve plansızlıkla malul
bir duruşu koşullarken,
gerektiğinde düşle yol
alabilmek, bir çeşit
karşı duruştur. İnsanın
ufkunu, düşüncenin
sınır ve menziline
genişleten, hayal
edebilme kabiliyeti
hafife alınmamalıdır.**

SANAT VE AŞKA DAİR...

“İnsanların çoğu kaybetmekten korktuğu için
sevmekten korkuyor.
Sevilmekten korkuyor, kendisini sevmeye layık
görmediği için.
Düşünmekten korkuyor, sorumluluk getireceği için.
Konuşmaktan korkuyor, eleştirilmekten
korktuğu için.
Duygularını ifade etmekten korkuyor,
reddedilmekten korktuğu için.
Yaşlanmaktan korkuyor, gençliğinin kıymetini
bilmediği için.
Unutulmaktan korkuyor, dünyaya bir şey
vermediği için
Ve ölmekten korkuyor, aslında yaşamayı
bilmediği için.”

W.Shakespeare

İnsanın, yaşamı ruhsal derinliklerinde demleyip, ince bir imbiçten geçirerek yeniden üretmesidir sanat. Bu üretimde imge, bir amaç değil, bir araçtır. İnceltilmeden aktarılmış bir yaşam kesiti; bir haber, bir tutanak, vb. olabilir; ama sanat olamaz. İşte tam da burada imge devreye giriyor. Yani imge tek başına nasıl sanat değilse, yürek izi/dili sürülmeden doğrudan anlatım da sanat değildir. Tabii “sanattır”, “değildir” derken, görelî bir alan için konuştuğumuzu unutmamak gerekiyor. İşin içinde imge olduğu halde ruhumuza dokunmadan geçen, sabun köpüğü ürünler veya imgenin yoğun baskısı altında anlam yitimine uğrayarak kuşdilîne dönmüş anlatımlar vardır.

Bu nedendir ki Goethe, “Aynı zamanda bir zanaatkar olmayan bir sanatçı, iyi bir sanatçı değildir; gel gelelim bizim sanatçılarımızın çoğu da zanaatkar olmaktan ileri gidemiyor.” demiş. Aslında durulan yerden farklı anlamlar çıkarmak mümkün Goethe'nin bu uyarısından.

İnsanlar, en az emekle, en kolay var olabildikleri yere tutunarak (limana demirleyerek), kendini geliştirmeden, tekrarı; yeni ufuklara açılarak risk almaya, zoru denemeye, terlemeye, düşmeye-kalkmaya tercih ediyor. Örneğin çalاکalem başarılı bir şiirden alınmış bir aferin, kişinin adeta başka limanlara uğrama, şiirini dahi olsa geliştirme ufkunu öldürüyor. Bir an önce kazanmak, sonuç almak, uzun erimli/mücadele gerektiren çabalardan kaçınmayı beraberinde getiriyor.

Yaşam mücadelesi, aynı zamanda değiştirme mücadelesidir. Hayatta karşımıza çıkan kötünün, çirkinin bertaraf edilmesidir. O halde neyin ne kadar çirkin olduğunu bilmek ve yerine konması gereken güzelin niteliğini/ölçülerini saptamak için de, nasıl bilinç gerektiriyorsa, sanatsal kültür ve estetik de gerekiyor.

İnsanın hayvanla farkı için çeşitli nitelikler öne çıkarılır. Alet yapmak, düşünmek, vb. Gerçekte bu ayırım için belki de en kalınca altı çizilmesi gereken nitelik, yaşamın estetize edilerek yeniden üretilmesidir. Yani bilinç ve duygu, aynı eserde diyalektik bir sonuç verir. Bu bağlamda, her insanın şu veya bu oranda sanatçı olduğu, ama kimi yaşamsal zorunluluklar veya öğretilmiş çaresizlikler, yanlış yaşam tercihleri sebebiyle; sanat, elit bir kesime ait bir nitelik, bir ayrıcalık olarak kabul edilmektedir.

Benzer nedenlerle insanın hak ettiği derinliği yakalayamadığı ve yaygınlaşan başarısız örneklerin bir norm oluşturması sebebiyle, kanaatkârlığın yaygınlaştığı alanlardan biri de aşktır. Yani sanat nasıl zanaattan ibaret değilse, aşk da birleşmekten (hatta çiftleşmekten) veya üremek üzere girilen bir ilişkiden ibaret değildir. “İnsan sevişen bir hayvandır” diyemiyoruz; çünkü pek çok insandan daha iyi sevişen hayvanlar olduğu biliniyor. Veya kumruları taklit eden insanların olduğu...

SİSTEME BİR İTİRAZDIR AŞK; SANATLA ÇAPI DA DERİNLİĞİ DE BÜYÜR

Sanat ve aşkın birbirini güçlendiren yanları vardır. İkisi de insanın derinliği ile doğrudan ilintilidir. Ne var ki bu derinlik, yürek işi olduğu denli bilinç işidir de. Nasıl ki kimi şiir mısraları, sayfalar dolusu makalelerin anlatamadığını tek başına anlatabiliyorsa, kimi yürek yüreğe dokunuşlar vardır ki, hiçbir aşk romanında veya filminde anlatılmayan bir heyecan doruğuna vurur.

Brecht'in deyimiyile “Karşısındakilere kendisiyle birlikte türkü söyler” sanat. Bu nedenle, iki yürek aynı şarkıda aşka durmuşsa, o aşkta sanatsal derinlik var demektir.

Sanatta üretim ve derinlik nasıl sonsuzsa, aşkta da üretim ve derinlik sonsuzdur. Birkaç üründen sonra, onları kenara koyup yaşamak nasıl sanatçılık olmuyorsa ve kişiye üretim sürecindeki tat ve heyecanı vermiyorsa; aşkta da üretimsizlik bir çeşit ruhsal ölümdür; mutluluğun anılarda kalmasıdır.

Sanatta incelmanın, o güne dek ulaşılamamış, görülmemiş bir eser ortaya koymanın nasıl sınırı yoksa, aşkta derinleşmenin, mutluluk zirvelerini zorlamanın da sınırı yoktur.

Bir süre sonra yanıklar olur
insanın yüreğinde
Ama itfaiye gerektirmeyen
yanıklardır bunlar
Dayanabilirse eğer insan
O yürekteki trampet vuruşlarına
Basamakları bitimsiz bir yükselişe geçer
Yoldaş sevgilinin ellerinde...

İşte yoldaş sevgilide erişilen bu zirve, bütün bir yaşam için mümkündür. Yeter ki kişi; doğayı, insanı, toplumsal hareketi aynı bütünün güzelleştirici parçaları olarak bir araya getiren perspektiften, özgürleştirici bakış açısından haberdar olsun; bunu içselleştirip, her adımının rehberi/feneri haline getirebilsin.

O aşamadan itibaren insanda, hiçbir karanlığın baskın çıkamayacağı bir içsel ışık, hiçbir kuşatmanın teslim alamayacağı bir direnç, bir çoğalabilme potansiyeli oluşur. Başka türlü nasıl anlaşılabilir Kutsiye Bozoklar'ın yüzünden eksik olmayan mutluluk; başka türlü nasıl okunabilir F Tipi Yalnızlaştırma Merkezi'nde insanın yüreğinin tüm yoldaş yüreklerle ikiz atması?

Yürek ehlileşmemişse eğer, bilinçle örülen tüm itirazlara renk ve kalite katar. İnsanın içinde büyüttüğü özgürlüğü eyleme geçirmesi demek olan aşk ile aynı yüreğin incelik ürünü olan sanat, böyle bir yüreğin ortak refleksi olarak dışa vurduğunda, yaşam yolunda kelepçe tutmaz bir irade oluşur. Özgürlük güzelliği, güzellik özgürlüğü büyütür. Gerçekte bu, kapitalizme itirazın insanlığa kazandıracaklarının ön sözüdür.

“Bir kurtulalım hele tüm asalaklardan / Nasıl seveceğiz birbirimizi / Şiirler okuya okuya!..” diyor Brecht...

MİNE BADEMCİ DESTANI*

Nice yiğitlere gebe oldu
Toprağı Ege'nin
Vefalı bir ana misali
Taşdı rahminde evlatlarını
Adları Hıdır
Adları İlyas oldu kimi zaman

Her doğumda çığlık çığlığa
Güneşten bir parça koparan
Cefakar anamızdır
Ege'nin sırdaş dağları

O dağlar ki iyi bilir Mine'yi
Katıksız, karşılıksız sevmeyi
Ağız dolusu gülüp
Gerektiğinde ölmeyi

Omzu mavzerli
Bir zeybektir Mine
Kırar dizini
Bir harmandalında,
Bir de dost sofrasında.
Kartal misali salınca bedenini
Bir kanadı Buca'dadır
Diğeri Urla'da

De hey güneşin ve ateşin kızı
Halkının tütün kokan avazı
Şafağın kan kızılığı
Bedenindeki yirmi küsur kurşun
Alçaklığıdır zulmün
Yerde kalmaz silahın
Adı direnç
Adı sevdadır bunun

Bedeni bir sıradağdır yoldaşlarına
Ne top yıkabilir
Ne tüfek
Ve içindeki kızgın yürek
Yanar ha yanar
Kızıldere'den bugünleri sarar

Kelimelerin, satırların ve kitapların kızıdır

Mine

İncecik parmaklarında kalemi ile
Dolaşır sokak sokak
Dolaşır köy köy
Halk sonsuzca açar kapılarını
Özgürlüğün öğretmenine

Yüreği yurdun sıcak okuludur Mine'nin
Çocuklar koşar içinde gözbebeklerinin
Henüz girmemişse de bir sınıfa
Tozlu tebeşire dokunmamışsa da daha
Özgürlüğün resmini en iyi
O çizer bulutlara

Bir bağ barakasında Urla'da
Alnında yumruklu yıldızıyla
Katran karası kuşatmadadır Mine
Doğa işkencedeyken cuntanın elinde
O yanardağ sığağı
Direnişi örgütler sinesinde.

* Mine Bademci yoldaşımız şabsında ölümsüzleşen tüm
özgürlük sevdalılarına adanmıştır.